

KULTURNÍ MĚSÍČNÍK ČECHŮ A SLOVÁKŮ V RAKOUSKU

KLUB

10 říjen 2005 25. ročník

Kulturní klub Čechů a Slováků v Rakousku společně s Českým velvyslanectvím ve Vídni, Rakúsko-slovenským kultúrnym spolkom a Rakousko-českou společností za podpory Českého centra ve Vídni si Vás dovoluji co nejsrdečněji pozvat na

2. mezinárodní společenský ples EUROPA MAGNA – Společná Evropa

Setkání mladých a všech sympatizantů české a slovenské kultury a národnostních skupin pod záštitou starosty města Vídně, velvyslance ČR v Rakousku a velvyslance SR v Rakousku

15. 10. 2005, Palác Schwarzenberg, Schwarzenbergplatz 9, 1030 Wien
Zahájení plesu: 21.00, vstup do sálů: 20.00

Hudba: Salonní orchestr (Brněnští symfonici) – Cimbálka – Video projekce –
Live koncert (kapela TUT, Frýdek Místek)
Moderátor: Marek Eben
Zahájení plesu a vstup : taneční škola Rueff
Sólový výstup: Regine Renzová-Jürgens – soprán
Baletní vložka: Konzervatoř Vídeň, žáci třídy prof. Karla Musila

Vstupné: 35,- € důchodci 30,- € studenti 20,- €
zlevněné vstupné od 23:30 10,- / 9,- €

Informace a objednávky : Kulturní klub Čechů a Slováků v Rakousku, tel. 0664 514 3329
e-mail: ples@kulturklub.at, www.kulturklub.at
Předprodej: České centrum, Herrengasse 17, 1010 Wien (po-pá 10-12, 14-17)

(Program - změna vyhrazena)

- Rozhovor: S badatelí dr. Vlastou Reittererovou a prof. Hubertem Reittererem / *Marie Brandeis*
- Fejton: Na výběru slov záleží / *Jindřich Lion*
- Kultura: Nový film Bohdana Slámy „Štěstí“

Wien – rund um die Uhr: Lifestyle pur ...

Eine Stadt mit vielen Facetten. Überzeugender Lebensart. Und Offenheit für viele Lebensformen. Langeweile? In Wien unbekannt. Bunte Vielfalt lockt. Flair, Charme und die sprichwörtliche Gemütlichkeit dominieren. Tauchen Sie ein ...

Mehr Info: www.wien.at

Stadt Wien
Wien ist anders.

Pondělní promítání filmů české kinematografie v kině Velvyslanectví ČR
ve spolupráci s Velvyslanectvím ČR a Českým centrem

pokračuje 14. listopadu 2005!

Velvyslanectví ČR, Penzingerstr. 11-13, 1140 Wien

Informace:

Eva Zemanová – Kulturní klub Čechů a Slováků v Rakousku, tel. 0664 514 3329

Po 14.11. v 19:30

Vyšší princip – významný dramatický český film se strhujícími hereckými výkony. Film je natočen podle povídky Jana Drdy z knížky *Němá barikáda*.

Režie: Jiří Krejčík. Hrají: František Smolík – prof. Málek, Jana Brejchová – Jana, Ivan Mistrík – Vlastík Ryšánek, Jan Šmíd – František, Alexander Postler – Karel aj. Premiéra v ČR: 23. 9. 1960, délka: 105 min., mluveno: česky.

Stručný obsah: Příběh filmu se odehrává v roce 1942, poté, co byl spáchán atentát na Heydricha. V zemi je výjimečný stav a nacisté se zběsile mstí. Film však nevypráví o žádném okázalém hrdinském činu v boji s okupanty, ale zachycuje spíš všední statečnost a hrdost lidí postavených tváří v tvář smrti. Odehrává se v jednom maloměstském gymnáziu, kde se právě nejvyšší ročník připravuje k maturitám. Jejich příběh je však narušen zatčením tří chlapců maturitního ročníku, kteří byli udáni spolužákem, za to, že na portrét zabitého Heydricha přimalovali knírek a vousy. Marně se třídní profesor Málek, klasický filolog, snaží o jejich záchranu. Za tento nevinný žertík jsou popraveni. Starý profesor latiny projeví veřejný nesouhlas s tímto nelidským činem.

Jana Brejchová – 20. 1. 1940, Praha

Vynikající česká filmová herečka, kterou jako třináctiletou dívku objevil Ladislav Helge pro jednu z dětských rolí ve snímku *Olověný chléb*. Po třech letech se před kameru vrátila ve *Víně* Vladimíra Olmera a po několika dalších úlohách zazářila jako největší talent českého filmu konce 50. let ve Weissově přepisu románu *Vlčí jáma*. Její oduševnělá krása ji mohla směřovat k jednostranným rolím, Jana Brejchová však dokáže zahrát postavy širokého žánrového spektra, komedií počínaje a náročným psychologickým dramatem konče, o čemž svědčí několik desítek titulů její filmografie. Dodnes je jedinou v pravém slova smyslu filmovou hvězdou české kinematografie, prosadila se i v zahraničí. Jejími životními partnery byli německý režisér a herec Ulrich Thein, slavný Miloš Forman a Vlastimil Brodský, který je i otcem její dcery Terezy. S dcerou si zahrála ve filmech *Citlivá místa* a *Vlastně se nic nestalo*.

Filmy: *Olověný chléb* (1953), *Vlčí jáma* (1957), *Touha* (1958), *Morálka paní Dulské* (1958), *Májové hvězdy* (1959), *Vyšší princip* (1960), *Štěňata* (1957), *Žižkovská romance* (1958), *Probuzení* (1959), *Baron Prášil* (1961), *Kdyby tisíc klarinetů* (1964), *Ženu ani květinou neuhodíš* (1966), *Každý den odvahu* (1964), *Návrat ztraceného syna* (1966), *Noc nevěsty* (1967), *Zabil jsem Einsteina, pánové...* (1969), *Ďábelské líbánky* (1970), *Luk královny Dorotky* (1970), *Noc na Karlštejně* (1973), *Hodíme se k sobě, miláčku...* (1974), *Mladý muž a bílá velryba* (1978), *Schůzka se stíny* (1982), *Zánik samoty Berhof* (1983), *Citlivá místa* (1987), *Vlastně se nic nestalo* (1988), *Hrad z písku* (1994) a *Má je pomsta* (1995).

František Smolík (23. 1. 1891, Praha – 26. 1. 1972, Praha)

Jako středoškolák utekl ke kočovné divadelní společnosti. Od roku 1914 hrál na pražských scénách, od roku 1934 v ND. Patřil k velkým osobnostem českého divadla a filmu. Příležitostně se objevoval už v němých filmech, ale nejvíce rolí sehrál ve 30.- 50. letech. Jeho neobyčejně široký herecký rejstřík obsáhl nejrůznější charakterky a žánry. Manžel herečky Milady Smolíkové. Z improvizovaných jevištětek kočovných společností se dostal na velké scény (Vinohradské a od roku 1934 Národní divadlo). Hrál už v němých filmech, ale jeho střídmy civilní projev se uplatnil až ve zvukové éře. Dovedl se před kamerou důsledně oprostít od zdůrazňování divadelní techniky.

Filmy: *Před maturitou* (1932), *Škola základ života* (1938), *Lidé na kře* (1937), *Vyšší princip* (1960), *Páter Vojtěch* (1936), *Housle a sen* (1947), *Jan Hus* (1955), *Batalión* (1937), *U snědeného krámu* (1933), *Barbora Hlavsová* (1943), *Jestřáb kontra Hrdlička* (1953), *Dnes naposled* (1959), *Obušku z pytle ven!* (1955), *Hrátky s čertem* (1956), *Princezna se zlatou hvězdou* (1959), *Tři zlaté vlasy děda Vševeda* (1963), *Zlaté kapradí* (1963).

Jiří Krejčík – 26. 6. 1918, Praha

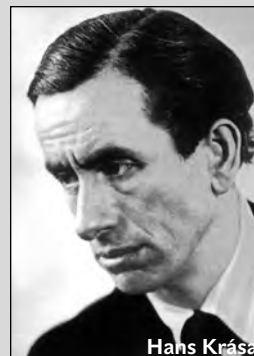
Český filmový režisér a scenárista. Před okupací studoval na pražské technice. Když byly vysoké školy zavřeny, pracoval jako úředník v soukromé firmě a jako statista se dostal do barrandovských ateliérů. Zájem o proniknutí do filmové práce ho vedl ke studiu teorie filmového umění a poté se projevill v touze po vlastní režijní filmové práci. Začal u soukromých výrobců reklamních a krátkých filmů, s celovečerním hraným filmem debutoval v roce 1947 (*Týden v tichém domě*). Po únoru zprvu přitakával komunistickému režimu, za což získal dvojnásobné ocenění Laureát státní ceny (1948, 1953) a Laureát státní ceny Klementa Gottwalda (1955). Poté však patřil k předním kritikům totality, byl vesměs v alegorické podobě, a stal se jedním z klasiků českého filmu. Jeho tvorba je tematicky rozmanitá: zahrnuje jak filmy s vážnými, často výrazně psychologicky laděnými příběhy, v nichž jde o čest, pravdu, nedeformované lidské vztahy (*Svědomí*, 1948, *Morálka paní Dulské*, 1958), tak bláznivé veselohry o mladých lidech vzpírajících se konvencím (*Svatba jako řemen*, *Penzión pro svobodné pány*, 1967). Ucelenou skupinu tvoří filmy s příběhy situovanými do doby válečných let – jednak z doby okupace (*Vyšší princip*, 1960, podle J. Drdy, *Polnočná omša*, 1962, podle P. Karvaše), ale také z let 1. světové války (*Božská Ema*, 1979). K úspěchu Krejčíkových filmů přispěl citlivý výběr spolupracovníků (scenárista Zdeněk Mahler, kameraman Miroslav Ondříček) a především herců: F. Smolík, Z. Baldová, J. Brejchová, I. Mistrík, B. Turzonovová, I. Janžurová, J. Hrzán, V. Pucholt, M. Nedbal a další. Vedle filmu spolupracuje Krejčík rovněž s televizí a s divadlem. Angažuje se v zájmových organizacích filmových pracovníků. Na Mezinárodním filmovém festivalu v Karlových Varech byl v roce 2005 Jiří Krejčík oceněn za mimořádný umělecký přínos českému filmu.

Opera v Terezíně

K prudkému rozvoji kulturního života vězňů v Terezíně, včetně operních inscenací, došlo po červenci 1942, kdy nacisté po rozhodnutí o „konečném řešení“ židovské otázky předali organizaci vnitřního života vězňů v terezínském ghettu do rukou židovské samosprávy a sami do koncertních, divadelních a operních programů prakticky - ovšem po schválení dramaturgie - nezasahovali. Tak v jakémisi hrůzném paradoxu dokonce platilo, že v celé Říši byl Terezín jediným městem, kde se směla provozovat židovská hudba. V hudební sekci „Freizeitgestaltung“ působili např. Hans Krása, Pavel Haas, Viktor Ullmann, Josef Stross, Gideon Klein či Karel Ančerl. První operou, kterou vězňové v Terezíně provedli, byla *Prodaná nevěsta*. Premiéra proběhla 28. 11. 1942, samozřejmě bez orchestru, bez baletu a bez kostýmů. Myšlenku prosazoval především dirigent, klavírista a skladatel (žák Rudolfa Karla a Pavla Dědečka) Rafael Schächter, který operu nastudoval a hrál na klavír, Mařenku zpívala J. Klinkeová, Jeníka F. Weissenstein, Kecala B. Borges a Vaška J. Goldring, většina účinkujících byla profesionálními zpěváky z brněnské opery, z pražského Neues deutsches Theater, Vínohradského divadla atd. V březnu 1943 byl do Terezína odvezen Karel Berman. Ujal se zde role Kecala, kdežto Jeníka převzal po válce slavný tenorista David Griinfeld a Mařenku něžná Gertruda Borgerová. Někdy na přelomu let 1942-43 Schächter v Terezíně nastudoval *Figarovu svatbu*, 20. 7. 1943 pak *Hubičku* (obsazení premiéry nelze přesně zjistit). Následovala *Kouzelná flétna*, Pergolesiho *Služka paní*, Mozartův *Bastien a Bastienka* a 3. 9. 1944 Blodkova opera *V studni*. V Terezíně však opery hrály i další soubory, zejména soubor dirigenta vídeňské Státní opery Franze Eugena Kleina (*Rigoletto*, *Tosca*, *Carmen*). Byla zde také nastudována Ullmannova poslední, v Terezíně zkomponovaná opera *Císař Atlantidy*, ale k provedení nedošlo. 23. 9. 1943 předvedly v Terezíně děti Krásovu operu *Brundibár*.

Pavel Haas

Hans Krása

Viktor Ullmann

Karel Hašler byl již představem v minulých číslech *Klubu*. **Pavel Haas** (21. 6. 1899, Brno – 17. 10. 1944, Osvětim). Skladatel. Bratr herce Hugo Haase. Studoval skladbu u J. Kuncce a V. Petrželky na brněnské konzervatoři, pak mistrovskou školu u L. Janáčka. Opera: *Šarlatán* (1934 - 37). **Hans Krása** (30. 11. 1899, Praha – asi 18. 10. 1944, Osvětim). Skladatel. Pocházel z pražské židovské rodiny, žák A. Zemlinského. Působil jako korepetitor pražského Nového německého divadla. Opery: *Zásnuby ve snu* (1932), *Brundibár* (1943), *Lysistrata* na libreto M. Broda (podle Aristofana) zůstala fragmentem. **Viktor Ullmann** (1. 1. 1898, Praha – po 16. 10. 1944, Osvětim). Skladatel. V letech 1918 - 21 studoval u A. Schönberga ve Vídni, v Praze navštěvoval třídu Aloise Háby. Poté působil v Praze jako korepetitor a dirigent v pražském Neues deutsches Theater. Opery: *Der Sturz des Antichrist* (1935), *Der Kaiser von Atlantis* (1945), *Tot-Verweigerung* aj.

Oznámení!

Výbor Kulturního klubu Čechů a Slováků v Rakousku oznamuje a srdečně zve členy Klubu na Valnou hromadu Kulturního klubu, která se bude konat ve středu 18.10. v 19:00 v restauraci u Stuchlíků.

Naším úmyslem je v letošním památném roce, kdy si připomínáme 60. výročí ukončení druhé světové války, na barevné obálce časopisu představit díla umělců, kteří trpěli nebo byli umučeni v koncentračních táborech. Na zadní straně obálky dnes Vám představujeme dílo **Ferdinanda Blocha** Terezínský kabaret.

Ferdinand Bloch (15. 8. 1898 Kynžvart – 31. 10. 1944 Malá pevnost Terezín)

Před válkou pracoval jako grafik ve Vídni. V roce 1938 emigroval, ale vrátil se zpět do Prahy. V kurzech židovské Obce se přeškolil na reklamního grafika. V červenci 1942 byl deportován do Terezína, kde v ghettu pracoval v kreslárně jako kreslič. Ilegálně vytvořil řadu perokreseb a kreseb uhlem, ve kterých svým stylem zachytil tragickou stranu žití v ghettu. V červenci 1944 byl společně s Bedřichem Frittou, Leo Haasem a Otto Ungarem obviněn z šíření domnělé „Greuelpropagandy“, zatčen, uvězněn a mučen ve vězení Gestapa v Malé pevnosti, kde byl 31.10. 1944 zavražděn.

Tschechische Gemeinde in der Erzdiözese Wien – NEU !

Česká duchovní služba oblast Vídeň

POŘAD BOHOSLUŽEB

CHRÁM "Panny Marie na Nábřeží", Vídeň 1., Salvatorgasse 12:
mše svatá každou neděli a svátek v **08:30** hodin.

KOSTEL "Nejsvětějšího Vykupitele", Vídeň 3., Rennweg 63:
mše svatá každou neděli a svátek v **10:00** hodin.

KOSTEL „Don Bosco“, Vídeň 3., Hagenmüllergasse 31, SALE:
mládežnická mše svatá 2. neděli v měsíci v **11:00** hodin.

KAPLE "Panny Marie Pomocnice", Vídeň 13., St. Veit-Gasse 25:
mše svatá 3. sobotu v měsíci v **18:00** hodin.

**Srdečně zve duchovní správce P.Dr. Jan Horák SDB
spolu s Českou farní radou ve Vídni**

**Poštovní adresa: A - 1030 Wien, Hagenmüllergasse 31,
tel. 0664 / 406 55 41**

<http://www.sweb.cz/farnost.viden>

KALENDÁŘ AKCÍ

NE 13.11. – Svátek svatě ANEŽKY ČESKÉ: Dětská mše svatá v kapli SALESIANUM v 11:00 hodin, Hagenmüllergasse 31, Vídeň 3.

So 19.11. – DON BOSCO-HAUS: Svátek Ježíše Krista Krále - Mládežnická mše svatá v 18:00 hodin, St. Veit-Gasse 25, Vídeň 13.

So 26.11. – První neděle adventní: Mše svatá v Minoritenkirche v 16:00 hodin, Vídeň 1.

NE 04.12. – Druhá neděle adventní - Svátek svatého MIKULÁŠE: Dětská mše svatá v kapli SALESIANUM v 11:00 hodin, Hagenmüllergasse 31.

NE 11.12. – Třetí neděle adventní - Dětská mše svatá v kapli SALESIANUM v 11:00 hodin, Hagenmüllergasse 31, Vídeň 3.

So 17.12. – DON BOSCO-HAUS: Mládežnická mše svatá v 18:00 hodin, St. Veit-Gasse 25, Vídeň 13. – Příprava na vánoční svátky –

So 24.12. – Štědrý večer - Dětská mše svatá v kapli SALESIANUM, Hagenmüllergasse 31, Vídeň 3., v 16:00 hodin.

So 24.12. – Štědrý večer – PŮLNOCNÍ MŠE SVATÁ v kostele „Nejsvětějšího Vykupitele“ na Rennwegu 63, Vídeň 3., ve 22:00 hodin.

NE 25.12. – Slavnost NAROZENÍ PÁNĚ – Hod Boží vánoční – mše svatá v kostele „Nejsvětějšího Vykupitele“ na Rennwegu 63, Vídeň 3., v 10:00 hodin – tradičně zpíváme vánoční koledy – na varhany hraje MUDr. Alfred Klein-Watrycz – diriguje paní učitelka Pavla Carmignato -

**Kath. Mission für Tschechen, 1030 Wien, Hagenmüllergasse 31
pořádá**

ČESKOU POUŤ DO ŘÍMA 12. - 17. dubna 2006

**Celé ubytování u českých salesiánů Dona Boska na Via delle
Fornaci u Vatikánu s polopenzí stojí 105 € - Společná cesta vlakem .
Zájemci se laskavě přihlašte u paní učitelky Pavly Carmignato.
Místa jsou omezená.**

Na programu je veřejná audience u papeže Benedikta XVI. – návštěva hrobu papeže Jana Pavla II. – obřady Svatého týdne a neděle Zmrtvýchvstání Páně – prohlídka antického a křesťanského Říma - kromě společných akcí si poutníci vyberou svůj vlastní program podle zájmů.

SONNTAG DER VÖLKER – NEDĚLE NÁRODŮ

Am Sonntag, den 25. September 2005, haben die Pfarren in ganz Österreich den Sonntag mit dem Thema „Jeder achte auf das Wohl der anderen“ gefeiert. In Wien ist jede/r fünfte Katholik/In ausländischer Herkunft. Der Konzelebration der muttersprachigen Priester im Stephansdom in Wien stand Kanzler Msgr.Dr. Walter Mick vor – als Mitglied des Domkapitels im Auftrag unseres Erzbischofs, Kardinal Dr. Christoph Schönborn. Die Wiener Tschechen haben an diesem Tag den Nationalpatron Hl. Wenzel, Herzog von Böhmen und Märtyrer, gedacht. Im Stephansdom befindet sich eine Pfeilerfigur des Hl. Wenzel schon seit 500 Jahren. Aus den Predigten von Abraham a Sancta Clara geht hervor, dass die Tschechen zur Zeit Kaiser Leopolds I. (1658-1705) alljährlich ihre Feier zu Ehren ihres Nationalheiligen, des hl. Wenzels, in der Wiener Augustinerkirche St. Augustin abhielten. Nach der heutigen Messe der Völker gab es eine Agape am Stephansplatz, wo böhmischer Kuchen und Budweis-Bier nicht gefehlt haben.

Výstavy:

do 23. 10. Výstava Bertha von Suttner: Život pro mír.

„Odzbrojte!“ / „Die Waffen nieder!“

Rakouský institut Brno s.r.o, Moravské nám. 15
po-pá 10-13/14-18 hod.

do 30. 10. Výstava – Muzeum Rodný dům Josefa Hoffmanna

Hoffmannův dům, náměstí Svobody 263, 588 32 Brtnice, ČR
Tel. (+420) 567571712, e-mail: hoffmann@brtnice.cz
po-pá 10.00–17.00hod., so, ne 10.00–16.00hod. nebo po telefonické objednávce

15.–16. 10. werden weitere Besucherreisen nach Brtnice, Tschechien, angeboten.

MAK-Shuttlebus Wien – Brtnice und retour, 9.00 Uhr ab MAK, Rückkehr MAK 20.00 Uhr. Preis Tagesreise: € 19,-
Information und Anmeldung bei Frau Navratil unter
Tel. (+43-1) 71136-207 oder navratil@MAK.at
(bis 1 Tag vor der Reise)

do 6. 11. „Návrat ke kořenům – běh života v archivních dokumentech“

VÝSTAVA V NÁRODNÍM ARCHIVU Praha, Archivní 4, 149 01 Praha 4, denně kromě pondělí, od 10.00 do 17.30 hodin. Vstup zdarma.

do 7. 11. Vernisáž: Michal Bartoš (Brno) – Menschelei

Galerie auf der Pawlatsche, AAKH Inst. f. Slawistik, 1090 Spitalg. 2–4, www.univie.ac.at/pawlatsche po–pá 8.30–18.30 hod.

do 17. 11. Výstava obrazů Martiny Riedelbauchové

Bílé plátno a papír jsou prázdnými prostory, které Martinu Riedelbauchovou inspirují, které touží zaplnit. Zabývá se barvami, čarou, formami a prostory a jejich vzájemným prolínáním se a ovlivňováním se. Sama říká, že její obrazy jsou barevné, pozitivně laděné dekorativní organickou abstrakcí, která vzniká z momentu náhody a inspiruje se přírodními strukturami a objevy, znaky umění domorodých kmenů například tzv. Aborigines.
České centrum, Herrengasse 17, 1010 Wien

22. 11. – 10. 1. 2006 19:00 Vernisáž: Vojtěch Preissig, český malíř. S jeho životem a dílem jste byli podrobně seznámeni na stránkách Klubu.
České centrum, Herrengasse 17, 1010 Wien.

18. 10. – 3. 11. Divadelní festival: THEATERSUCHT

Vždy ve 20:00 hod. v Theater BRETT, Münzwardeingasse 2, 1060 Wien

15.10 cca 20:00 2. mezinárodní společenský ples EUROPA MAGNA – Společná Evropa

Setkání všech sympatizantů české a slovenské kultury a národnostních skupin.
Palác Schwarzenberg, Schwarzenbergplatz 9, 1030 Wien

16. 10. 15:00 Hudební odpoledne s Bohemií.

Jednota Máj, Vídeň X, Gussriegelstrasse 52

16. 10. začíná tento školský rok s nácviky dětský folklórní sůbor při RSKS ROZMARÍN

každý pátek (14:00–16:00 pre deti, 15:00 – 16:30 pre mládež). Bližšie informácie na tel. čísle 01/370 8056.

17. 10. 19:30 Tři krátké filmy: – Paní Le Murie režiséra Petra Václava, – *Unisono* režiséra Saši Gedeona, – *Letem světem/Vídeň* režiséra M. Šteindlera. Velvyslanectví České republiky, Penzingerstrasse 11-13, 1140 Wien

18. 10. 19:00 Valná hromada Kulturního klubu Čechů a Slováků v Rakousku v restauraci u Stuchlíků

Restaurace Böhmerwald, 1040 Wien, Argentinierstr. 66/ Wiedner Gürtel 20

18. 10. 9:30 Doobedie s angličtinou – kurz info: tel.: 0664/8742450,

e-mail: elena.beda@irija.com

Slovenský školský spolok, Otto-Bauer-G. 23/11, 1060 Wien

21.–22. 10. Mezinárodní seminář o Rómech v ČR a Rakousku

V Drosendorfu se koná mezinárodní seminář o Rómech v České republice a v Rakousku, který bude doprovázen sympoziem, hudbou a filmy. Organizuje: Waldviertel Akademie a Filmclub Drosendorf za podpory Českého centra.

22. 10. MORAVSKÉ HODY

ve farním sále Vídeň 12, Gaterhölzl, Hohenbergstr. 42 / Schwenkg. 22 Sokolská jednota XII/XV

23. 10. 16:00 Moderná rozprávka o hviezdíčke

Slovenský školský spolok, Otto-Bauer-G. 23/11, 1060 Wien

26. 10. Tradiční výlet – pochod statnosti. Sejdeme se v 9.00 hod. u domu „Philips“ na Triesterstraße. Cílem je Herrgottschnitzerhaus (Hohe Wand 850 m). Sokol Vídeň.

31. 10. – 1. 11. Stifter und Böhmen, sympozium na počest 200. výročí narození Adalberta Stiftera

Rakouské kulturní forum, Jungmanovo nám. 18, Praha 1

31. 10. 19:00 Koncert: Petra Holubcová, Martin Levický

Koncert ve Vídni je pokračováním a rozšířením spolupráce studentů pražské AMU a vídeňské Akademie múzických umění ve Vídni. Univerzita muzických umění Vídeň, Anton-von-Webern-Platz, 1030 Vídeň, Haydnův sál. V 19:00 hod. Vstup volný.

5. 11. „Den otevřených dveří“, Verband Österr. Philatelisten-Vereine, 1060, Getreidemarkt 1, 587-64-69. 9.00 – 17.00 hod. Jako host se letos představí filatelistické spolky a poštovní úřady ze Slovenska a Slovinska.

5. 11. 19:30 BARONKY- Michael Mackenzi. Hrají: Eva Holubová a Zuzana Bydžovská. Tento skutečný herecký koncert Evy Holubové a Zuzany Bydžovské skrývá mnohá překvapení i fascinující zvraty. Divadelní sál školy Komenský, Sebastianplatz 3, 1030 Vídeň. Objednávky vstupenek: Kontakt-Forum – Mirka Snaselova, tel.: 0699/19240 063

5. 11. Martinská zábava

Tělocvična v Steinergerasse, 1170 Wien, Sokol XVI/XVIII

8. – 10. 11. 9:00- 17:00 Prezentace: Lázně Luhačovice

Představeny budou léčebné metody, zotavující kúry a wellness po-byty. Více informací na: www.badluhacovice.cz

9. 11. 19:30 Literárně hudební večer věnovaný československým spisovatelům a skladatelům, obětem nacistické zločiny.

Renate Olárová-Deutschmann čte z děl Josefa Čapka, Karla Poláčka, Vladislava Vančury, Mileny Jesenské a Jiřího Ortena. Renata Renzová-Jürgens (soprán) a Prof. Ivan Pařík (klavír): skladby z děl Pavla Haase, Hanse Krásky, Viktora Ullmanna, Karla Hašlera aj. Vstup volný – dobrovolný příspěvek.

Bösendorfersaal, Graf Starhemberg-G. 14, 1040 Wien

10. 11. 20:00 Prezentace: Dlouhá noc Jižní Moravy

Tuto noc bude možné zažít Jižní Moravu v různých podobách. V klubu „Tagasyl“ se uskuteční autorské a studentské čtení za spolupráce příslušných institutů univerzit z Brna a Vídne. V Nachtasylu v rámci hudební části vystoupí tento večer rockové kapely z Jižní Moravy: Květy, Pavel Fajt, Budoár staré dámy a další. Tagasyl + Nachtasyl, Stumpergasse 53-55, 1060 Vídeň.

12.11. Koncert – divadelní představení

Vlastenecká omladina. Divadelní sál školy Komenský, Sebastianplatz 3, 1030 Vídeň

13.11. 17:00 Čaj o páté

Velká klubovna české školy, Sebastianplatz 3, 1030 Wien
Vlastenecká omladina

13.11. 15:00 – 18:00 dětské tvorivé dielne – Čo nám ponúka jesenná príroda

Slovenský školský spolok, Otto-Bauer-G. 23/11, 1060 Wien

Tohoto roku 20. září v ranních hodinách zemřel ve Vídni ve věku 96 let Simon Wiesenthal. Člověk, který si ve světě získal úctu a uznání neúnavným hledáním spravedlnosti. O jeho pohnutém životě a rozloučení s ním jste se jistě dozvěděli z denního tisku. Možná si se mnou vzpomenete, že v roce 1999 byl Simon Wiesenthal vyznamenán nejvyšším českým státním vyznamenáním, a to Řádem bílého lva. Vyznamenání mu na Českém velvyslanectví předal tehdejší prezident České republiky Václav Havel. Měla jsem tu čest být mezi hosty, i když asi kvůli bezpečnosti, oddělena jako všichni od vyznamenaného a vyznamenanávajícího jakýmsi lanem. Do této doby jsem nevěděla, že pan Wiesenthal studoval čtyři roky v Praze architekturu, a co mě ale opravdu překvapilo, byl závěr jeho projevu, který pronesl v češtině. Také uvedl, a na to si dobře pamatuji, že ty čtyři roky v Praze patří k jeho nejhezčím v životě. Mladým lidem, kteří si dnes užívají svobody plnými doušky a považují ji za něco samozřejmého, tehdy vzkázal: „Se svobodou je to jako se zdravím, člověk se naučí si svobodu a zdraví vážit, až když je ztratí. Svoboda není žádný dar nebes, ale musíš za ni bojovat každý den.“ Pan prezident Havel po slavnostním aktu někam rychle odspěchal za povinnostmi, lano „padlo“ a prezidentova manželka a pan Wiesenthal byli na jednou mezi námi. Využila jsem této jedinečné příležitosti promluvit si s tak moudrým a vlídným mužem a požádala jsem ho, zda by nebyl ochoten, někdy k polednímu, to se ještě cítil dost silný, jak mi řekl, udělat pro čtenáře Klubu besedu s ním a o jeho životě. Slíbil, byli jsme domluveni, ale jeho stále se zhoršující stav mu takovou námahu již bohužel nedovolil.

Ing. Helena Baslerová

Obsah

Klub připravuje	3
Kalendář: říjen–listopad 2005	6
Editorial	7
Rozhovor	8
Kultura	10
Kvíz	16
Fejeton	16
Události	17
Zajímavosti	24
Ekonomika	32
Zprávy ze Slovenska	37
Sokol & sport	46
Úvahy & dopisy	49
Z české a slovenské Vídně a okolí	54
Oznámení	57
Informace & inzerce	60
Impressum	68

Srdečně děkujeme všem, kteří přispěli darem na zřízení pamětní desky Karlu Hašlerovi.

Stav konta sbírky v období 17. 6. 2005 – 25. 8. 2005:

Nela Sterba 15.00. Georg Kebrle 20.00. Gottlieb Konecny 10.00. DI Jindrich Matatko 30.00. Mag.Dr. Stefan Newerkla 15.00. Pavel Siblo 100.00. DI Jiri Novacek 10.00. Friederike Rejlek 10.00. Ing. Miroslav Hostalek 10.00. Jiri Kranák 50.00. Jan Valach, Belgien, Antwerpen 65.00. Dr. Georgine Gaisl 10.00. Ing. Georg Sojka 15.00. Otakar Kames 20.00. Ludka Seda-Plasek 15.00. Dr. Vladimira Malá 15.00. Sokol Víden XVI / XVIII 20.00. Mag. Alois Jurnik 10.00. W. O.H. Kostohryz 30.00. DI Roman Velikovskyy 50.00. Franz Haupt 11.00. Zdenka Lev 20.00. Gertruda Smadisová 150.00. Lydia Mohapp 10.00. Eva Hammerschmied 10.00. Zdenka Krepela 10.00. Helena Dvorak 10.00. DI Jan Dusek 15.00. Hedy Rodt 25.00. Ing. Zamrazil 10.00. Dusan Placek 20.00. Mag. Hoffmann 15.00. Jürgen Engelmayer 25.00. Renata Panzenböck, -Sedivy 10.00. Dr. Blahoslav 10.00. DI Jindrich Matátka 25.00. Dagmar Vanecek 20.00. Antonín Mayer 100.00.

Čtyři tucty červených punčošek

není titul, který má evokovat lehké myšlenky, nýbrž název studie, zabývající se recepcí Smetanovy opery *Prodaná nevěsta* ve Vídni na konci 19. století. Autory studie jsou manželé – badatelé, dr. Vlasta Reittererová a prof. Hubert Reitterer. Jako název pro své dílko *Vier Dutzend rothe Strümfe...* vtipně použili vystavený účet na červené punčošky, které bylo nutno zakoupit pro představení *Prodané nevěsty*. Neboť bez červených punčošek není český kraj.

Nedávno jste měli přednášku v Českém centru o opeře Bedřicha Smetany Prodaná nevěsta. Proč jste zvolili toto téma, když v daném roce není žádné Smetanovo výročí?

V. Reittererová: Pro tuto přednášku jsem byli „objednáni“. Téma skutečně nesouvisí s žádným smetanovským výročím, ale s prezentací naší knihy, kterou jsme vloni vydali. Na prezentaci byla přítomna paní Vlasta Valešová, která navrhla uspořádat zmíněnou přednášku v rámci přednáškové řady Českého centra ve Vídni pod mottem *Vždy jsme byli sousedé/Immer waren wir Nachbarn*.

Děláte výzkum vždy společně?

H. Reitterer: V podstatě ano, zaměřujeme se na 19. století, ale 20. století se nevyhýbáme.

Jedná se především o recepci české hudby v Rakousku?

V. Reittererová: Ne. Idea o Smetanovi ve Vídni byl nápad mého manžela. Pokud se zaměřujeme na 20. století, jedná se především o meziválečné období a o německé skladatele v Československu.

H. Reitterer: Cílem naší práce bylo zachytit uvádění Smetanovy opery *Prodaná nevěsta* ve Vídni a současně poukázat na politické pozadí, na ohlas v tisku. Musíme si uvědomit, že tehdejší hudební kultura Čech/Böhmen/byla zde ve Vídni neznámá. „Znamé“ byly jen v souvislosti s Čechy politické kravály v poslanecké budově i na ulici. Právě více než pozitivní přijetí opery v tisku přispělo k jakémusi uklidnění. Bylo to samozřejmě iluzorní, ale tehdy se noviny vyjádřili, že v rovině umění – v opeře – si Češi a Rakušané rozumějí.

Paní doktorko, znám Vás z Vašeho působení v Československu, kde jste se výrazně věnovala právě česko – německým vztahům na poli hudebním. Jak jste se k této problematice vlastně dostala?

V. Reittererová: Začalo to mým příchodem do Prahy v roce 1987. Začínal tam právě velký boom židovských skladatelů, problematika holocaustu. V knihovně hudební vědy v Praze je zachována pozůstalost skladatele Viktora Ullmanna, která byla uspořádána před jeho deportací do Terezína. To se příliš nevědělo. Zahraníční badatelé,

kteří tušili, že něco takového v Praze je, se obraceli na Český hudební fond či Národní knihovnu, ale tam nic nebylo. Před x-lety totiž tyto materiály objevil dr. Ivan Vojtěch. To on našel člověka, u kterého Ullmann své písemnosti před deportací uschoval. Tento muž pak knihovně hudební vědy pozůstalost odprodal. Ležela tam vlastně od roku 1965 a de facto o tom kromě dr. Jitky Ludvové, která publikovala dílčí studie v časopise *Hudební věda*, nikdo nevěděl. Na popud dr. Vojtěcha, který mě vybědl, abych s tím něco udělala, jsem publikovala v Hamburku Ullmannův *Deník* – tj. sbírku veršů, aforismů. Do té doby se tvrdilo, že *Deník* vznikl v Terezíně, ale svou studii jsem dokázala, že tomu tak není. Tak jsem se najednou stala ullmannovskou českou specialistkou. Jinak moje diplomová práce byla smetanovská, jednalo se o srovnání obou verzí opery *Dvě vdovy*. Vlastně jsem byla celý život smetanovsky naladěna. Téma Ullmann byla odbočka, která vznikla na základě poptávky. Po Ullmannovi jsem se začala zajímat o skladatele Aloise Hábu. Byl to Ullmannův učitel a v Muzeu české hudby ležela jeho obrovská nezpracovaná pozůstalost. Se svými studenty jsem začala dělat její inventář.

Jak to vypadalo s recepcí opery Prodaná nevěsta v Německu?

H. Reitterer: Vídeň byla výchozí bod, bylo to první uvedení opery v němčině. Poté byla uvedena opera i v Německu. Vlastně to byla od Vídně odvaha představit Smetanovu operu mezinárodní scéně. Vůbec poprvé zazněla *Prodaná nevěsta* ve Vídni česky, a to při světové výstavě, kdy ji uvedlo pražské Národní divadlo. A tu se ukázalo, že je to krásná hudba, námět a vše ostatní odpovídá „náladě“ Vídně. *Prodaná nevěsta* byla vskutku vhodná opera pro Vídeň.

V nedávné době byly rozvířeny četné diskuse nad inscenačním pojetím české nejnámější opery ve Vídni i v Praze.

V. Reittererová: S vídeňskou inscenací jsme byli oba spokojeni. Něco bylo v režii nadbytečné, ale nejednalo se o posunutí. Myslím, že to byla únosná modernizace. Nedošlo v ní k žádným zásahům do libreta, do hudební stránky. Je možné, že diváci očekávali tradiční folklórní pojetí, ale zde namísto vesnice byla škola a Mařenka byla dcera školníka. V Praze se poprvé ob-

jevila nová inscenace již v roce 1972, ale „nedosáhla“ dimenzí těch dnešních pojetí. Např. ve Stuttgartu se sice děj *Prodané nevěsty* odehrává na vesnici, ale vesnici současné, kde má být vybudována dálnice, takže celá vesnice má být asanována. Na program tedy přichází nejen „prodaná“ nevěsta, ale i prodej pozemků. Dochází zde k sociálnímu napětí mezi městem a vesnicí. Překvapivý je i konec opery, Mařenka si totiž nevezme Jeníka, ale Vaška. Všechny takové inscenace přijímá Praha s rezervou, neboť *Prodaná nevěsta* je taková česká svátost, poklad.

Pane doktore, jste v zásadě pro takovou režijní pojetí či nikoliv?

H. Reitterer: Řekl bych, že by měly existovat oba typy inscenací. Tedy ty, které mladému publiku předvedou originál, ale také ty, které prezentují režijní divadlo, avšak které nemění obsah, výpověď opery, nýbrž v nové inscenaci něco zdůrazní. Např. inscenace Dvořákovy opery *Rusalka* v Paříži byla zcela moderní, pojatá jako eroticko-sexuální drama. Operní diva Eva Urbanová, která zpívala roli kněžny, byla z toho zděšena, jak uvedla v jednom interview. Přitom zde nebylo nic pozměněno ani v textu, ani v hudbě. U oper, které nejsou dostatečně známy, je projekce posunutí obtížnější, mnozí pak nerozumějí. Na druhé straně jsou režie, kdy divák hned ví, o co jde. Podstatnou úlohu zde hrají programní knížky, které bývají velmi abstraktní. Právě tam by měl režisér divákovi říci, že posunuje operu do té a té doby, protože to tak a tak vidí.

Kdy a proč jste se, pane doktore, rozhodl pro hudební vědu?

H. Reitterer: Nejsem doktor, mám Berufstitel profesor. Nevystudoval jsem hudební vědu, i když jsem měl vždy hudbu rád a určité hudební vědomosti mám. Studoval jsem klasickou filologii a dějiny. Působím již jedenatřicet let v Rakouském akademii věd, pracuji na rakouském lexikonu, jsem odpovědný za úsek divadlo, hudba a duchovní vědy. Hudební dějiny jsem začal dělat až s mojí ženou, která je vystudovanou muzikoložkou.

Čím bylo podmíněno Vaše rozhodnutí studovat hudební vědu?

V. Reittererová: Původně jsem po maturitě chtěla k divadlu, tedy hrát.

Ale byla jsem dosti racionální a uvědomila jsem si, že tak výrazný talent nejsem a hrát někde třetí postavu z lidu nechci. Rozhodla jsem se proto pro studium divadelní vědy. Tehdy se ovšem první ročník tohoto oboru neotevíral, ale dostala jsem zprávu, že se otevírá studium hudební vědy, kam se mohu přihlásit. Bylo to studium jednooborové, jako dějiny hudby. Měla jsem za sebou čtrnáct let hry na klavír, prošla jsem „tisíce“ pěveckých sborů, z hudební teorie jsem však znala jen to základní z hudební školy. Před přijímacími zkouškami jsem si přečetla *Dějiny hudby* Graciana Černušáka a šla k přijímacím zkouškám. Nevím, jak jsem to tehdy zvládla, na co se mě konkrétně ptali, ale zřejmě zapůsobila moje odpověď na otázku prof. Mužíka, zda-li vím, když jsem z Břevnova, po kom jsou tam pojmenovány ulice. A já jsem začala jmenovat jména dvaceti sedmi pánů, kteří byli popraveni na Staroměstském náměstí v roce 1621. A navíc jsem věděla i další zajímavost. U Břevnovského kláštera byla velká zahrada, dnes je již rozparcelovaná, ve které byla kaplička – románská rotunda. Prof. Mužík byl nadšen, protože on nějak tu rotundu „objevil“. Rotunda má románské základy, dostavěná je moderně. Že jsem tohle ovládala, vděčím rodinnému zázemí se zájmem o historii. První ročník studia muzikologie byl pro mě tvrdý, protože jsem neměla žádnou teoretickou průpravu, např. septakordy mi nic neřikaly. Váhal jsem, zda-li mám v oboru zůstat, anebo po roce přestoupit na divadelní vědu. Ale když jsem šťastně uzavřela první ročník, řekla jsem si, že nebudu dále experimentovat. Vlastně se od té doby stále kolem divadla motám, když se zaměřuji na operu.

Kde jste po ukončení studia působila?
V. Reittererová: Absolvovala jsem v roce 1972 a patnáct let jsem působila jako referentka a dramaturg koncertního oddělení Pragokonzert. Po návratu z mateřské dovolené ale najednou nebylo toto místo pro mě volné a jak jsem se mnohem později dozvěděla, nebyla jsem politicky moc vhodná. Víceméně jsem „seděla“ na středoškolském místě až do roku 1987. To byl pro mě tragický rok, neboť mi zemřela nejstarší sedmnáctiletá dcera. Ztratila jsem nervy, nechtěla jsem na Pragokonzertu dělat dále písárku. Zašla jsem si na katedru hudební vědy, kde byl můj učitel a kamarád Dr. Jaromír Černý a zeptala se, co mám udělat, když si chci udělat doktorát. Byl to pro mě jakýsi druh psychoterapie. Pustila jsem se do studia, mezitím dcera zemřela a já doktorát dokončila. Zrovna v té době odcházela z ka-

tedry knihovnice a já jsem převzala její místo. Po roce 1989, když se na katedře objevil rehabilitovaný dr. Ivan Vojtěch, jsem právě od něho dostala nabídku vést na ústavu prosemináře. Tam jsem byla až do odchodu do důchodu. V této době mi ale vedoucí muzikologie z Brna dr. Mikuláš Bek nabídl hodiny na muzikologii v Brně. Dělal jsem meziválečnou hudbu, světovou hudbu 20. století, české dějiny tance – balet, letos přednáším o české opeře. Kromě toho zpracovávám hesla do slovníku.

Hrajete na hudební nástroj? Hráváte doma spolu?

H. Reitterer: Začal jsem hrát na akordeon, potom také na klavír.

V. Reittererová: Hraji na klavír. Doma spolu „hrajeme“ na gramofon. Klavír máme, transportovala jsme ho do Vídně z Prahy za drahé peníze. Když hraji, pak sonáty, z koncertů jen pomalé věty.

Oba jste badatelé. Jak badáte? Máte každý svou pracovnu, svůj počítač?

V. Reittererová: Dnes máme opravdu každý svoji pracovnu, podařilo se nám získat vedlejší byt, a tak původní malý byt manžela rozšířit. Když jsme se vzali, bylo naše manželství takové, že já jsem přes týden pracovala v Praze a na víkend jsem jezdila do Vídně, nebo manžel za mnou do Prahy. Když však došlo na mé přestěhování do Vídně, největší problém byl, jak se v tomto malém bytě oba pracovně vměstnáme. Ale štěstí nám přálo a brzy jsme mohli spojit dva malé byty v jeden větší. Bohužel počítač máme pouze jeden, ale bezpodmínečně si musíme zakoupit další.

Co se pro Vás, pane profesore, změnilo příchodem Vaší ženy do Vídně? Čím Vás nejvíce překvapila?

H. Reitterer: Její příchod mně samozřejmě přiblížil Česko. Vlastně jsem se k těmto kořenům nějak znovu propočoval. Moje prababička se jmenovala Chaloupková. Česky nemluví, pár slov, spojení jsem samozřejmě pochopil. Prostě jsem dobu, kdy jsem se asi mohl česky naučit, „zaspal“. Jsem schopen si přečíst *Lidové noviny*, ale mluvit, to neumím. Nejvíce mě Vlasta překvapila svíčkovou. Byl jsem do té doby „starý mládenec“. Nikdy jsem nebyl ženatý, i když jsem měl různé vztahy. Ale manželství, to je něco jiného. Předtím jsem znal pocit nezávislosti, teď přišel pocit odpovědnosti. A také, aniž bych se nějak „namáhal“, přišel jsem k dětem a vnukům. Považoval jsem to za dar. Ale vůbec první překvapení bylo v Brně, kde jsme se poprvé viděli v hotelu při účasti na hudebněvědném sympoziu.

Věděli jste o existenci české menšiny ve Vídni?

H. Reitterer: Samozřejmě, jsem z Otakringu. Když tam jdete na hřbitov, jsou tam „lauter“ česká jména. O této vrstvě jsem věděl z historického hlediska, např. z 19. století. A vidíte, právě tato menšina se zasloužila o přijetí Smetanovy opery *Prodaná nevěsta* ve Vídni.

Jak vypadá váš den, když nemáte nic na práci?

V. a H. Reittererovi: Opravdu taková situace nastává?

V. Reittererová: Ale teď vážně. Když nepracujeme, pracujeme oba rádi na zahradě. Můj syn má v Krušných horách chalupu s velikou zahradou. Do příchodu do Vídně jsem byla instruktorkou pro rytmickou gymnastiku. Svého času jsem působila také v předsednictví Komise pro rytmickou gymnastiku v Československu. Ale to už je pryč, vše se změnilo. Nejsem nijak nadšená z aerobiku, zdá se mi příliš primitivní, především hudba, která ho doprovází, mě ruší. Věnovat se józe, to shledávám jako velmi „klidné“ zaměstnání. Jsem příliš dynamická.

H. Reitterer: V mládí jsem hrával košíkovou, rád lyžuji. Bohužel to skončilo, protože moje práce je tak intenzivní, že ji končím v pozdních večerních hodinách a to už nelze dělat nějaký sport. Naše víkendy věnujeme kultuře – návštěvě divadel, koncertů.

Kam se chystáte na dovolenou? Tu si doufám přece jen dovolíte.

V. Reittererová: Vyšetříme si jeden až dva týdny, děláme kratší výjezdy, např. do Salcburku, Regensburgu, Paříže. Letos plánujeme návštěvu Drážďan.

Vaše nejbližší plány?

V. Reittererová: Chceme se zaměřit na osobnost Quido Adlera, byl třicet let ordinarius v Praze. Já bych měla udělat nějaké překlady do češtiny, ale protože ještě nejsou podepsané smlouvy, nerada bych se o tom šířila. Rovněž se chystám na zpracování programů opery v Praze.

H. Reitterer: Snažíme se poznávat práce nejen velkých skladatelů, ale i těch menších na obou stranách. Vždyť rysy Čechů a Rakušanů jsou tak podobné a stejně se nechápeme. Měli bychom se nadále vzájemně poznávat při setkáních, např. v Brně na hudebněvědných kolokviích, či informovat o existenci i těch „nejmenších“ skladatelů na obou stranách.

Děkuji Vám za rozhovor.

Rozmlouvala dr. Marie Brandeis

Šťestí

Film režiséra Bohdana Slámy *Šťestí* vyslala Česká filmová a televizní akademie (ČFTA) do bojů o Oscara. Hořký snímek zachycující současnou realitu života několika mladých lidí na Mostecku dostal podle očekávání nejvíce hlasů a má šanci se ze širší nominace dostat mezi pět finálových filmů. Pětici nominovaných snímků oznámí Americká filmová akademie 31. ledna příštího roku. Jméno vítězného filmu, který si odnese prestižní zlatou sošku ze 78. ročníku udílení Oscarů, bude vyhlášeno o měsíc později, 5. března. O víkendu dostal Slámův snímek, uvedený už před českou distribuční premiérou na přehlídce v Torontu, hlavní cenu Zlatou mušli na festivalu v San Sebastianu. Uspěla i herečka Aňa Geislerová, která si za ztvárnění psychicky nemocné dívky Dagmar odvezla Stříbrnou mušli. Režisér je spolu s producentem Pavlem Strnadem ze společnosti Negativ právě v New Yorku, kde představí svůj film. Po 27 letech tam budou celovečerním filmem reprezentovat českou kinematografii. Naposledy se v New Yorku promítala v roce 1978 *Hra o jablko* Věry Chytilové. Po kladném přijetí domácí kritikou se film *Šťestí* vyhoupl po dvou týdnech od premiéry na vrchol žebříčku návštěvnosti.

Normalizační seriál v České televizi

Vyjít vstříc nostalgii po normalizačních seriálech se opět po čase rozhodla Česká televize. Nedělní poledne na ČT2 bude od 2. října do 27. listopadu patřit seriálu Jaroslava Dietla *Dispečer*, který byl poprvé vysílán v letech 1971 – 1972. Podle tiskové zprávy ČT tehdy patřily rodinné, pracovní i muzikantské lapálie zemitého chlapíka z hornické Ostravy k nejsledovanějším pořadům. „Dodnes si pamětníci žádají, aby televize Dispečera zopakovala. Zajisté můžeme pochybovat nad tématy, která jsou spjata s dobou, kdy hornictví bylo preferováno. Nejvýraznějším sdělením, i přes nános času, ale zůstávají obyčejné lidské osudy, kvalitní práce a kamarádství, které mají svou cenu dodnes,“ tvrdí se ve zprávě. V posledních letech ČT uvádění normalizačních seriálů omezovala a přenechávala je televizi Prima. Ta slavila úspěch například s Dietlovým seriálem *Žena za pultem*, nyní vysílá ságu *Synové a dcery Jakuba skláře*.

Ve Hvězdě je nová knihovna Jiřího Karáska ze Lvovic

Památník národního písemnictví, sídlící ve Strahovském klášteře na Hradčanech, měl od počátku 90. let po navrácení kláštera premonstrátům problémy s nedostatkem prostoru. Proto se začalo počítat i s novým využitím objektů ve Hvězdě. V letohrádku vnikly nové expoziční prostory, v hájence byl vybudován depozitář knihovny Jiřího Karáska ze Lvovic spolu s expozicí tohoto básníka a významného sběratele a studovnou dalších knih. Budovu stejně jako letohrádek Hvězda spravuje Památník národního písemnictví. Hájenka se studovnou se zpřístupňuje k 50. výročí předání sbírky Jiřího Karáska ze Lvovic památníku. Hájenka byla vybudována současně se stavbou letohrádku a mičovny v oboře Hvězda na Bílé hoře v roce 1558 jako císařská kuchyně. Sloužila svému účelu do konce 16. století, v 17. až 19. století byla hospodářským zázemím letohrádku. V roce 1951 se hájenka spolu s ostatními budovami v areálu letohrádku stala sídlem Muzea Aloise Jiráska přičleněného v roce 1958 k Památníku národního písemnictví. Obora Hvězda s bojištěm na Bílé hoře a historickými stavbami byly v roce 1962

Komiks

prohlášeny za národní kulturní památku. V hájence byly postupně zřízeny expozice pracoven Aloise Jiráska a Mikoláše Alše, depozitář knihovnic celků z pozůstalosti obou umělců (42 000 svazků) a pracovny zaměstnanců. V letech 1968 až 1970 byla hájenka poprvé rekonstruována.

Hrabal jako komiks

Před nedávnem vyšel v Praze český překlad komiksu podle Hrabalovy knihy *Příliš hlučná samota*. Tuto knihu napsal Bohumil Hrabal v roce 1976, ve Francii vyšla v roce 1983 – tedy šest let před oficiálním českým vydáním. V této zemi je ve značné oblibě, což dokazuje i filmová adaptace scénaristky a režisérky Věry Cais z roku 1994, v níž Philippe Noiret ztvárnil hlavní roli Haňti. Kniha zaujala i trojici mladých lyonských umělců – Valérie Bergeová vyhledávala a fotografovala lyonské lokality, které jí připomínaly místa z Hrabalovy prózy, podle jejích fotografií pak kreslíř Ambre vytvořil vizuální podobu "hrabalovského" komiksu podle scénáře Lionela Trana. *Příliš hlučná samota* se tak navrátila do Čech ve svérázně podobě, a to po trojí transformaci – nejdřív byla přeložena do francouzštiny, pak přetvořena ve zvláštní druh komiksu, který je nyní možno číst v českém překladu.

(mk)

Cena Jaroslava Seiferta

Cena Jaroslava Seiferta, považovaná se státními cenami za nejvýznačnější literární ocenění v Česku, má své laureáty. Uvádí to *Mladá fronta Dnes*. Popáté ve dvacetileté historii cen se o poctu a finanční odměnu 300 tisíc korun dělí dvě osobnosti – Michal Ajvaz a Jiří Suchý. Ocenění převezmou 8. listopadu v pražském kostele sv. Anny. Porota v čele s básníkem Karlem Šiktancem ocenila prozaika a esejistu Michala Ajvaza za jeho nejnovější román *Prázdné ulice*.

Textař a dramatik Jiří Suchý byl oceněn za dlouholetou tvorbu napříč uměleckými oblastmi, shrnutou do dvacetisvazkové *Encyklopedie Jiřího Suchého*. Seifertovu cenu udílí Nadace Charty 77 od roku 1986, ocenění ustavil den po smrti Jaroslava Seiferta jaderný fyzik František Janouch.

Národní knihovna v Praze získala cenu Jikji

Národní knihovna v Praze získala cenu Jikji – Paměť světa za digitalizaci dokumentů. Tuto cenu udělilo UNESCO vůbec poprvé a zástupci Národní knihovny ji již v jihokorejském Cheongju převzali. S cenou je spojena i částka 30 tisíc amerických dolarů, které chce knihovna věnovat především na digitalizaci dalších vzácných knih. Cena je pojmenována podle nejstaršího dochovaného korejského tisku z kovové sazby, buddhistického spisu nazvaného Paměť světa, který byl ve městě Cheongju vytištěn v roce 1377. Stejný název nese i program UNESCO. Národní knihovna se navíc nesoustředí jen na digitalizaci dokumentů v českém jazyce. V minulosti se tu například digitalizovaly i arabské nebo perské rukopisy. Projekt digitalizace ohrožených dokumentů zahájila Národní knihovna už v první polovině 90. let.

Zemřel Richard Honzovič

V Praze náhle zemřel jeden z neznámějších televizních hlasatelů šedesátých let Richard Honzovič. Richard Honzovič se narodil 17. března 1934. Začínal s Kamilou Moučkovou jako hlasatel *Televizních novin* a dalších zpravodajských pořadů. V srpnu 1968 se podílel na protiokupačním vysílání, později se nesměl objevit na obrazovce a následně byl z *Československé televize* propuštěn. Richard Honzovič spolupracoval s filmem, kde namluvil množství komentářů k zahraničním dokumentárním seriálům. Jeho typický hlas mohli slyšet v 70. a 80. letech návštěvníci kin ze zpravodajských týdeníků. Po listopadu 1989 se opět Richard Honzovič

Richard Honzovič

objevil na televizní obrazovce, kde uváděl zpravodajský týdeník *Objektiv*, pořad *Trh, obchod a finance* a večerní zprávy. „Mimo obraz“ doprovázel pak také například pořady *Filmopolis*, *Česká soda*, *Čtvrtníček*, *Šteindler*, *Vávra a spol.*, *Milníky dvacátého století*, *Královské rodiny* a *Pozoruhodné století*. V letech 1991 a 1992 se Richard Honzovič umístil na třetím místě v populární televizní anketě *TýTý*.

(mk)

Výstava obrazů českého vědce

Zámek v Příchovicích na Plzeňsku se stal místem stálé výstavy obrazů z pozůstalosti Jaroslava Němce, vědce, který byl považován za zakladatele českého jaderného programu. Jaroslav Němec se narodil v roce 1921 v Horažďovicích na Klatovsku. Je autorem několika objevů, které ovlivnily vývoj techniky a umožnily nové postupy při výpočtech, zejména v jaderném strojírenství, letectví a dopravních stavbách. Jaroslav Němec se proslavil také tím, že zabránil první jaderné katastrofě, když objevil chyby v původní sovětské dokumentaci k jaderné elektrárně v Jaslovských Bohunicích. Jaroslav Němec, který zemřel v březnu letošního roku, odkázal v závěti několik desítek svých pláten pro zřízení dvou stálých expozic v Příchovicích a v Horažďovicích.

(mk)

Zemřel Josef Randa

Ve věku 72 let zemřel v kanadském Winnipegu Čechokanadčan Josef Randa. Josef Randa se narodil 10. ledna 1933 v Praze. Studoval na keramické škole a po jejím absolvování pracoval jako sochař a restaurátor. Do Kanady odešel společně se svojí rodinou v roce 1968. Jeho díla zdobí mnohá veřejná prostranství, například v Manitobu v Aquatic Hall od Fame, Royal Winnipeg Ballet, Citizens Hall of Fame v parku v Assiniboine nebo v některých kostelích.

(mk)

Výstava Otakara Nejedlého

České muzeum výtvarných umění připravilo rozsáhlou výstavu známého českého krajináře první poloviny 20. století Otakara Nejedlého. Otakar Nejedlý studoval u Ferdinanda Engelmüllera, který byl odchovancem krajinářské školy Otakara Mařáka. Mnoho pro něj znamenala také spolupráce s Antonínem Slavíčkem. Začátek expozice tvořily rané obrazy z počátku minulého století, které sice působí tradičním dojmem, ale jejich expresivní podání a zjednodušené formy se již přibližují některým ze souběžných nebo i dřívějších proudů, například *V lese* (1908).

Velmi důležitá byla pro Otakara Nejedlého cesta na Ceylon a do Indie (1909–1911), například *Ceylonský prales* (1910). Vzpomínky na tuto cestu měl umělec stále v živé paměti, objevovaly se i v jeho pozdějších obrazech a své zážitky z těchto cest popsal i v knize *Malířovy dojmy*. Po tomto období následovalo u Nejedlého krátké kubistické období, které bylo na expozici zachyceno několika zátišími – *Kubistické zátiší* (1914). Sugestivně také působily rozměrné obrazy, které vystihovaly krajinu zničenou první světovou válkou – Nejedlý navštívil místa, kde bojovali čeští legionáři. Od roku 1920 navštěvoval Nejedlý pravidelně jih Evropy – Itálii, Korsiku, Dalmácii. V roce 1925 se stal profesorem pražské Akademie a spolu se svými studenty jezdil do těchto míst malovat. Doba mezi válkami pak zachytila Nejedlého výtvarné neoklasicistní cítění.

Výstava pod názvem *Barevný svět Otakara Nejedlého* se konala po třiceti letech ve stejných výstavních prostorách. Byly zde zařazeny obrazy z pražské Národní galerie a mnoha dalších významných českých institucí a soukromých sbírek. Expozici doprovázel výpravný katalog s velmi obsažným a přehledným textem kurátora Olafa Hanela, s mnoha reprodukcemi obrazů, z nichž již některé nemohly být do expozice zařazeny.

(mk)

Zemřel Jarka Burian

Ve věku 78 let zemřel v Americe významný divadelní historik a teoretik, pedagog a režisér Jarka Burian. Jarka Burian se narodil v roce 1927 jako syn českých rodičů. V roce 1955 získal doktorský titul na Cornell University. Přednášel na Kalifornské univerzitě v Berkeley a na Floridské univerzitě v Orlandu. Byl rovněž členem divadelní fakulty newyorské státní univerzity. V polovině šedesátých let se Jarka Burian začal systematicky věnovat českému divadlu. Je autorem velké publikace mapující československou scénografii od roku 1914 do roku 1938. Napsal také monografii o scénografickém díle Josefa Svobody a publikaci *Modern Czech Theatre*, která byla kritikou velmi vysoce oceněna. Poslední kniha Jarky Buriana *Leading Creators of Twentieth-Century Czech Theatre* obsahuje portréty osobností českých divadelních dějin.

(mk)

Vyšly zajímavé životopisy

Pražské nakladatelství XYZ vydalo před nedávnem dva zajímavé tituly. Prvním z nich je *Život je pes* od Jolany Matějkové a druhým převyprávěný scénář slavného filmu *Kristián – Cesta do historie* od trojice autorů Čestmíra Vašáka, Bedřicha Zelenky a Kateřiny Boušové.

Kniha Jolany Matějkové *Život je pes* je věnována výbornému charakternímu herci Hugo Haasovi. Jeho zajímavý osud jako představitel nezapomenutelných rolí v prvorepublikových českých filmech i jeho předválečná éra v Národním divadle a posléze úděl emigranta byl již mnohokrát literárně zpracován. V publikaci Jolany Matějkové získá čtenář, který není s životním příběhem známého herce nijak blížeji seznámen, přehled o jeho životě, hereckém vývoji i nuceném pobytu v zahraničí. Hugo Haas žil v Paříži, Hollywoodu, New Yorku, Římě a ve Vídni a jeho touhou byl návrat do vlasti, což se mu však nikdy natrvalo nepodařilo. Kniha *Život je pes* obsahuje množství dostupných informací, které se prolínají s výpověďmi nebo dopisy Haasových přátel, zachycují svědectví jeho kolegů – herců a jsou zde i ukázky z Haasovy korespondence – nostalgické listy z emigrace, doplněné ukázkami z jeho literární tvorby, především poezie.

V Čechách by se asi těžko našel někdo, kdo alespoň jednou neviděl klasický pamětnický film Martin Friče z roku 1939 *Kristián*. Autoři druhé publikace *Kristián – Cesta do historie* využili obrovské obliby tohoto díla a převedli jeho filmový děj do psané podoby. Hlavní význam této publikace ale spočívá především ve schopnosti čtenáře vidět v psaných dialozích a popisovaných akcích všechny dobře známé aktéry. Součástí knihy jsou také medailony režiséra a scenáristy Martina Friče a herců Nataši Gollové, Adiny Mandlové a Oldřicha Nového.

(mk)

Oldřich Nový a Nataša Gollová ve filmu *Kristián*

Česká gotika v New Yorku

21. září byla v New Yorku zahájena dosud největší zahraniční výstava českého gotického umění. Byla umístěna v Metropolitanu pod názvem *Prague, the Crown of Bohemia*. Výstava představuje přes 200 děl deskové malby a kreseb, sochařská díla ve dřevě a kameni, umělecká řemesla i knižní kulturu. Největšími exponáty výstavy jsou kamenné sochy českých zemských patronů sv. Prokopa a sv. Zikmunda ze svatovítské hutě Petra Parláře, původem ze Staroměstské věže Karlova mostu. Sochy, stejně jako 92 exponátů, cestovaly do New Yorku speciálním cargo letadlem. Jednalo se o první transkontinentální transfer takto rozměrných středověkých památek z Čech. V New Yorku bude výstavní projekt k vidění do 3. ledna 2006 a poté bude opět přenesen do Prahy, kde bude pro veřejnost zpřístupněn od 17. února 2006 na Pražském hradě. (Otevřen bude tři měsíce).

(mk)

Divadlo Semafor je v novém

Jiří Suchý převzal klíč od nového Divadla Semafor v Dejvické ulici. Střechu nad hlavou poskytl známé scéně zrekonstruovaný prostor někdejší taneční Globus. Počítá se zde se 190 místy. Je to již šestačtyřicátá sezona, do které Jiří Suchý s Divadlem Semafor vstupuje. Pro obnovené divadlo namaloval Suchý oponu, pro kterou mu byla předlohou slavná opona Vojtěcha Hynaise pro Národní divadlo v Praze. Vytvořil tak svoji variaci na Hynaisovu kompozici, přičemž zachoval její barevnost, ale původní postavy nahradil

svými. Legendární Hynaisova opona má plochu 142 metrů čtverečních a váží 180 kilogramů. Suchého varianta má rozměry šest krát pět metrů. Zkušební provoz Divadla Semafor byl zahájen 1. října 2005 pásmem nazvaným *Koncert s.r.o.* První polovinu tohoto představení tvoří vzpomínka na předchůdce současného souboru divadla a to v hudebním divadle – v opeře, v operetě, muzikálu, je to i hold Osvobozenému divadlu nebo Oldřichu Novému a dalším. Druhou polovinu koncertu pak obstarává semaforová klasika. Stejně představení bude uvedeno i 28. a 30. října, kdy oslaví narozeniny Česká republika a Divadlo Semafor, kterému bude už šestačtyřicet let.

(mk)

Výstava novinářských fotografií

V pražském Karolinu se konala výstava novinářských fotografií *World Press Photo 2005*. Putovní kolekci 201 fotografií tvořily vítězné snímky jednotlivých kategorií největší světové fotografické soutěže. Tyto snímky byly vybrány z celkového počtu 69 190 přihlášených fotografií od 4266 profesionálních fotografů ze 123 zemí – oceněno bylo 63 autorů z 24 zemí. V letošním roce byly poprvé hodnoceny pouze snímky v digitální podobě. Z 24 fotografií z České republiky nebyla letos vybrána žádná. Jednotlivé snímky hodnotila třináctičlenná porota v amsterodamském sídle nadace World Press Photo. (Nadace World Press Photo byla založena v roce 1955 v Amsterdamu. Proslulost získala především díky organizaci mezinárodní soutěže nejlepších novinářských fotografií, má však řadu dalších iniciativ. Intenzivně se věnuje vzdělávacím projektům jak pro profesionální, tak i pro amatérské fotografy. V posledních letech se nadace soustředila hlavně na děti a jejich vnímání reality – jednou z hodnocených kategorií soutěže World Press Photo je takzvaná Dětská cena, kterou udílí každý rok porota složená z dětí všech kontinentů). Dominantou pražské výstavy stejně jako v předchozích letech byla svědectví o tragédiích, které získaly celosvětovou pozornost médií – teroristické vraždění v beslanské škole, zkáza způsobená tsunami v jihovýchodní Asii nebo strach a teror v Iráku. Vítězem letošní soutěže se stal indický fotograf Arko Datta, který pracuje pro agenturu Reuters. Jeho vítězný snímek zachytil ženu, oplakávající příbuzného, který se stal obětí tsunami ve městě Cuddalore. Samostatný oddíl výstavy byl věnován tvorbě italského fotografa Alessandra Digaetana, který získal Cenu Prahy, každoročně udělovanou primátorem Prahy některému z oceněných. Alessandro Digaetano získal třetí místo v kategorii Aktuální události (Contemporary Issues). Tématem jeho snímku byla proměna čínských předměstí v moderní městské čtvrti.

(mk)

Zemřel Ladislav Vychodil

V Bratislavě zemřel ve věku 85 let přední slovenský scénograf českého původu Ladislav Vychodil. Ladislav Vychodil se narodil 28. února 1920 v Hačkách v okrese Prostějov. Začal studovat na Vysoké škole architektury v Praze – byl žákem Cyrila Boudy a Karla Pokorného. Po uzavření vysokých škol se vrátil na Moravu, kde pomáhal svému otci v betonářské práci. Věnoval se malbě a scénografii a odešel do Beskydského divadla v Hranicích na Moravě. Poté se přemístil do Bratislavy do Slovenského národního divadla, kde byl zpočátku zaměstnán jako vedoucí dekoračních dílen a od

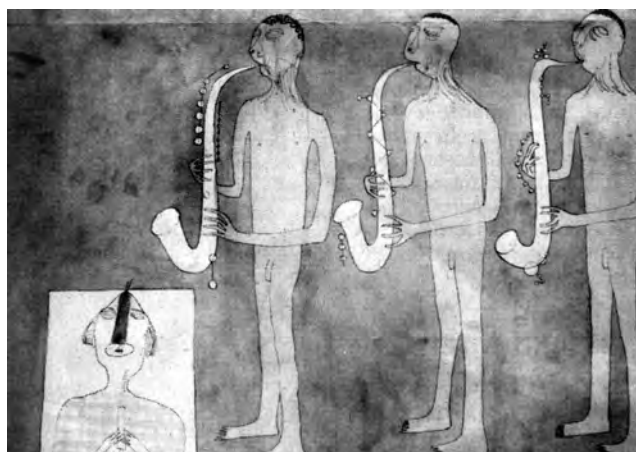
roku 1945 do roku 1999 byl šéfem výpravy. V letech 1951 – 1983 byl Ladislav Vychodil vedoucím katedry scénografie na divadelní fakultě VŠMU v Bratislavě a zároveň jejím zakladatelem. Od roku 1969 do roku 1971 byl také šéfem scénografie na pražské DAMU. Se jménem Ladislava Vychodila je spjat zrod moderní slovenské scénografie. Byl nejznámější osobností slovenského divadelnictví ve světě. Jako scénograf se podepsal pod několik stovek děl – kolem 550 inscenací, v činohrách i v opeře nejen na Slovensku, ale v mnoha evropských divadlech. Vedle českých a slovenských scén navrhoval Vychodil dekorace pro divadla v Krakově, Vídni a Budapešti. Před nedávnem byla vydána jeho monografie, kterou napsal teoretik Ladislav Lajcha.

(mk)

Výtvarná skupina Šmidrů

Až do konce září byla umístěna na moravském hradě Bítov expozice Šmidrů – výtvarné skupiny, které se podařilo tuhé československý socialistický realismus padesátých let osvěžit návratem ke komice prvorepublikového dada, ke studentské recesi a nespoutané hře.

V roce 1954 se poprvé sešla čtveřice studentů pražských AVU a AMU – Bedřich Dlouhý (1932), Jan Koblasa (1932), Rudolf Komorous (1931) a Karel Nepraš (1932 – 2002), aby „žili nadpozemským životem“ a „dělali naprosto neumělecké věci“. V praxi to znamenalo, že například založili hokejové mužstvo Paleta vlasti, ačkoliv neuměli bruslit, muzicírovali se Šmidřiči dechovkou, ačkoliv téměř neuměli hrát nebo uctívali svého předchůdce naivního malíře Václava Svobodu Plumlovského. Jejich krédem a programem byly trapas, fiasko a ostuda. Stěžejní byla však výtvarná činnost Šmidrů. Na bítovské výstavě shromáždila její kurátorka Věra Jirousová více než stovku kreseb, maleb, soch, objektů, koláží a asambláží, které vznikly v posledních padesáti letech a jejichž pojítkem je estetika divnosti – z realismu a postsurrealismu vycházející díla s velkým citem pro černý humor, absurditu, bizarnost a morbiditu. Později se k čtveřici umělců připojil ještě Jaroslav Vožniak (1933 – 2005). Na začátku šedesátých let se Šmidrové rozešli – Komorous emigroval do Kanady, Koblasa do Německa a Nepraš s Dlouhým se vzájemně nepohodli. Skupina Šmidrů se ale ještě v šedesátých letech dočkala několika retrospektivních výstav a v roce 1970 byla vydána jejich první monografie, kterou napsal Jan Kříž. Zásluhou Nepraše a jeho přítele Jana Steklíka pak

Výtvarná skupina Šmidrů – Karel Nepraš:
Pohřeb klauna II (1957)

vznikla v době normalizace Křižovnická škola čistého humoru bez vtípu, která dál rozvíjela šmidří komiku v nových podobách. Šmidrové měli a dodnes mají mnoho svých příznivců i z jiných oborů, například skladatele Jana Klusáka, historika Dušana Třeštíka nebo dramatika a exprezidenta Václava Havla.

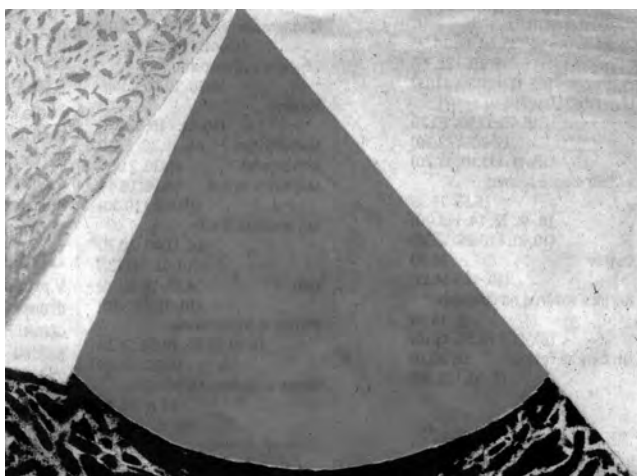
K bitovské výstavě vytvořil sborník Bedřich Dlouhý.

(mk)

Umělecká beseda se představila v prostorách Mánesu

Již tradičně se Umělecká beseda představila v prostorách Mánesa. Tentokrát se soustředila na své jubily, takže se zde sešla řada významných osobností. V čele horního sálu zaujaly především čisté obrazy Zdeňka Sýkory z loňského roku, které vypovídaly o jeho neustálé invenci. Tvorba tohoto umělce již mnoho let proniká do nejprestižnějších světových muzeí a galerií. Zajímavá byla i kolekce šesti obrazů Jiřího Mrázka, který v práci neustává ani ve svém pokročilém věku. Adéla Matasová se prezentovala kromě dvou starších experimentálních objektů variabilním reliéfem *Skryté podoby* (2003). Dalibor Chartrný, další z experimentálních umělců, představil na výstavě dvě ukázky z cyklu *Partitur* (2005), které návštěvníky mohly přesvědčit, že i po osmdesátce lze objevovat něco nového. Skupinu UB 12, která vzešla ze spolku Umělecké besedy, reprezentovala na expozici Alena Kučero-va grafickými listy. Tato výtvarnice se proslavila především svým originálním výtvarným názorem a také vlastní technikou perforace. Oldřich Smutný byl zastoupen novými obrazy z cyklu *Oken* (2005). Tradiční kvalitou zaujaly Adriena Šimotová a Daisy Mrázková a ke klasickým osobnostem se řadí i Miloš Chlupáč s dokonalými formami svých sochařských objektů. Generaci volného sdružení 12/15 zastupoval souborem olejů Ivan Ouhel, dále pak František Hodonský nebo Pavel Muhlbauer. Ke stejné generaci patří Svatopluk Klimeš se svojí propalovanou kresbou *Štvanice* (2002 – 2004). Z mladších malířů potvrdil vysoký standard Richard Konvička.

(mk)

Ivan Ouhel: *Kůžel*, olej na plátně, 2005

ZE SVĚTA HUDBY

V čele FOKu bude od příští sezóny český exilový dirigent Jiří Kout

Symfonický orchestr hl. města Prahy FOK bude mít nového šéfdirigenta. Dosavadního šéfa, Francouze Serge Bau-do, nahradí od příští sezóny český exilový umělec Jiří Kout. Při zahájení letošní sezóny, při které FOK nabídne na devět desítek koncertů, to oznámilo vedení pražských symfoniků. Symfonický orchestr hl. města Prahy FOK představil v těchto dnech své plány pro letošní, již 71. koncertní sezónu. Zahajovací koncert s dvořákovským programem, který již proběhl, řídila jedna z dirigentských legend – osmdesátiletý Sir Charles Mackerras. Talichův žák a světově proslulý propagátor české hudby při něm uvedl mimo jiné Dvořákovu *Novosvětskou symfonii*. Koncert živě natáčel Supraphon a nahrávka se dostane už na letošní předvánoční trh. Za umělecký přínos do zlatého fondu Supraphonu, do nějž Mackerras přispěl zejména interpretací děl Leoše Janáčka, Antonína Dvořáka a Bohuslava Martinů, mu vydavatelství udělilo zlatou desku. „Poprvé jsem orchestr FOK dirigoval před čtyřiceti lety,“ uvedl po koncertě Sir Charles. Letošní nabídka pražských symfoniků je skutečně bohatá. FOK nabízí celkem deset cyklů symfonické i komorní hudby. V pražském Obecním domě, Rudolfinu, ale i v kostele sv. Šimona a Judy a znovuotevřeném klášteře sv. Anežky České zazní při devíti desítkách koncertů díla světové klasiky i moderních autorů. FOK mimo jiné připomene dvousté padesáté výročí narození Wolfganga Amadea Mozarta. Jiří Kout bude pražské symfoniky dirigovat ovšem už v této koncertní sezóně. Koncem dubna příštího roku s nimi uvede díla Wolfganga Amadea Mozarta a Gustava Mahlera.

(kb)

Hudební festival Mladá Praha

Čtrnáctý ročník mezinárodního hudebního festivalu *Mladá Praha* organizačně zajišťoval česko-japonský výbor a byl již tradičně věnován mladým začínajícím umělcům. Sólisté ze střední Evropy, smyčcové kvarteto Corvinus Quartet z Maďarska, Komorní sdružení Mladá Praha a řada japonských umělců včetně dvou sborů uskutečnily svá vystoupení v Praze, Jindřichově Hradci, Františkových Lázních, Poličce, Litomyšli, Teplicích, Slatiňanech a Srbské Kamenici.

(mk)

Pocta pro Emu Destinnovou

Na nádvoří historické radnice v Českých Budějovicích probíhaly 16. hudební slavnosti Emy Destinnové. Na programu bylo deset koncertů za účasti předních českých a zahraničních interpretů. Na zahajovacím koncertě zazpívala Karla Bytnarová písně Hectora Berlioze a zazněla také hudba Debussyho a Beethovena. V katedrále sv. Mikuláše četl Marek Eben z Komenského díla *Labyrint světa a ráj srdce*. Konal se také varhanní koncert v klášteře, který skončil v nedalekém kostele, aby publikum mělo možnost slyšet dva nejvýznamnější nástroje svého druhu v Českých Budějovicích. Závěrečný operní galakonzert k poctě Emy Destinnové nabídl árie z oper Richarda Wagnera, které přednesli Američanka Janice Bairdová (soprán) a člen Vídeňské státní opery Kurt Rydl (bas).

(mk)

Josef Bohuslav Foerster jako malíř

V sídle muzea v Karmelitské ulici na Malé Straně v Praze je v současnosti instalována výstava pod názvem Paleta srdce. Veřejnost má tak poprvé možnost seznámit se se skladatelem Josefem Bohuslavem Foersterem (1859 – 1951) coby malířem. V rozsáhlé pozůstalosti skladatele bylo objeveno bohaté malířské dílo. Současná expozice představuje stovky akvarelů, kreseb a olejomalb, které jsou důkazem toho, že Foerster byl zapáleným výtvarníkem po celý svůj život. Maloval již od útlého dětství a námětem jeho prací byla především příroda a venkovská architektura. Foerster byl výtvarník – amatér, ale velmi pilně studoval malířské techniky, studoval odbornou literaturu a zároveň se také stýkal s mnoha malíři. Jeho obrázky jsou prodchnuty lyrikou, harmonií a pohodou. Tímto stylem maloval celý život a nepoznaly ho ani válečné zážitky nebo skladatelův pohnutý osud. Josef Bohuslav Foerster žil dlouho v Hamburku a ve Vídni, své obrázky však nikdy neprodával, vytvářel je pouze pro své vlastní potěšení a pro radost svých blízkých a přátel. Muzeum české hudby představuje 300 originálů z Foersterovy tvorby a celá expozice je doplněna bohatou fotodokumentací. Vystaveny jsou i skladatelovy osobní předměty, spojené s jeho výtvarnou činností, například malířské stojany, palety, krabice s barvami nebo štětce. K vidění jsou také portréty, na kterých Foerstera zachytili kolegové, například Josef Multrus, Oldřich Blažíček nebo Jan Křížek. Kolekce obrazů připomíná i skladatelova mladšího bratra, výtvarníka Viktora. Výstava malířských prací Josefa Bohuslava Foerstera Paleta srdce bude otevřena do 28. listopadu.

(mk)

Zemřel Viktor Kočí

Ve věku 85 let zemřel v Praze někdejší sólista opery Národního divadla v Praze Viktor Kočí.

Viktor Kočí se narodil 25. 12. 1920, začal studovat na lékařské fakultě a za okupace, kdy byly uzavřeny vysoké školy, začal studovat soukromě zpěv. V roce 1951 se stal členem operního sboru Národního divadla. Odtud potom přešel jako sólista do Plzně. V roce 1955 se Kočí opět vrátil do Národního divadla, kdy vynikal především v rolích milovníků. Mezi jeho postavy patřily například Faust, Almaviva v *Lazebníku sevillském*, Vévoda mantovský v *Rigolletovi* nebo Michel v *Julietta aneb Snář*.

(mk)

Lenka Dusilová

Nekonečný mejdan a dlouhý výlet – tak označuje prvních devět let své kariéry Lenka Dusilová. Do širšího povědomí se dostala díky účinkování s kapelami Lucie a Čechomor. Na nohy jí před lety pomohla písnička *Fet* a také *Holka Magor*, kterou nazpívala na album Daniela Landy, *Smrtihlav...* Krátce před svými třicetými přichází s projektem *Mezi světy*. Ke Sluníčku přišla v patnácti, následovala angažmá ve skupině Lucie a účinkování s Čechomorem. S Lucií natočila duet *Sen*, jednu z nejlepších českých popových písniček 90. let. Myslím, že jsem měla v obou kapelách takový devítiletý mejdan. Když nepočítám dětství, ve čtyřadvaceti jsem poprvé zpívala koncert s čistou hlavou. Mám pocit, že do té doby jsem nic neřešila, chtěla jsem si užívat. Zároveň to byla doba, kdy drogy byly všude kolem, nedaly se minout,

Malířské dílo J. B. Foerstera

svěřuje se zpěvačka v rozhovoru pro *LN*. Nové album *Mezi světy* se natáčelo v San Francisku a deska se míchala na Floridě, zatímco my s hudebním partnerem a kytaristou Martinem Ledvinou jsme už byli zpátky v Praze. Nemohli jsme sedět za zvukařem a říkat mu přesně, co má dělat. Museli jsme se mu svěřit do rukou, což je překvapivě celkem osvobozující. Největší rozdíl pro mě je ale v uvolněnosti, se kterou zpívám, dodává.

JEDNOU VĚTOU

ŘÍJEN

Skončit by měla rekonstrukce zámečku Větruše v Ústí nad Labem.

7. – V Havlíčkově Brodě začíná dvoudenní 15. ročník Podzimního knižního trhu.

LISTOPAD

V Brně mají být oznámeny výsledky ankety, kterou vyhlásilo brněnské Národní divadlo. Anketa má vybrat deset nejlepších českých her. Další informace k anketě budou postupně zveřejňovány na internetové adrese www.ndbrno.cz.

PROSINEC

1. – V Praze ve Veletržním paláci mají být zahájeny čtyřdenní akce: Amart Art & Antique – prodejní a kontraktální prezentace starožitností, Art & Decoration – předvánoční prodejní výstava stylového nábytku, svítidel, bytového textilu, dekorací a interiérových doplňků, Art Forum Praha – prodejní a kontraktální přehlídka výtvarného umění.

2. – V Ostravě na Výstavišti Černá louka má začít výstava betlémů, umění a řemesel, trvat má do 8. ledna.

Kvíz – České kraje

Náš kvízový cyklus věnovaný jednotlivým krajům České republiky pokračuje dalším regionem na severu Čech. Ústecký kraj proslul především svým průmyslem, ale najdeme zde i řadu zajímavých kulturních památek i přírodních krás. Jedná se o kraj s vysokou mírou nezaměstnanosti i dalšími závažnými společenskými problémy. Místní obyvatelé však vkládají nové naděje do změn ve složení zdejšího průmyslu, které snad oživí hospodářskou stabilitu regionu.

1) Začneme místem, které byste si asi hned s Ústeckým krajem nespojili - Žatcem. Zdejší kraj je proslulý především pěstováním jedné plodiny, díky které se Žatec stal známým pojmem na celém světě. Snad není potřeba dodávat víc. Je jasné, že mluvíme o

- a) chmelu   c) lnu
b) máku   d) čekance

2) Další významné město Ústeckého kraje, Litoměřice, je neodmyslitelně spojeno s patrně nejvýznamnějším českým romantickým básníkem, který zde našel smrt. Pomáhal hasit požár jednoho z litoměřických domů a poté se zřejmě neopatrně napil infikované vody. Zemřel v pouhých 26 letech a jeho pohřeb se konal ve stejný den, na který plánoval svou svatbu. Do české literatury se zapsal především jedním z nejslavnějších děl české literatury 19. století – lyrickoepickou skladbou Máj. V Litoměřicích roku 1836 našel smrt velký básník

- a) K. Havlíček Borovský   c) Jan Neruda
b) Josef Svatopluk Machar   d) Karel Hynek Mácha

3) Do Ústeckého kraje patří i Roudnice nad Labem a nedaleko od ní najdete kopec, který hraje v českých legendách nesmírně důležitou úlohu. Právě z něj totiž údajně obhlédl bájný praotec Čech zemi, do které dorazil a zjistil, že jde o území, které opravdu stojí za to osídlit. V současné době se na vrcholku kopce tyčí rotunda svatého Jiří. Legendární kopec se nazývá

- a) Macocha   c) Punkva
b) Říp   d) Ohře

4) A když už jsme u českých legend a pověstí – v Ústeckém kraji se nacházejí také Stadice, místo ze kterého byl údajně povolán na český knížecí stolec předek dynastie, která pak zemi vládla až do počátku 14. století. Mezi nejslavnější panovníky z tohoto rodu patřil například sv. Václav, Přemysl Otakar II. zvaný Král železný a zlatý nebo jeho syn Václav II. Údajní potomci oráče ze Stadice se označovali jako

- a) Babenberkové   c) Přemyslovcí
b) Jagellonci   d) Rožmberkové

5) Ústecký kraj, jak jsme už uvedli, patří mezi průmyslové oblasti, významnou roli zde hraje například chemická

výroba. Zároveň zde probíhá i rozsáhlá těžební činnost. Mezi centra těžebního revíru patří město Most. Jeho stará historická část dokonce musela ustoupit těžbě, zachráněn byl pouze gotický děkanský kostel, který byl unikátním způsobem přestěhován. Co se však na Mostecku těží? No přece

- a) ropa   c) uhlí
b) zlato   d) železná ruda

6) Nedaleko Teplic se také nachází zámek Duchcov, kde dožíval poslední léta svého života proslulý italský bouřlivák a záletník, jehož jméno se stala synonymem pro neodolatelného záletníka. Ano, mluvíme o

- a) Giacomu Casanovovi   c) Pieru Maldinim
b) Dinu Zoffovi   d) Christianu Vierim

7) V Ústeckém kraji se ovšem nachází i jedno město symbolizující hrůzy holocaustu. Ve starém pevnostním městě z osmnáctého století vzniklo gigantické ghetto pro Židy z celé západní a střední Evropy. Právě odtud se vypravovaly hrůzné transporty „na východ“ – do plynových komor. V tzv. Malé pevnosti pak nacisté vybudovali vězení, které se stalo osudným mnoha českým vlastencům i dalším odpůrcům nacistického šilenství. Dnes se v prostorách dřívějšího ghetta i Malé pevnosti nachází muzeum, které ukazuje, kam až můžou vést zvrhlé myšlenky o rasové nadvládnosti. Památník jedné z nejstrašnějších tragédií dvacátého století se nachází v

- a) Lounech   c) Litvínově
b) Kadani   d) Terezíně.

(Připravil MaFr)

České kraje V

Liberecký kraj – správné odpovědi

1)b, 2)c, 3)d, 4)b, 5)c, 6)d, 7)a.

Odpovědi na dnešní kvíz zasílejte na adresu:

Kulturní klub Čechů a Slováků v Rakousku
Kulturklub der Tschechen und Slowaken in Österreich
Schlüsselgasse 18, 1080 Wien, Österreich
e-mail: info@kulturklub.at, fax: (+43) (1) 79 88 454.

FEJETON***Na výběru slov záleží***

Ano, vážení čtenáři, na výběru správných názvů záleží. Je přece rozdíl, jestli si dám ostříhat zbytek své ozdobné kštic v obyčejném holičském krámu, nebo jestli si za tím úče-

lem zajdu do „salonu de coiffeur“. Zkuste ten rozdíl – že se budete v tom druhém případě cítit lépe obsloužen! A to se netýká pouze upravovatelů našich hlav. Tentýž rozdíl poznáte i při nákupu obleku či dámské róby v prodejně pret-a-porter než i v obyčejném obchodě s konfekcí, nebo dáte-li si v restauraci k obědu „roastbeef a la maison“ než

když si objednáte obyčejnou hovězí kotletu. Už jste někdy ochutnali rozdíl?

Kupte si housku s řízkem u uzenáře a dejte si totéž u "Krále řízků", jak se ve Vídni nazývají někteří prodavači se stejnou – mimochodem z Itálie pocházející – "typicky vídeňskou lahůdkou", kterou kdysi na nějakém italském vojenském tažení ochutnal maršál Radecký, rozený Hradecký, a která mu zachutnala tak, že dal rozkaz svému vojenskému kuchaři, aby si opatřil od svého italského kolegy recept a vařil – nebo vlastně smažil – mu tuto lahůdku i doma. Tak se díky maďarskému guláši, českým bucháním a různým jiným typickým pochutinám ze zemí bývalé monarchie proslavila na celém světě "typická rakouská kuchyně" Ale kvůli tomu se zde o takové maličkosti nezmiňuji. Vždyť už dnes existují i jiné "panovnické" obchody s honosnými názvy Král obuvi, Král železnic (v Praze obchod s miniaturními modely vláček na vltavském nábřeží), King of Hamburgers na newyorské Broadway, Král jakéhokoli jiného zboží. Může nám pak po pohoštění králem uzenin chutnat ještě párek od obyčejného párkaře či jak se pouliční prodavači této delikatesy nazývají?

Bezespору chutnají kuchařské speciality leckomu lépe, jsou-li uvařené, upečené, usmažené nějakými muži s královskými tituly, než v sebelepší restauraci bez královského přívlasktu. A divím se, že dosud nikdo nepřišel na ještě honosněji znějící, neboť v hierarchii titulů ještě výše stojící, titul císařský! Představte si, jak by nám teprve chutnal ři-

zek od Schnitzel-Kaisera, jak by nám musely slušet střevíce od císaře obuvi, jak by se dětem hrálo s modely od císaře železnic! Zejména na slávu staré monarchie stále ještě vzpomínající Vídni. A což teprve, jak by těmto monarchistům v prostředí Orientu zachutnaly ty dráždivé vonící kuličky masa na špejli od "Faraona čevapčiči" nebo jak by si medili v oblečení od "Kalifa pret-a-porter"! Ještě více se ovšem divím, že na tento psychologický trik kdysi nepřišli jinak obchodně zdatní a podnikaví vedoucí prodejen různého zboží v Československé socialistické republice. Představte si, jak by teprve chutnalo vepřo-knedlo-zelo z rukou kuchaře v restauraci U soudruha tajemníka Ústředního výboru KSČ, jak radostně by si pohrálo vaše dítě s modelem vláčku z prodejny U soudruha předsedy krajského výboru Revolučního odborového hnutí, jak by pozitivně podráždil vaši chuťovou nervovou soustavu chlebiček s chatkami z fast-food prodejny u Mac soudruha generálního tajemníka svazu mládeže, či jak by se muselo krásně bydlet v paneláku postaveném Stavebním družstvem u předsedy třeba jen okresního výboru ÚRD!

Nechápu, že na to tehdy žádný zlepšovatel nepřišel. Vždyť jak hlásá nadpis tohoto fejetonku: na výběru slov záleží. Kdysi i dnes. I pokud šlo či jde o zvýšení odbytu v distribuci pochutin, obuvi, dětských hraček či módy pret-a-porter...

Jindřich Lion

UDÁLOSTI

Důvěra Čechů ve vládu opět vzrostla

Důvěra Čechů ve vládu opět vzrostla, na začátku září jí důvěřovalo 42 procent lidí, což je o pět procent více než v červnu. Vyplývá to z průzkumu Centra pro výzkum veřejného mínění (CVVM). Největší důvěře českých občanů starších 15 let se opět těšil prezident Václav Klaus, kterému důvěru vyjádřilo 71 procent dotázaných. Podpora vládě podle CVVM roste od letošního května. Počet lidí, kteří důvěřují prezidentovi, je stabilní. Jako nejméně důvěryhodné se občanům tradičně jeví obě komory českého parlamentu. Poslanecké sněmovně vyjádřilo důvěru 27 procent dotázaných, Senátu 23 procent. Důvěra občanů k jejich krajským a obecním zastupitelstvům je poměrně stabilní. Svě krajské zastupitelstvo považuje za důvěryhodné polovina občanů, obecnímu zastupitelstvu důvěřuje přibližně šest z deseti občanů.

Pokud by se nyní konaly volby, zvítězila by ODS, která by z 200 mandátů získala ve sněmovně 76. Na druhé příčce by se s 52 mandáty umístila KSČM, těsně následovaná ČSSD s 51 mandáty. KDU-ČSL zůstává čtvrtá s 21 mandáty a je poslední stranou, která by se do sněmovny ještě dostala. Vyplývá to z nejnovějšího průzkumu společnosti Factum Invenio, podle něhož by k volbám šlo 53,5 procenta oprávněných voličů.

Podle průzkumu agentury STEM je premiér Jiří Paroubek momentálně nejpopulárnějším politikem v Česku. Paroubkova popularita přitom přes prázdniny značně utrpěla a od července se propadla o devět procentních bodů. Podle agentury STEM se při bližším pohledu na výzkumná data ukazuje, že Paroubek má důvěru nejen vlastních voličů, ale je populární i u příznivců KSČM.

Za premiéra, který byl před prázdninami na druhém místě za zesnulým Pavlem Dostálem, se na druhé místo dostal nový člen vlády Vítězslav Jandák. Paroubka pozitivně hodnotí 54 procent lidí, Jandáka 52 procent. Na třetím a čtvrtém místě jsou vládní politici Petra Buzková a Bohuslav Sobotka (oba ČSSD) s 50 procenty kladných hlasů. Buzková, která oznámila svůj odchod z politiky, jako jediná zaznamenala výraznější nárůst popularity o pět procentních bodů. Nejpopulárnějším opozičním politikem je celkově pátý Pavel Bém z ODS, kladně ho hodnotí 46 procent lidí. Šéf ODS Mirek Topolánek je na šestém místě se 40 procenty.

Mezi nejhůře hodnocenými politiky zůstávají dlouhodobě tři předsedové silných parlamentních stran. Předsedu ČSSD Stanislava Grosse nepříznivě hodnotilo 77 procent Čechů, předsedu KSČM Miroslava Grebeníčka vnímalo kriticky 74 procent lidí a na šéfa KDU-ČSL Miroslava Kalouska nepříznivě pohlíželo 60 procent respondentů. Spolu s nimi se na konci žebříčku popularity ocitli ministr práce a sociálních věcí Zdeněk Škromach a ministryně zdravotnictví Milada Emmerová (oba ČSSD). Emmerovou vnímá nepříznivě 71 procent, Škromacha 66 procent Čechů.

Grebeníček potvrdil rezignaci na post šéfa KSČM

Dosavadní šéf KSČM na zasedání výkonného výboru strany zopakoval své rozhodnutí rezignovat na svoji funkci. Výbor se v této souvislosti rozhodl doporučit ústřednímu výboru, který se sejde 1. října, aby byl ustaven „institut čestného předsedy ÚV KSČM“. Novinářům to řekl místopředseda ÚV KSČM Karel Klimša. Grebeníček stál v čele strany 12 let.

Pro rezignaci se rozhodl kvůli programovým a osobním neshodám. Předpokládá se, že nový předseda bude zvolen již 1. října. Nejčastěji se v této souvislosti mluví o místopředsedovi strany Vojtěchu Filipovi.

Petra Buzková po volbách skončí v politice

Ministryně školství Petra Buzková oznámila, že po příštích parlamentních volbách odejde z politiky. Zdůvodnila to neustálým stresem, únavou a tím, že má málo času na rodinu. Také se jí nelíbí neustálá publicita. Petra Buzková se police věnovala od listopadu 1989, kdy se ve svých čtyřicetiletých stala členkou sociální demokracie. Navázala tak na rodinnou tradici - její dědeček František Modráček byl členem sociální demokracie už za rakousko-uherské monarchie.

Ministryně školství Petra Buzková

Zadlužení lékáren je největší v historii, přesáhlo čtyři miliardy

Zadlužení lékáren přesáhlo čtyři miliardy a je největší v historii České republiky. ČTK to řekl prezident České lékárnické komory Lubomír Chudoba. „Lékárny již nejsou schopny platit včas dodavatelům, hrozí uzavírání lékáren,“ varoval. Podle Chudoby je rychlejší zánik lékáren již patrný. Letos za osm měsíců jich zaniklo stejně jako loni za celý rok - 22. V Česku je celkem 2200 lékáren a výdejen. Ročně je v Česku spotřebováno léků za více než 55 miliard. Lékárníci se podobně jako soukromí lékaři a zubaři dostávají do existenčních problémů kvůli pozdním platbám pojišťoven. Všeobecná zdravotní pojišťovna (VZP) platí s více než dvou-

měsíčním zpožděním, pozdě platí i některé zaměstnanecké pojišťovny. „Toto zpoždění musí být neprodleně řešeno, jinak hrozí krach stovek lékáren, především ve venkovských oblastech a malých městech,“ řekl Chudoba.

Cizinci to budou mít v ČR jednodušší

V některých členských zemích Evropské unie se provádějí tvrdá opatření proti přílivu přistěhovalcům, Česká republika však zvolila výrazně odlišný přístup. Podle představitelů české vlády stárnoucí populace v zemi vede k nedostatku pracovníků v určitých profesích, který je možno krýt pouze příchodem kvalifikovaných přistěhovalců ze zahraničí. I proto vláda schválila návrh novely cizineckého zákona, která mimo jiné zkracuje dobu nutnou pro získání trvalého pobytu v České republice na polovinu, tedy na pět let. Zrychlit by se mělo i udělování víz pro zahraniční obchodníky pro pobyt nad devadesát dní. Změna by se ovšem neměla týkat jen příchozích ze zemí, které představují rezervoár pro pracovní trh v České republice, tedy například z bývalého Sovětského svazu, ale i osob z Evropské unie, tedy i Rakušanů. Občané Evropské unie a jejich rodinní příslušníci by se podle nové legislativy mohli při policejní kontrole prokazovat nejen průkazem totožnosti, ale stačil by jim jakýkoliv doklad, který by potvrdil, že patří do rodiny příslušníka EU. Toto opatření by mělo pomoci především při mezních případech, když cizinci příslušný průkaz totožnosti zapomenou. Cizinci z EU pobývající v České republice podle návrhu dostanou nové druhy dokladů k přechodnému a trvalému pobytu - místo stávajícího dokladu o státního občanství obdrží na počkání potvrzení o přechodném pobytu. Nově se však zavádí povinnost cizincům z Evropské unie k žádosti o pobyt přiložit potvrzení, že mají v České republice zajištěné ubytování. Podle dat Výzkumného ústavu práce a sociálních věcí na konci roku 2004 v České republice oficiálně pracovalo nebo podnikalo celkem 173 tisíc cizinců a nelegálně by podle oficiálních odhadů mělo v zemi žít dalších 18 000 lidí z jiných zemí. Rakušané mezi nimi samozřejmě činí zanedbatelný zlomek a ani se nedá předpokládat, že by se v nejbližších letech na této skutečnosti něco změnilo. České úřady počítají spíše s možným příchodem kvalifikovaných odborníků ze zemí bývalého Sovětského svazu, Balkánu nebo případně i Asie. Je však otázka, zda pro specialisty z těchto zemí nebude Česká republika jen přestupní stanice v cestě dále na západ nebo dokonce i do zámoří. Na druhé straně však i tak mohou přinést nezanedbatelný hospodářský přínos i pro Českou republiku. Hodně však bude také záležet na tom, zda se českým úřadům skutečně podaří najít osoby, které odpovídají požadovaným parametrům a zda se v rámci podpory příchodu kvalifikovaných cizinců do země nenahrnou různě sociálně obtížně se přizpůsobující skupiny obyvatel. Zatím však toto nebezpečí podle představitelů ČR není tak výrazné, aby mohlo zpochybnit celý plán na lákání cizích odborníků.

(MaFr)

KDU-ČSL zůstane v koalici, její rozbití je vnímáno negativně

Lidovci zůstávají ve vládní koalici, protože lidé by její rozbití vnímali negativně. K ostrému sporu mezi KDU-ČSL a ČSSD došlo v posledních dnech poté, co lidovci hlasovali s opoziční ODS pro zřízení vyšetřovací komise v kauze Unipetrol a odmítli sociální demokracii prosazovaný návrh zákoníku

práce. Mezi čelnými představiteli obou stran se odehrálo několik ostrých slovních přestřelek. „Vyhodnotili jsme si, že veřejnost vnímá lépe toho, kdo něco pozitivně chce, než toho, kdo něco boří,“ sdělil předseda lidoveckého poslaneckého klubu Jaromír Talíř. „Veřejnost nemá šanci pronikat tak hluboko informačně. Vidí to z dálky a zjednodušeně. A pro ni ten, kdo vytváří problémy, není prostě populární,“ dodal Talíř. Dodržování této taktiky se podle *LN* ukazuje v prohlášení lidovců z posledních dnů, kdy předseda strany Miroslav Kalousek reaguje na výpady sociálních demokratů mírněji. Od března letošního roku, kdy kulminovala vládní krize, do srpna ztratila KDU-ČSL zhruba třetinu svých potenciálních příznivců, píše deník. Podle agentury STEM by volební zisk lidovců činil v srpnu 6,8 procenta.

Nový policejní prezident je Vladislav Husák

Nový policejní prezident Vladislav Husák chce policii více otevřít veřejnosti. Za další priority označil na tiskové konferenci reorganizaci policejních složek a zlepšení mediálního obrazu policie. Zmínil také nutnost stability policejního personálu a ekonomickou průhlednost na všech úrovních až po krajská oddělení. K reorganizaci policie poznamenal, že se bude týkat jak prezidia, tak ředitelství na úrovni krajů a okresů. Ve funkcích náměstků zatím nechystá žádné změny. Dále uvedl, že razantní změny čekají cizineckou policii, jejíž zaměstnanci po vstupu České republiky do schengenského prostoru bez vnitřních hranic budou moci odejít do jiných policejních funkcí. Policistům i veřejnosti je podle něj třeba dát jasný signál, kam policie směřuje a že má zájem o kvalitní personál. Události, jakými byl například zásah proti červencové technoparty CzechTek v Mlýnci na Tachovsku či reakce na neonacistický koncert v Křteticích na Strakonicku, podle policejního prezidenta vyvolaly jisté znervóznění. Nyní je proto třeba dosáhnout stability, dodal. Kdo Husáka nahradí v jeho bývalé funkci náměstka pro uniformovanou policii, zatím podle něj není jasné. Husáka do funkce policejního prezidenta, kterou od srpna vykonával jen dočasně, ve středu jmenovala vláda. Nahradil Jiřího Koláře, který rezignoval poté, co policii při domovní prohlídce utekl stíhaný miliardář Radovan Krejčíř.

Nový policejní prezident Vladislav Husák

Vláda souhlasí s možností korespondenčního hlasování ve volbách

Vláda souhlasí s možností korespondenčního hlasování při volbách do Poslanecké sněmovny a Senátu. Ministři schválili novelu příslušného volebního zákona, řekla ČTK mluvčí

kabinetu Lucie Orgoníková. Pokud s předlohou vyjádří souhlas i poslanci, nebudou muset lidé hlasovat pouze osobně ve volební místnosti či mimo svůj volební okrsek s voličským průkazem. Ministerstvo vnitra, které je na podnět stálé Senátní komise pro krajany žijící v zahraničí autorem návrhu, reaguje zejména na opakované požadavky Senátu a českých občanů žijících v zahraničí. Nyní mohou čeští krajané volit poslance na velvyslanectví, kvůli senátním volbám ale musejí jezdit do České republiky. Korespondenčního hlasování budou moci využít voliči žijící v zahraničí i ti, kteří sice v Česku bydlí, ale v době voleb se zdržují mimo svůj domov. V případě dlouhodobého pobytu mimo místo trvalého pobytu ale bude dál existovat možnost zápisu do zvláštního seznamu voličů vedeného místními úřady. Ministerstvo předpokládá, že zavedení zákona do praxe by mohlo zvýšit volební účast. Přiznává zároveň, že novela si ještě vyžádá vyřešení některých technických problémů.

Počet obyvatel roste v důsledku zahraniční migrace

Počet obyvatel České republiky v prvním pololetí vzrostl zhruba o 14 800 osob. Loni ve stejném období jich naopak 4500 ubylo. Počet obyvatel roste v důsledku zahraniční migrace a nižšímu přirozenému úbytku osob. V Česku tak žilo podle předběžných údajů k 30. červnu 10 235 365 obyvatel. Vyplyvá to z údajů, které zveřejnil Český statistický úřad. Přirozený úbytek obyvatel se v posledních dvou letech snižuje, a to vlivem rostoucího počtu narozených dětí i nižšího počtu zemřelých. Mírně se zvyšující počty narozených dětí souvisejí podle statistiků hlavně s tím, že ve věku nejvyšší plodnosti se nyní nacházejí ženy z populačně silných ročníků 70. let.

V česko-amerických vztazích nejsou žádné problémy

Americká ministryně zahraničí Condoleezza Riceová přislíbila při jednání s českým prezidentem Václavem Klausem ve Washingtonu, že se „pokúsí udělat maximum“ při řešení otázky víz pro české občany. Podle ní už „jistý proces nastal“, řekl novinářům Klaus, který je v USA na pracovní návštěvě. Prezident uvítal, že Riceová tento problém dobře zná, i když připustil, že zrušit víza se v dohledné době nepodaří. Riceová se ovšem podle něho zmínila o možnosti jistého zjednodušení například při vydávání víz studentům. Občané České republiky podobně jako další noví členové Evropské unie s výjimkou Slovinska potřebují k cestám do USA vízum, zatímco pro Američany platí bezvízový režim. Tato asymetrie, stejně jako poplatky, které americká velvyslanectví nevracejí ani při neudělení víza, je častým předmětem kritiky. S Riceovou, podobně jako předtím s viceprezidentem USA Richardem Cheneyem, se nicméně Klaus shodl, že v česko-amerických vztazích nejsou žádné problémy.

Klaus také zahajoval v New Yorku výstavu gotiky doby Lucemburků na českém trůně. Při této příležitosti zdůraznil českým novinářům, že vztahy mezi Prahou a Washingtonem se vyvíjejí velmi dobře. „Dokonce bych řekl, že se mírně stabilizovaly po jistých debatách, které vznikly na počátku války v Iráku,“ podotkl. Spojené státy pozorně sledují evropský vývoj a mají pocit, že situace v Německu je jedním z klíčů k situaci v Evropě, řekl Klaus po bezmála hodinové návštěvě u Cheneyho. Proto debata o německých volbách,

teré mají vliv na Německo, na Evropu i na Českou republiku, byla jedním z předmětů rozhovoru, uvedl český prezident. Klaus řekl Cheneymu, že německé volby vyvolaly vlnu reakcí v České republice, „protože se naše volby blíží a všichni spekulují o tom, zda je to předzvěst něčeho podobného u nás, či nikoli“. Výsledky německých voleb jsou podle něho velkým mementem pro ČR. Všichni se musejí pokusit, aby se něco podobného v ČR nestalo, dodal. Klaus a Cheney se podle českého prezidenta věnovali mezinárodním otázkám, zejména situaci na Blízkém východě ve vazbě ke Klausově nedávné návštěvě Izraele a vývoji v Afghánistánu. Předmětem byla i nadcházející návštěva iráckého prezidenta v Praze a české záměry týkající se mise v Afghánistánu v roce 2006. Podle dřívějšího vyjádření českého ministra obrany Karla Kühnla by se počet Čechů v Afghánistánu měl v příštím roce zvýšit z dosavadních pěti desítek na 80. Česká armáda plánuje vyslat do Afghánistánu také další vojáky, kteří se mají zapojit do mnohonárodnostního sboru Východ - sever, jenž bude v zemi působit v letech 2007 až 2008. Klaus řekl, že se s Cheneyem shodl i v otázce členství Turecka v Evropské unii. Viceprezident zmínil zájem USA, „aby Turecko bylo zařazeno mezi normálně fungující evropské země,“ což odpovídá Klausovým názorům. Český prezident hovořil s viceprezidentem USA i o důsledcích hurikánu Katrina, jenž si v oblasti Mexického zálivu vyžádal přes tisícovku potvrzených obětí, a o pomoci, kterou ČR v této souvislosti nabídla a vyslala do USA. „I toto bylo velmi pozitivní chvílí našeho setkání,“ řekl Klaus. Klaus označil schůzku s Cheneyem za mimořádně intenzivní a přátelskou. „Známe se mnoho let, v řadě momentů to bylo osobní setkání se vzpomínkami, což bylo důvodem prodloužení o čtvrt hodiny,“ řekl Klaus. Od roku 2003, kdy Klaus nastoupil na Hrad, byl v USA několikrát, nikdy ale na oficiální pozvání americké strany. Podle některých dřívějších názorů se taková návštěva neuskutečnila vzhledem k tomu, že Klaus zaujal kritický postoj vůči americké invazi do Iráku, a vzhledem k obecnému ochlazení vztahů mezi EU a Spojenými státy kvůli rozdílným pohledům na tuto věc. V USA byl Klaus letos už počátkem března, kdy představoval svoji knihu o vývoji České republiky od pádu komunismu v roce 1989; tehdy se krátce setkal i s prezidentem Georgem Bushem.

Paroubek ostře kritizoval lidovce, ODS, Klause i média

Premiér a pravděpodobný volební lídr ČSSD Jiří Paroubek se na zasedání stranického vedení ostře pustil do koaličních lidovců, ODS i prezidenta Václava Klause, kritizoval také média. Paroubek hodlá přivést ČSSD k třetímu volebnímu vítězství za sebou. Priority ČSSD, včetně zákoníku práce, ČSSD podle něj schválí a je jedno s kým. „Zákony, které jsou důležité pro tuto zemi, budeme schvalovat třeba i s komunisty. Kdyby tady spadli marťani, tak je budeme schvalovat s marťany,“ řekl Paroubek za aplausu stranických kolegů. Vyzval Kalouska a předsedu ODS Mirka Topolánka, aby skončili s „konspirací, tajnými schůzkami a podrazy“. „Učinite výzvu, a já ji přijmu, pokud jde o mimořádné volby. Já se jich nebojím,“ uvedl. „My chceme sloužit této zemi, čemu chcete sloužit vy? Vy se chcete jen dostat ke korytům,“ vzkázal Paroubek konkurentům. ODS by podle něj už konečně měla pochopit, že v jejím čele stojí „naprosto nevhodná osoba“. Kritizoval i prezidenta Klause. „Nejsme oportunisté, kteří se skloní, když má někdo 70 procent důvěry,“ řekl na

adresu hlavy státu. Při prezidentské volbě, za níž se ČSSD veřejnosti omluvila, selhala podle něj celá tehdejší elita strany. Příště už se to nesmí a nebude opakovat, uzavřel tuto historii Paroubek. Ještě větší nebezpečí pro ČSSD než lídři ODS a KDU-ČSL jsou sdělovací prostředky, soudí Paroubek. „Osmdesát procent médií je proti nám,“ soudí. Jednu z prvních věcí, kterou by měla ČSSD po volbách prosadit, je nový tiskový zákon. Norma má vyvést zemi z „balkánského pojetí“ novinářské práce, dodal šéf kabinetu. Paroubek připustil, že jeho projev byl možná až příliš bojovný. Nicméně za situace, kdy chce dostat své spolustraníky z „oportunistické pasivity“, to považuje za nezbytné.

redakčně zkráceno /Alice Blažková mal ČTK

Gross odstoupil z čela ČSSD

Stanislav Gross překvapivě oznámil, že rezignuje na funkci předsedy ČSSD. Příští rok nebude kandidovat ani ve volbách do Poslanecké sněmovny, řekl členům Ústředního výkonného výboru ČSSD. Odchod zdůvodnil tím, že nechce poškozovat ČSSD v době, kdy čelí „nesmyslným kauzám“. Nejsilnější vládní stranu nyní povede její první místopředseda, ministr financí Bohuslav Sobotka.

ODS vyzvali premiéra k předčasným volbám do konce roku

Občanští demokraté změnilí názor a po zemětřesení v ČSSD vyzvali premiéra Jiřího Paroubka, aby umožnil konání předčasných voleb ještě do konce letošního roku. Premiér na představu ODS nehodlá přistoupit. Mimořádné hlasování je podle něj reálné v únoru nebo březnu, nikoliv v době před schvalováním státního rozpočtu. ODS má představu, že by měl předseda vlády už v pondělí podal demisi. Do třetího října by byl Paroubek třikrát za sebou pověřen sestavením vlády a třikrát by nezískal důvěru Poslanecké sněmovny. Na základě tohoto postupu by mohl prezident 3. října vyhlásit volby, které by se mohly uskutečnit nejpozději začátkem prosince. „V pondělí rozhodně neodstoupím. Jsme ochotni jednat s ODS o zkrácení volebního období, ale ne podle not ODS,“ řekl premiér na setkání s občany v Blansku. Vláda ČSSD je dlouhodobě nestabilní, není schopna vládnout a účinně řešit problémy občanů České republiky. ČSSD je zároveň v podezření z rozsáhlých korupčních skandálů a ztratila tak věrohodnost dál vést tuto zemi, shodlo se vedení ODS. Paroubek již předtím vyzval lidovce a občanské demokraty, aby iniciovali mimořádné volby - a on pak takovou výzvu přijme. Topolánek řekl, že předčasné volby příští rok už nemají cenu, když je řádný termín v polovině června. Proto je řešením vypsání voleb ještě letos. Komunisté i unionisté považují výzvu ODS, aby se volby do Poslanecké sněmovny konaly ještě letos, za výsměch ústavě. Velký smysl podle nich nemá ani uspořádat mimořádné hlasování v únoru či březnu, jak o tom hovoří premiér Jiří Paroubek (ČSSD).
(čtk, iln)

Václav Havel: Vadí mi to přišerné dojmání

Václav Havel o divadle, Tomu Stoppardovi, ministrovi kultury, reality show, CzechTeku a Danielu Landovi

Václav Havel po odchodu z prezidentského úřadu zjevně nežije životem, jaký si sliboval. Má stále nabitý program, pozorně sleduje českou scénu a dokáže ji vyhodnotit jako má-

lokdo. Jednoduše není psychicky ustrojen, aby stál stranou, a představa, jak v ústraní píše hry a filozofické stati, je sice lákavá, ale nereálná.

LN V jakém stadiu je vaše avizovaná hra?

To byla jedna z mých velkých chyb poslední doby, že jsem o tom, co chci napsat, někde mluvil. Novináři se po mých chybách rádi pídí, tak vám hned na začátku jednu nabízím. Jsem totiž alergický na dotazy, co jsem už napsal, nebo kdy už něco napíšu. Ale způsobil jsem si to, jak patrně, sám. Ta hra je v mé mysli hotová, ale neměl jsem zatím čas ji napsat. Až někdy získám měsíc čistého času bez telefonů, audiencí a veřejných povinností, tak snad ji z té mysli přenesu na papír.

LN Víte, kterému divadlu byste ji světil?

Ne, i když neskrývám, že si při psaní budu aspoň v hlavních rolích představovat konkrétní osoby.

LN Vaše žena se v nadcházející sezóně také znovu objeví v divadle - bude hrát ve svém někdejší domovském Divadle na Vinohradech. Není to trochu riskantní, vracet se na jeviště jako manželka exprezidenta?

Moje žena kromě této nabídky dostala i některé další a ráda se do divadla vrací, ale už to necítí jako své hlavní povolání. Po letech, kdy je mimo, ji zcela pohltila charitativní práce. A já - nutno říct - smekám před jejími výkony klobouk. To ovšem neznamená, že chce divadlo dělat jen tak bokem, levou rukou. Je zvyklá brát všechno velmi zodpovědně. Když už před dvěma roky měla znovu hrát, celé léto studovala materiály k tématu. Mně se zdá, že by nebylo dobré, kdyby kolem jejího návratu vznikla atmosféra jakési senzace. Bude hrát jako kdokoliv jiný a nechtě je tak posuzována. Mám dojem, že by na tuto avizovanou inscenaci mohla navázat další práce, já ostatně jsem vždy byl pro, aby divadlo hrála, dokonce jsem si myslel, že by to šlo i během mého pobytu v úřadu, což se nakonec ukázalo být iluzí. Asi nebude moct hrát každý den, občas mám povinnost, kde se z různých důvodů hodí, aby byla se mnou.

LN Máte čas chodit do divadla? Víte, jaké je dnes české divadlo?

Bohužel na to mám velmi málo času a mrzí mě to. Mám některá představení naplánovaná, ale táhne se to dlouho a vždycky pak do toho něco přijde. Takovou obecnou povědomost o tom, co se děje, snad trošku mám - tu vycítím. Přece jenom se v divadle čas od času ocitnu, a poznám to i z reakcí v tisku, z toho, co se říká v mém okolí.

LN Tzv. cool dramatika zrušila veškerá tabu na jevišti. Jak tyto drsné záležitosti vnímáte?

Respektuju to, celý život jsem respektoval nejrůznější žánry, poetiky, individuality. Blízké mi to ale není. Myslím si, že tam, kde je vše dovoleno, nic nepřekvapí. A hrozí nuda.

LN Prý už je na světě nová hra Toma Stopparda, v níž údajně vystupujete. Je to pravda?

Můj přítel Tom Stoppard mi tu hru poslal už před dvěma měsíci s prosbou, abych si ji přečetl a napsal mu k tomu svůj dojem. Už jsem mu odepsal. Je to taková typicky stoppardovská hra; realita různě fantaskně zamíchaná. Žádnou připomínku jsem mu samozřejmě nenapsal, jen jsem řekl, že to je moc dobré a že se těším na české uvedení.

LN Jak se cítíte jako divadelní postava?

Skoro celý život jsem postavou nějakých dobrodružných her a z míry mě to už nevyvádí. Beru to jako součást svého údělu. Rozhodně jsem ale raději postavou ve hře Toma Stopparda než v *Třiceti případech majora Zemana*.

LN Před časem uvedlo Národní divadlo vaše Pokoušení a přizvalo si k tomu amerického režiséra. Hodnocení inscenace bylo spíš rozporuplné, možná i negativní kritiky převažovaly. Jak jste byl spokojený vy?

Já tu inscenaci tak nezatrucuji jako někteří, myslím si, že je v podstatě dobrá, ale chtěla by čtrnáct dní předělávat. Přesně bych věděl, co má odpadnout, co tam nepatří, co je nepochopené, co je z úplně jiného světa a jiné poetiky a co bych nemilosrdně zrušil. Jinak ale hlavní představitelé, zvláště pak Mrkvička jako Foustka, se mi zdáli velmi dobří a stačilo by to zbavit pár režiséřských nápadů. Co jsem na inscenaci oceňoval, bylo, že příběh hry byl srozumitelný a čitelný. Ona je ta hra dost zašmodrchaná a ještě je všechno zabalené do nekonečných řečí - může se stát, že nit se ztratí a vlastní příběh zůstane nepochopen a nezpozorován. Byl jsem na repríze, kde byly stařenky a lidé, kteří do Národního chodí desetiletí, protože mají předplatné pro důchodce. Sledoval jsem pečlivě jejich reakce a bylo hrobové ticho - nezasmáli se vůbec. Myslel jsem si, že to hrobové ticho nastalo proto, že nic z toho nechápou a jsou zhnuseni. Předpokládal jsem, že po přestávce tam nebude ani jeden. A oni tam byli všichni, nikdo neodešel a já jsem začal publikum podezírat, že není zticha, protože se nudí, ale protože představení napjatě sleduje. Pro autora nemůže být nic lepšího.

LN Také Mick Jagger ohlásil, že by o vás chtěl natočit film. Děje se něco konkrétního v tomto směru?

Že chtěl natočit film o mně, vím. Už před rokem se o tom se mnou domlouval a chtěl přiletět. Od té doby se neozval, asi to padlo. Ale to není první nápad tohoto typu - úplně poprvé jsem to zažil někdy v lednu roku 1990. Tehdy tu byla Jane Fondová a chtěla dělat film o mně a o Olze a chtěla Olgu hrát. Každé pozornosti mně věnované si samozřejmě vážím, ale v tomto případě není asi tak velká škoda, že k tomu nedošlo.

LN V jakém stavu se nachází vaše knihovna?

Je to velký experiment, protože nejenom v Čechách, ale vůbec v Evropě není něco takového obvyklé. V Americe každý ví, oč jde, když se někdo zmíní o prezidentské knihovně. Cesta k životu naší knihovny není už proto nijak jednoduchá, mělo to už několik rozběhů a z různých důvodů se to nepovedlo, teď probíhá rozběh třetí a trojka je šťastné číslo, tak snad z toho něco bude. Dlouho jsem k tomu měl rezervovaný vztah, mimo jiné i z obavy, že v našem prostředí to nemusí být pochopeno. Báť jsem se, že to bude bráno jako nějaké osobní mauzoleum. Pak jsem začal chápat, že taková instituce může velmi obohatit sebereflexi společnosti, protože je nezávislá na státu a disponuje alternativními zdroji historického zkoumání. Hlavní postavou jsem v tom samozřejmě neměl být já, ale česká a světová historie posledních padesáti let, jak ji lze vidět skrze mé archiválie. Takže jsem se s tou ideou smířil. Podporuji třetí rozběh, který je skromnější, ale doufejme, že o to solidnější.

LN Máme nového ministra kultury Vítězslava Jandáka. Jeho předchůdce Pavel Dostál byl často v nekrolozích označován za nejlepšího polistopadového ministra v tomto resortu. I vy byste ho tak hodnotil?

Neodvažoval bych se říct, který z našich polistopadových ministrů kultury byl nejlepší. Nemám k tomu dost informací, a i kdybych je měl, neříkal bych to veřejně. Nevím, jestli byl nejlepší, ale byl ministrem, který měl kulturu rád. Každý večer byl v divadle, všechno četl, považoval si za čest, že se kamarádí s umělci. To, že měl kulturu rád, bylo báječné, ale co vybojoval či nevybojoval je otázka jiná a tu si netroufám posoudit.

LN Proč si podle vás premiér Paroubek vybral právě Vítězslava Jandáka?

Myslím si, že nebylo šťastné takto okatě demonstrovat, že stranická příslušnost je nade vše. Sociální demokracii to příliš nepomohlo, většina lidí zas až tak nemiluje stranický nomenklaturní princip. Navíc to předvedlo kulturní nabídku strany, a ta sestávala ze dvou lidí - z Františka Ringo Čecha a Vítězslava Jandáka. Zdá se mi, že takovouto bilancí by se ta strana zas tolik chlubit nemusela. Tím neříkám nic o tom, jakým ministrem pan Jandák bude, třeba bude on tím nejlepším. Jako pozorovatel z dálky jsem zaznamenal jenom to, že jeho první čin ve funkci bylo upozornění, jak jeden jeho kolega příliš mluvil před estébáky. Já, který jsem absolvoval za život asi tisíc výsledků a znám dobře všechny jejich finty, nemám tohle moc rád.

LN Pan ministr zatím hlavně bodře a lidově haleká na veřejnosti.

Máte na mysli hospodské tlachání. To je také věc, která mě zarazila, ale na druhé straně bych z toho nevyvozoval žádné dalekosáhlé závěry. To pořád ještě neznám, že nemůže něco dobrého pro kulturu udělat, například odvolat ředitele Národní galerie.

LN Jak vidíte současné personální obsazení vedoucích postů v centrálních institucích od Národní galerie až po Národní muzeum? Některé ředitele ministr Dostál evidentně obsazoval daleko víc podle přátelských vazeb než podle odbornosti.

Nemám příliš dobrý přehled, vím, že mě před časem zarazilo, jak byl den ze dne odvolán ředitel Národní knihovny. Překvapilo mě to, jelikož mně léta byl sympatický a zdálo se mi, že dělá dobrou práci, ale i s jeho nástupcem Vlastimilem Ježkem mám dobré zkušenosti. Byl bych rezervovaný k tomu vyvozovat bůhvíjaké neblahé závěry z toho, že někdo je něčí kamarád. Je to přece obvinění, které je možné vztáhnout na kohokoliv. Není žádná hanba, že je někdo něčí kamarád. Jde o to, jak pracuje.

LN Přece jenom proti jednomu z velkých Dostálových kamarádů, řediteli Národní galerie Milanu Knížákovi, stojí de facto celá výtvarná obec teoretiků, ministři psali řadu otevřených dopisů a poukazovali na neúnosný stav jemu svěřené instituce. A ředitel zůstával nedotknutelný. To asi není úplně v pořádku.

Mně celkem nevádí a je mi jedno, že pan Knížák opakovaně píše do novin, že jsem největší vlastizrádce, největší škůdce a nepřítel, který se tu po revoluci vylíhнул. Nevadí mi, že píše otevřené a zavřené dopisy na všechny strany, všechno

jeho podivínství mně nevádí, podivíny mám rád. Co mi vadí je, že jeho práce je špatná. Podívejte se, kolik institucí dnes dovede udělat v Praze báječnou výstavu a kolik dobrých výstav udělá Národní galerie, a přitom je nejbohatší. A takhle by šlo dál vyjmenovávat všechny problémy.

LN Nemělo by se raději ministerstvo kultury zrušit?

Rozhodně ne. Kdyby kulturnost postupovala všechen veřejný život a práci celé státní správy včetně všech ministerstev, pak by se o tom dalo snad uvažovat. Podobně by šlo zrušit ministerstvo životního prostředí ve chvíli, kdy by bylo jisté, že myšlenka na dlouhodobý zájem naší země postupuje chováním všech ostatních ministerstev. Zatím tomu tak není a musí být někdo, kdo bojuje za životní prostředí nebo za peníze na památky, divadla, filmy, literaturu. Mně osobně není zrovna po chuti, že životní prostředí nebo kultura jsou jen rezortem mezi rezorty, jako třeba jemné strojírenství. Je to vlastně trochu jako kdyby bylo třeba ministerstvo slušnosti, kam by byla péče o slušnost odložena pro pohodlí všech ostatních.

LN A nestala se někde chyba, když se dosud nepodařilo zajistit systém vícezdrojového financování a není legislativa, která by umožnila odpisy z daní?

Je tomu tak a já vím, že jsem se od první chvíle ve svém úřadu zasazoval o decentralizaci přerozdělovacích procesů tak, aby byly velké odpisy z daní a ziskové subjekty mohly daleko víc a přímo a svobodněji podporovat cokoliv chtějí. Bylo by víc peněz, protože cestou do státního rozpočtu a z něj se jich dost ztratí. Vedlo by to nutně k daleko větší pluralitě, pestrobarevnosti a zvláštnosti kulturních či jiných úkazů a přispívalo by to posléze i k větší politické stabilitě, ba dokonce k větší identifikaci lidí se státem. Čím je moc centralizovanější, tím je zároveň vyviklatelnější. V Itálii se každý týden může vyměnit vláda a země jede kupředu a vzkvétá, mimo jiné právě proto, že má rozvinutou občanskou společnost. Bojoval jsem o to vždycky, a jestli mně lze něco vytknout, pak zřejmě neúspěšnost tohoto boje.

LN Václav Klaus se v poslední době zaměřil proti nevládním organizacím, dokonce oznámil, že jsou hrozbou pro demokracii. Co o tom soudíte?

Je-li tomu tak, pak by měly být brzo zrušeny Centrum pro ekonomiku a politiku a Nadační fond manželů Livia a Václava Klausových, aby neohrožovaly demokracii a šly příkladem vstříc.

LN Do Česka právě dorazily reality show, vysílají je obě komerční televize. Jste tím pobaven, nebo pobouřen?

Přede vším to nemohu stále sledovat, protože to běží pořád, ale když mám trochu času, dívám se - to doznávám. A mám z toho velmi smíšené pocity. Já bych to jednorázově neodsoudil, ale zároveň v tom vidím něco strašně podezřelého. Zažil jsem život v izolaci nebo v kolektivu, který jsem si nevybral. Byl to život mnohem drsnější než v nějakých vilách, netrval dny, ale roky, a vím, co to s lidmi dělá, jak se mění a jak se v nich probouzejí naprosto nepravděpodobné zášti a nenávisti. Něco jiného je izolace studijní; existují mnoho let univerzity, které se tím zabývají. Schválně izolují studenty jako vězně a dozorce a studují, jak tato situace ovlivňuje psychiku, a co v ní probouzí. Mimo jiné: jeden důležitý myslitel a experimentátor z této oblasti Philip Zimbardo dosta-

ne letos cenu Vize 97. Dělat ale toto všechno jenom kvůli sledovanosti a zisku, poštvát lidi, aby si šli na nervy, to je podle mne nemravné. A k tomu ještě to příšerné dojmání - někdo dvacet dní nevidí svou ženu, a pak před televizí půl hodiny demonstruje, jak ji miluje a líbe jí na ucho - ve mně to budí velké podezření. Celé to je takové divné, nepříjemné, lezou po mně slimáci, když to vidím. Nutno říct, že na *Primě* je to lepší než na *Nově*, kde není nic rozumět, jen občas člověk zaslechne sprosté slovo. Na druhé straně velikým tématem k zamyšlení je šílená přitažlivost těchto programů.

LN Je to rafinovaný formát.

To nevím, ale je strašně zvláštní, jak to každý sleduje, včetně intelektuálů, kteří se tomu posmívají, ale nepřepnou to. Co je na tom tak přitažlivé?

LN Ta strašidelná blbost...

Dobře, ale čím to je, že je blbost tak hrozně přitažlivá, to jsme tedy všichni mnohem blbější než si myslíme?

LN Fascinující je primitivnost soutěžících, jejich hodnotové žebříčky zahrnují záležitosti první signální soustavy.

Oni jsou k tomu ale těmi televizemi dohnáni. Mě strašně pobuřuje, že jim zakazují číst knihy a přitom mají k dispozici neomezené množství alkoholu, to znamená, že z nich předem dělají flamendry. Nesmějí mluvit o politice, takže jim nakonec nezbude než mluvit jen o sexu, televize je do toho tlačí. Dokážu pochopit někoho, kdo potřebuje hodně peněz a rozhodne se tam jít. Proč ale nesmí číst? Zřejmě proto, aby ho četba neodváděla od rostoucího vzteku, který dělá ten pořad atraktivní. Ti lidé se tam nesmějí zajímat o stav světa. Pouze o to, kdo jde komu na nervy a kdo chce s kým zalézt pod peřinu. A to vše kvůli zisku televize. Nejsm tím osobně rozhořčen. Jenom chladnokrevně konstatuji, že je to nemorální.

LN Jsme tedy úpadková společnost, když nás takové záležitosti vzrušují?

Kdo my? To je stav celého euroamerického civilizačního okruhu, ty jiné okruhy mají ještě větší a jiná trápení. V civilizačním vývoji je cosi nebezpečného, varovného a člověk si klade otázku, zda musí dojít k několika katastrofám, aby se lidstvo vzpamatovalo, či co se musí stát - o tom existují knihovny analýz. Rozhodně bych neřekl, že ve sledování těchto pořadů na *Primě* a na *Nově* spočívá zrůdnost českého národa - to je celosvětový fenomén. Honba za ziskem komerčních televizí, kde opravdu je všechno jedno, ten kult totálně volné hry tržních sil je sám o sobě fanatický, posedlý, ba až trochu zvrhlý. Viděl jsem v televizi rozhovor s pánem v černém obleku a černé kravatě, velmi důstojně vyhlízejícím, který mluvil o nabídce, poptávce a trhu a trvalo několik minut, než jsem pochopil, že to je majitel pohřební služby a mluví o nabídce mrtvol, trhu s mrtvolami a poptávce po jejich spálení. Konfrontace s tajemstvím smrti obzvlášť podtrhuje primitivnost této ideologie.

LN Nezdá se vám, že bizarních úkazů u nás začíná být nějak příliš? Například na Vyšehradě se v kápi proměňuje Daniel Landa a za účasti seriózních kněží nás vyzývá k čistotě. Je to normální?

Zahlédl jsem v televizi jeho „bíločernou mši“ a měl jsem intenzivní pocit, že jsem na schůzi Ku-klux-klanu. Že tam

přišel Václav Malý a Tomáš Halík, mně tak ani nevádí, oni zřejmě pořádně nevěděli, kam jdou, ale když jsem spatřil, jak tam - a ne jednou - figuruje pan Komorous, lezl mně mráz po zádech. Úplně mě šokovalo, když jsem se pak dočetl, že by Komorous měl být policejním prezidentem. To celé je fenoménem nebezpečným, který stojí za velkou pozornost. Příznačné je, že se vždycky halí do zvláštního svatouškovství, dělají to přece všechny fašistické a totalitní ideologie, všechny mají pruderní roucho a žádají čistotu. Co to je? Rasová čistota u nás - to je přece zúčtování s Židy, Němci, posléze se Slováky a Romy a teď zřejmě s Vietnamci. Kde to skončí? A všechno se to odehrává pod rouškou čistoty - morální, etnické, rasové. Považuji to za velmi nebezpečné a stejně nebezpečné se mi jeví to, že některé nacionalistické tóny v mluvě našich politiků jakoby s tím souzněly.

LN A není Landa spíš jen takový jednoduchý chlapec, který se chce zviditelnit?

Setkal jsem se s ním jen jednou před lety ve vile Amálie a přišel mi jako člověk chytrý a vzdělaný. O to je to horší.

LN Mnozí vám vyčítali, že jste se zastal účastníků CzechTeku. Proč jste se za ně postavil?

Nevím, kdo mi to vyčítal, a je mi to jedno. Byl jsem vyzván premiérem Paroubkem, abych se pokusil o nějaký druh kontaktu mezi technaři a vládními představiteli. S technaři jsme měli dvě až tři zajímavé rozpravy a oni řekli, že budou vážně uvažovat o nabídkách vojenských prostorů, v nichž by se jejich akce mohly konat. Pak jsem odjel a žádný dialog, pokud vím, nebyl. Buď si to sami rozmysleli, nebo jim to někdo rozmluvil. Myslím si, že rozhovor by býval byl z různých důvodů účelný, ba řekl bych přímo výchovný. Pro obě strany.

LN Policejní zásah byl rozhodně nesprávný a přes míru, ale postupně se také ukázalo, že zdaleka nešlo jen o naše hodné děti, které bije policie, ale také o opilce a narkomany.

Podle mého mínění je velice nesprávné, byť jistě pohodlné, ztotožňovat narkomani s tou či onou subkulturou. Vždyť nevíte, jestli na nějakém gymnáziu není v průměru víc narkomanů než na technoparty! A co se pítí týče: nevím, jestli se pije víc ve vlaku na festival, nebo každodenně v reality show.

LN Nestýská se vám někdy po starých časech, po „bolševikovi“?

Po tom systému se mi rozhodně nestýská. Po čem se mi možná trochu stýská, je atmosféra solidarity, která panovala v disidentském či opozičním prostředí. Tam mohli být lidé velmi rozmanitých vyznání, názorů, od levice po pravici. Všichni ale táhli za jeden provaz, nestalo se, aby jeden shodil druhého při nejrafinovanějších policejních tricích a při výsleších. Z této atmosféry pospolitosti mně cosi schází. Ale to neznamená, že se mi stýská po bývalém režimu. Strašně a dlouhodobě škodil této zemi. Materiálně to budeme dohánět dvacet nebo padesát let, ale ještě horší jsou morální škody, deformace na duších několika generací. Je možné dnešní dobu kritizovat za tisíce a jednu věc a být nespokojen, ba je to dokonce nutné. Neznamená to však, že totalitní systém byl lepší.

LN Nepřinášela vám doba minulá jako dramatikovi více inspirace?

Vždy jsem samozřejmě čerpal z toho, co je kolem mě. Z toho jsem vždy vycházel, ale pokoušel jsem se skrze tuto konkrétní zkušenost dotknout obecných témat. Pakliže se mé hry dodnes hrají a mají úspěch u mladých lidí, kteří tu dobu nepamatují, velmi mě to těší, protože to naznačuje, že jsem se skutečně možná dotknul obecných, existenciálních témat. A to bylo mou ambicí. Druhá věc jsou konkrétní analogie, které se objevují ve sférách jako je jazyk frází, kariérismus či vzestup zaplacený mnohotvářností. Takové jevy můžeme dnes pozorovat stejně jako před čtyřiceti lety.

LN V zahraničí jste velmi populární, dalo by se říct, že býváte i adorován. Při letošním karlovarském festivalu

se znovu jasně ukázalo, že fungujete něco jako ikona České republiky, za kterou přijíždějí slavní tohoto světa. Jak se s tím vším vyrovnáváte?

Je to asi jedna z rolí, které mi život předepsal, či kterou mne Pánbůh obdaroval - že jsem někde legendou. Není snadné být takovou po zemi se pohybující živoucí legendou, klade to své specifické nároky, ale beru to s pokorou, s úctou k těm, kteří se skrze mě hlásí k nějakým ideálům. Zároveň se tomu lehce usmívám, protože vím nejlépe o všech svých nedostatečnostech. Občas se mi zdá, že čím dál jsem od domova, tím víc mě mají lidé rádi. Inu vidí mě méně. Vůbec se nedivím, že tady už můžu jít leckomus na nervy. Vždyť jsem byl třináct let skoro každý den v televizi!

Jana Machalická

ZAJÍMAVOSTI

Ve Slovenské televizi je stále častěji slyšet čeština

Podíl česky mluvených programů ve veřejnoprávní Slovenské televizi (STV) stále roste. Na prvním programu STV dosáhl již více než 14 procent a na druhém téměř 7,5 procenta. Podle slovenského listu *Pravda* proto Rada STV vedení stanice doporučila, aby se zahraniční pořady častěji vysílaly se slovenským dabingem. Zatímco dva kanály STV vysílají v průměru 10,9 procenta česky mluvených programů, Česká televize vysílá jen 0,8 procenta programů ve slovenštině, připomíná list. V hlavním vysílacím čase je prý procentní poměr ještě vyšší. Ačkoli Rada STV již vedení televize doporučila snížit počet programů v češtině, ředitel televize Richard Rybníček podle *Pravdy* uvedl, že mu zákon takovou povinnost neukládá. Televizní rada prý navíc zjistila, že STV nejenom nakupuje česky mluvené programy, ale dokonce si na vlastní náklady objednává dabing v češtině. Podle *Pravdy* si stanice již v ČR zamluvila český dabing pro některé díly jednoho z amerických seriálů. „Je to levnější než na Slovensku,“ tvrdil údajně Rybníček televizní radě. Zatímco komerční stanice mají v licenčních podmínkách stanovenou maximální hranici 20 procent pro češtinu, veřejnoprávní televize žádný limit nemá, připomíná deník.

Spolutvůrce atomové bomby Placzek má v Brně pamětní desku

Významného fyzika a brněnského rodáka Georga Placzeka, jenž se za druhé světové války podílel na vývoji první atomové bomby, připomíná od pátku v Brně na Náměstí Svobody pamětní deska. Placzek se vedle vývoje jaderné zbraně výrazně zasloužil o výzkum štěpení jádra pro mírové využití v elektrárnách, řekl Petr Dub z Vysokého učení technického, které o významu vědce pořádalo v Brně sympozium. Podle odborníků nebyl dosud význam Placzekova díla doceněn. „Mírným srovnáním tohoto dluhu je i odhalení pamětní desky na fyzikově rodném domě ke 100. výročí jeho narození,“ řekla brněnská radní Barbora Javorová. Fyzik pocházel z významné židovské rodiny. Vztah k vědě v něm vypěstoval jeho dědeček Baruch Placzek, který byl moravským zemským rabínem a také blízkým přítelem Johanna Gregora Mendela. V roce 1939 odešel Placzek do USA. Za války se podílel na historickém projektu Manhat-

tan, v jehož rámci vznikla první atomová bomba. Po válce se již Placzek do vlasti nevrátil. Pracoval jako vedoucí skupiny teoretických fyziků v Los Alamos a získal americké občanství. Zemřel v říjnu 1955 v Curychu.

V Čechách vládne optimismus

Často se tvrdí, že pro Čechy je typické chmurné vidění současnosti i budoucnosti. Červencový průzkum Centra pro výzkum veřejného mínění týkající se spokojenosti s ekonomickou situací země ukázal, že pesimismem se v současnosti vyznačují jiné středoevropské národy ještě v podstatně větší míře. Ovšem ani o občanech České republiky se nedá zrovna hovořit jako optimistech s růžovými brýlemi. Spokojeno s ekonomickou situací je totiž pouze dvanáct procent dotázaných, plných 41 % ji označilo za špatnou a většina 46 % za „ani špatnou, ani dobrou“. Přesto se jedná o poměrně výrazný růst důvěry občanů v ekonomiku a z hlediska středoevropských nových členů Evropské unie o nejlepší výsledek. Naopak negativně hodnotila hospodářský stav své země nejen nadpoloviční většina Poláků, ale překvapivě i více než padesát procent dotázaných Slováků. Zdá se, že výzkum potvrzuje tvrzení některých publicistů, kteří zpočtybnují obraz „Karpatského tygra“ a upozorňují, že řada samotných Slováků považuje pochvalné ódy zejména pravice na vývoj slovenského hospodářství za poněkud přehnané. Téměř jednotně prognózovali dotázaní ve všech čtyřech zemích očekávaný příští hospodářský vývoj – většina očekává, že k nějakým prudkým změnám nedojde, zhruba pětina dotázaných počítá se zlepšením. I v tomto ukazateli se však Češi ukazují jako největší optimisté. Zároveň průzkum ukázal, že občané ČR jsou ve srovnání s Poláky, Maďary a Slováky nejspokojenější se životními podmínkami ve svých zemích. Za dobré je považovala třetina dotázaných, zatímco na Slovensku se podobně vyjádřilo jen 20 procent dotázaných. V Maďarsku se pak tímto postojem vyznačuje dokonce pouze 12 procent respondentů. Vzhledem k volbám v příštím roce se nedá očekávat, že by česká vláda sáhla k nějakým nepopulárním krokům, které by ve svých důsledcích výrazně snížily životní úroveň většiny občanů. Naopak lze očekávat různé předvolební dárky různým skupinám obyvatelstva. Na lámání chleba dojde tedy patrně až v roce 2007. V současnosti můžeme jen há-

dat, zda i na konci tohoto roku budou patřit v regionu mezi největší optimisty.

(MaFr)

Na burčák pozor

Podzim s sebou vedle jiných krás přináší také sezónu burčáku. Jenže někteří jeho prodejci v Čechách se snaží její příchod všelijakým způsobem urychlit, a to i v rozporu se zákonem. Ten totiž předepisuje, že jako burčák se smí označovat pouze nápoj vyrobený z tuzemských hroznů. Prodejci u silnic však místo toho nabízelí už na konci srpna v lepším případě produkty z dovážených hroznů, ale také z nejrůznějšího ovoce a kvasnic. Ostatně jim ani nic jiného nezbyvá, protože domácí hrozny ještě v této době nebývají ve větším množství k dispozici. Ke smůle prodávaců u silnic si však uvědomili tuto skutečnost i pracovníci Státní zemědělské a potravinářské inspekce a vyrazili na kontrolu. Jejich akci doprovázeli i reportéři veřejnoprávní České televize, a to se samozřejmě nepoctivým podnikavcům příliš nelíbilo a jeden z nich dokonce napadl kameramana. Nebyl však jediný, komu se akce nelíbila – nenadchla ani představitel České obchodní inspekce, protože v akci viděli zásah do svých pravomocí. To ovšem pro případné spotřebitele není asi příliš důležitý údaj. Pro ně hraje daleko větší roli závěr, který inspektoři udělali – při koupi burčáku na jižní Moravě i jinde je potřeba dávat mimořádný pozor. Nepoctivých obchodníků totiž stále existují celé přehršle.

(MaFr)

Souboj soukromých televizí v ČR

Do českých domácností razantně vtrhly reality show - zatímco největší soukromá televize v ČR Nova převzala formát pořadu *BigBrother*, druhý celostátní privátní kanál Prima vysílá jeho mladší variantu pod názvem *VyVolení*. Kromě toho přišla Nova ještě s *Výměnou manželek*. Zatím se však zdá, že z nástupu nového trendu televizní zábavy v Čechách vyteží nejvíc právě Prima. Její *VyVolení* totiž zatím ve všech průzkumech sledovanosti pořad *BigBrother* zřetelně válkuje. Zástupci *Novy* však zůstávají optimističtí a tvrdí, že větší úspěch *Primy* zapříčinil náskok v uvedení její show ve srovnání s *BigBrother*. I tak by se však dalo říct, že *Primě* její marketinkový tah s urychlením uvedení show ohromně vyšel a televize tak svému největšímu konkurentu vrátila úder z první poloviny letošního roku, kdy jí Nova dokázala přetáhnout řadu významných zadavatelů reklamy. Prima navíc boduje i s dalšími pořady - obrovskou popularitu získal i její „pravidelná dávka emocí“, seriál *Rodinná pouta*. Těm však zdatně počíná Nova konkurovat podobným formátem v podobě seriálu *Ordinace v Růžové zahradě*. Uvádění často nekonečných cyklů představuje vedle vpádu reality show druhý nejvýraznější trend na českých televizních obrazovkách. Podílet se na něm hodlá i veřejnoprávní televize, která přichází s pokračováním úspěšného cyklu *Četnické humoresky*, vracejícím se tematicky do meziválečného období. Nova pak vedle *Ordinace v Růžové zahradě* spustila i nekonečnou sérii *Ullice*. Prima pak kontruje seriálem pro mladé *Bazén*. Zároveň si však uvědomuje, že překvapivě vysoké sledovanosti dosahuje i seriálová klasika z doby tzv. normalizace, tedy ze sedmdesátých a osmdesátých. Proto také koupila od České televize práva na vysílání jednoho z posledních děl Jaroslava Dietla - seriálu *Synové a dcery Jakuba skláře*. Podle sledovanosti prvního dílu

se zdá, že při své kalkulaci nepochybila - zájem o něj totiž projevil více než milión diváků. Někteří komentátoři v tisku sice uvádění podobných pořadů z předlistopadové éry ostře odsuzují, ale Prima už víckrát dala najevo, že si v tomto ohledu nebude klást žádné zábrany. V současné době například již podruhé uvedla velmi kontroverzní seriál *Třicet případů majora Zemana* a v minulosti divákům nabídla i další seriály jako *Inženýrská odyssea* nebo *Žena za pultem*. Agresivní přístup v boji o diváka se jí evidentně vyplácí. Když se v poslední době začalo hovořit o prodeji jejího majoritního podílu, zájem projevily mnohé významné mediální skupiny jako například RTL nebo impérium miliardáře Murdocha. I když samotný prodej rozhodně nebude záležitostí nejbližších dní, Prima už nyní stupňuje svoji cenu pro zahraničního investora a není vyloučeno, že by s jeho pomocí mohla i vytlačit *Novu* z pozice jedničky na televizním trhu. České televizi zatím nezbyvá než víceméně přihlížet. Její generální ředitel Jiří Janeček sice dokázal udržet vyrovnaný rozpočet, ale jedině za cenu rozsáhlých úspor. I prosazení zvýšených povinných poplatků za televizi bude mít svoji druhou stranu - Česká televize se musela zavázat, že postupně odbourá ve svém vysílání reklamu. Veřejnoprávní kanál tak patrně trvale zůstane chudým příbuzným. Na druhou stranu představa, že by ke dvěma reality show přibyla ještě třetí, zní dost hrozivě.

(MaFr)

Porsche - rozpačité vzpomínání

Na letošní rok připadlo 130. výročí narození geniálního konstruktéra Ferdinanda Porscheho, rodáka ze severočeských Vratislavic. Porsche, narozený v čistě německé rodině, od roku 1893 působil jako mechanik ve Vídni, kde se také záhy začal podílet na konstrukci prvních automobilů v mocnářství. Od počátku dvacátých let pak pracoval v automobilce Austro-Daimler jako hlavní designér. Později vlastnil vlastní poradenskou firmu, v rámci své konstrukční činnosti úzce spolupracoval s nacistickou elitou, včetně samotného Adolfa Hitlera. Pro nacistické Německo Porsche nenavrhoval pouze automobily, ale pustil se i do konstrukce tanků. Po válce se vrátil k civilní produkci. Společně se svým synem Ferrym začal produkovat vlastní vozy pod značkou Porsche, které se později staly oblíbenou luxusní sportovní značkou. Ferdinand Porsche zemřel ale již v roce 1951. Kulaté výročí jeho narození vyvolalo v České republice určité rozpačky. Nejde jen o německý původ slavného konstruktéra. Nepříjemné pocity pramení především z faktů o aktivní a úzké spolupráci geniálního konstruktéra s nacisty. Velkorysost ovšem prokázal pivovar v jeho rodných Vratislavicích, který se rozhodl připomenout Porscheho výročí na etiketách svých výrobků. Limitovaná série představuje dva proslulé vozy značky Porsche – nejstarší Porsche 356 Speedster a slavné Porsche 911, které ovšem zkonstruoval syn Ferdinanda Porscheho Ferry.

(MaFr)

Čeští lesníci pomáhají v zámoří

Čeští odborníci na lesní hospodářství patří ve svém oboru mezi skutečnou špičku a v poslední době se prosazují jako poradci i zámoří. Již čtyři roky spolupracují státní Lesy České republiky s kolumbijskými partnery a podílejí se na zdejším projektu vysazování lesů místo koky. V poslední době se velmi slibně začíná rozvíjet i spolupráce českých lesníků

ků s Mexikem. Na konci srpna jednal generální ředitel pro lesy Mexika Manuel Segovia s českým ministrem zemědělství Petrem Zgarbou a navštívil i lesnickou fakultu Zemědělské univerzity v Brně, kde domluvil výměnu studentů. Čtvrtinu celé rozlohy Mexika v současnosti pokrývají lesy, způsob jejich využívání však není na dostatečné výši. Právě to by teď měli čeští lesníci změnit. Chtějí se přitom zaměřit zejména na nahrazení dosavadního extenzivního hospodaření intenzivním využíváním lesů bez zbytečné likvidace lesů. Pilotním projektem česko-mexické spolupráce by se mělo stát vybudování zhruba deseti demonstračních technických center, v nichž by čeští pracovníci předváděli své schopnosti a prezentovali by i české stroje. Vedle Mexika se rýsují i další možné dohody s Mongolskem nebo Angolou. Představitelé těchto zemí přitahují na českém lesnictví nejenom schopnosti jeho pracovníků, ale i jednoduchost postupu a přístrojů, které přitom používají. Právě v tom se totiž podle nich liší od představitelů dalších lesnických velmocí, k nimž jistě můžeme počítat i Rakousko.

(MaFr)

Ožije „Malá Hluboká“?

Jedna z nejkrásnějších českých novogotických památek, zámek v Českých Rudolticích nazývaný, někdy též obdivně Malá Hluboká, již řadu let nevyužívaný chátrá. Nyní se však zdá, že by se situace mohla výrazně změnit. Před rokem zanedbaný objekt prodala obec za čtyři milióny firmě Pragoprojekt, která slibuje obnovu celé památky. Do konce léta však firma pouze objekt vyklidila od nashromážděného nepořádku a čekala na vydání stavebního povolení. Podle projektu má být zámek rekonstruován, na druhé straně se však počítá s poměrně významnými stavebními úpravami, které mají z objektu učinit významné turistické centrum. Mimo jiné zde Pragoprojekt hodlá vybudovat i bazén a konferenční centrum, uvažuje se i o chovu koní. Usiluje i o odkoupení části zámeckého parku, který nyní vlastní Pozemkový fond České republiky. Investor chce využít blízkosti rakouských hranic a trojúhelníku historických měst Slavonice, Dačice a Jindřichův Hradec. Jednání však komplikuje současný stav zámku, který více než co jiného připomíná ruinu. Nutné náklady na jeho uvedení do původní krásy odhadovali představitelé Pragoprojektu původně na 60-80 miliónů korun, nyní však přiznávají, že oprava si asi vyžádá ještě více peněz. Pokud však plány Pragoprojektu nakonec vyjdou, vznikne objekt jako stvořený pro česko-rakouské setkávání i zajímavý cíl výletů z rakouského území.

(MaFr)

Počet turistů v ČR roste, málo však utrácí

Česká republika patří mezi oblíbené turistické cíle a počet jejich návštěvníků již několik let zřetelně narůstá. Jen Němců přijelo do země loni na dva milióny, pro Polsko je Česká republika v současnosti nejoblíbenější turistickou destinací v cizině. Hojně do země cestují i Rakušané, kteří zde podobně jako návštěvníci z dalších zemí hledají odpočinek, přírodní krásy i umělecké památky s bohatou historií. Česká vládní agentura Czechtourism si dobře uvědomuje význam sousedů České republiky pro cizinecký ruch, a proto se rozhodla zaměřit svou agitaci právě na občany těchto zemí. Zajímala ji přitom i obliba České republiky u občanů sousedících států. Poněkud překvapivě se ukázalo, že nejvyšší oblibě se ČR těší u Poláků, u kterých 78 procent do-

tázaných uvedlo, že má svého souseda velmi nebo celkem rádo. Na pomyslné druhé příčce skončilo Slovensko, kde počet pozitivních hodnocení dosáhl 74 procent. Rakušané tentokrát nebyly ve vztahu k ČR poslední – zemi zde pochválily plně dvě třetiny dotázaných, což znamená výrazný náskok před Německem, kde české země ocenilo jen 58 procent dotázaných. Nezbyvá než doufat, že vcelku velmi příznivý výsledek v Rakousku nevyplývá pouze z formulace otázky. Ta totiž nebyla směřována na oblibenost Čechů, ale České republiky.

(MaFr)

Litovelský pivovar se pyšní historickým diplomem

Staré pudy občas skrývají opravdu zajímavé poklady. Přesvědčili se o tom letos v létě i představitelé litovelského pivovaru, když zde dva brigádníci při úklidu za střešním trámem našli vzácný a prakticky nepoškozený diplom ke zlaté medaili, kterou pivovar získal na mezinárodní výstavě piv ve Vídni v roce 1906. Půda prý přitom byla již víckrát prohledávána, ale nalezen byl jen poničený diplom k bronzové medaili, získané na stejné prestižní akci. Nyní objevený vzácný dokument budou moci shlédnout návštěvníci v nově instalovaném pivovarském muzeu v Litovli. Připomene zde rozkvět českého pivovarnictví v dobách Rakouska-Uherska, podobně jako některé z litých pivovarských láhví, které prý objevil jeden z litovelských občanů díky podobné náhodě – loňské katastrofální tornádo mu totiž strhlo střechu kůlny, pod kterou se objevila malá půdička, o níž dosud neměl ani tušení. Právě v ní se schovávalo na čtyři stovky vzácných exemplářů láhví, které nyní patří mezi ozdoby muzea. Ostatně možná i mnozí ze čtenářů by našlo na půdě nebo ve sklepě nějakou cennou památku dokumentující například český život ve Vídni či jinde v Rakousku. Doufáme, že by se přitom zachovali jako onen Litovelčan a nenechali by si podobný objev jenom pro sebe.

(MaFr)

160 let od prvního vlaku v Praze

20. srpna uplynulo přesně 160 let od chvíle, kdy do Prahy, tehdy hlavního města království Českého, dorazil první vlak. V tomto dni také zahájilo činnost nejstarší pražské nádraží, které po sérii přejmenování nese označení Masarykovo nádraží. Podle odborníků se jedná snad o jediný případ, kdy podobně věkovité nádraží ve velkoměstě ještě plní svůj původní účel. Také se ve své době jednalo o mimořádnou stavbu, doslova o div techniky. Její rozloha výrazně převyšovala i velikost pražského Židovského města. Soubor staveb Masarykova nádraží se může v současnosti pyšnit zařazením do seznamu Světového dědictví UNESCO a přitom neztrácí svůj význam dopravní tepny. Jeho komplex má být zařazen i do tzv. Nového spojení, obrovské stavby v hodnotě mnoha miliard, která má postavit železniční dopravu v metropoli České republiky na zcela novou úroveň. Podtržen však bude i jeho význam jako technické památky – ve zrušeném lokomotivním depu pod Husitskou ulicí má vzniknout centrální železniční expozice Národního technického muzea. Příjezd prvního vlaku do Prahy vedeného „mašinstou“ Kašparem v roce 1845 vnímali současníci zcela správně jako symbol nové éry a většinou ho vítali patetickými slovy jako pokořitele vzdáleností a komunikační prostředek pomáhající odstraňovat provincialismus. Vyskytli se však i skeptici,

pro které „železný oř“ ztělesňoval povrchnost. Jen pomalu se vlak včleňoval do českého kulturního povědomí, železniční síť v Čechách i na Moravě však přesto stále houstla. Při pozdějším prudkém rozvoji automobilismu začal být význam vlakové dopravy poněkud zpochybňován. V současnosti se ale ukazuje, že i v situaci, kdy téměř každá rodina vlastní automobil, má železnice své nepominutelné místo v dopravě. Ostatně například v době zácp na silnici představuje cesta vlakem Eurocity z Prahy do Vídně příjemnou a velmi pohodlnou variantu.

(MaFr)

Pendolino konečně do provozu?

S rychlovlakem Pendolino mají České dráhy smůlu - již několik let se vleče jejich uvádění do provozu. Dlouho se vyskytovaly různé technické závady, ale nyní snad již bude prokletí zlomeno. Již od prosince bude nový rychlovlak nasazen na trať Praha-Ostrava přes Olomouc a Pardubice a na trase hodlají České dráhy dělat průzkum mezi cestujícími, co od nového prostředku očekávají. Brzo se Pendolina dočkají ale také cestující z Rakouska. Měl by tam jezdit z Prahy už od příštího roku, zrovna tak jako na Slovensko a do Německa. Vlak Pendolino měří přes 184 metrů a může dosahovat rychlosti až 230 kilometrů v hodině. Po české železnici ale má jezdit zpočátku „jen“ tempem 160 kilometrů v hodině. Za velkou přednost Pendolina označuje tisk jeho speciální technologii pro naklápění vozové skříně. Ta totiž umožňuje vyšší rychlost vlaku při projíždění malých oblouků než je běžně povolena. Pendolino by mělo cestování Českými drahami přenést na zásadně vyšší úroveň. Snad to budeme moci brzo ocenit na trase Vídeň-Brno-Praha.

(MaFr)

Starokladrubák v Rakousku nezklamal

Starokladrubský kůň podle odborníků vyniká krásou, poslušností i šikovností. I proto sloužili kladrubští koně ve Vídni v zápřazích kočárů císařského dvora. V posledních letech se však chov ve státním hřebčíně Kladruby potýkal s významnými problémy a dokonce hrozil zánik slavného chovu. Zlepšení situace by měla přinést první ředitelka hřebčína v historii Lenka Gotthardová, která převzala vedení na začátku roku 2004. Sama však přiznává, že musí zápolit s některými potížemi způsobenými jejími předchůdci, zejména kontroverzním Norbertem Zálišem. Kmenové stádo bílých starokladrubských koní bylo v roce 2002 prohlášeno národní kulturní památkou a nové vedení kladrubského hřebčína se snaží vrátit chovu původní proslulost. Tradici starokladrubského koně jako vhodného potahu pro kočáry panovnických rodin dnes dodržují ve Španělsku a zejména v Dánsku. Velmi dobře se koně z Kladrub uplatňují i v různých vozatajských soutěžích. Jasně se to ukázalo i při mistrovství světa dvojspřeží, které proběhlo v Salcburku začátkem září. Titul na něm vybojoval Rakušan Reiner Pointel s dvojspřežím, v němž nechyběl ani starokladrubský kůň z rozmnožovacího chovu společnosti Favory Benice. Reprezentant samotného kladrubského hřebčína Jiří Nesvačil mladší takový výrazný úspěch nezaznamenal a v konkurenci 76 spřežení skončil na slušném třicátém místě. Podle ředitelky hřebčína však věk jezdců i koní dává naději na výrazné zlepšení v příštích letech. V konkurenci osmnácti států obsadil český národní tým osmé místo, což rovněž znamená do budoucnos-

ti slušný příslib. O Kladrubech se také začalo hovořit jako o vhodném místě pro uspořádání podobné světové soutěže, což ředitelku Gotthardovou velice potěšilo jako ocenění chovatelských úspěchů hřebčína v posledních letech. Sebekriticky však přiznává, že na organizování mistrovství světa si bude moci český hřebčín troufnout až za několik let, kdy se snad podaří odstranit nahromaděné škody a vrátit Kladrubům slávu z časů, kdy byly císařským hřebčínem a byly považovány v oblasti chovu a drezúry kočárových koní za naprostou světovou špičku.

(MaFr)

Hlediště v Českém Krumlově bude v provozu minimálně další tři roky

Plný zvratů je po nástupu nového ministra Vítězslava Jandáka vývoj divadelní točny v zahradě českokrumlovského zámku. Jandákův mluvčí Martin Bezouška před deseti dny LN potvrdil, že ministr podporuje rozhodnutí svého předchůdce o likvidaci divadla v historické zahradě nejpozději do konce příštího roku. Po schůzce s českobudějovickým radním Jurajem Thomou a senátorem Jiřím Pospíšilem Jandák podpořil další, minimálně tříleté prodloužení provozu divadla na současném místě. Navíc je prý nakloněn myšlenkám některých krumlovských radních, kteří chtějí divadlo v zahradě zachovat natrvalo. Ministr je prý přesvědčen, že točna by měla být zachována na původním místě až do té doby, než bude nalezeno jiné, pro památkáře přijatelné řešení. A takovým řešením může být podle něj mobilní točna, která by v areálu zámecké zahrady stála pouze během divadelní sezony. Podle původní dohody ministra Pavla Dostála s městem České Budějovice, které krumlovskou točnu vlastní, měla konstrukce zmizet ze zahrady nejpozději do roku 2006. Památkáři jsou proto z Jandákova postoje rozpačití.

Ministr kultury Vítězslav Jandák

V Českém ráji byl nalezen bronzový poklad

Na území Českého ráje učinili archeologové před nedávnem objev století. Mezi dvěma skalisky v masivu Mužský byl ukryt unikátní bronzový poklad, který obsahuje desítky bronzových předmětů v podobě různých nákrčníků, nápažníků, nárameníků a náramků. Podle archeologa Muzea Mladoboleslavska Jiřího Waldhausera mohlo být místo nálezu na konci doby bronzové jakýmsi posvátným hájem. Neobvyklá je i výzdoba jednoho z nalezených nákrčníků - zatímco jeho vnější strana je nádherně vyzdobena, na vnitřní straně je vytepano sedm neobvyklých obrazců ve tvaru písmene X, což mohlo mít podle odborníků kultovní význam.

(mk)

Skleněné čočky na skle budovy Evropské komise – Marie Hladíková z UMPRUM

Dosud největší protiteroristické cvičení Podzim 2005

V Praze proběhlo největší protiteroristické cvičení, jaké se dosud v České republice uskutečnilo. Na Náměstí Republiky likvidovali záchranáři následky sebevražedného atentátu v metru, na nádraží v Holešovicích zasahovali proti nastražené výbušnině v autobusu. Ve stejný čas likvidovali i výbušniny ve vlaku v Kralupech nad Vltavou.

Byl představen unikátní filmový materiál

Unikátní filmový dokument o osudech 732 polských a československých Židů měl premiéru v Imperiálním válečném muzeu v Londýně. Jednalo se o skupinu těch, kterým se podařilo přežít utrpení v koncentračních táborech a během války přišli o své rodiny. Filmové záběry je zachytily v tom okamžiku, kdy v roce 1945 odjížděli z Prahy na původně dvouletý ozdravný pobyt do Británie. Většina z nich tam však již zůstala natrvalo. Archivní záběry byly před časem objeveny v depozitářích válečného muzea.

(mk)

Kulturní a společenské akce v Pražském domě

Již v průběhu celého srpna probíhaly v Pražském domě v Bruselu přípravné akce na novou sezónu. Bruselské zastoupení hlavního města se na podzim představí nejrušnějšími kulturními a společenskými událostmi. V polovině září se uskutečnila vernisáž výstavy mladých umělců z Vysoké školy uměleckoprůmyslové z ateliéru veškerého so-

chařství pod vedením Kurta Gebauera. Poté, co se výstava představí bruselskému publiku, bude přemístěna do Prahy - její slavnostní česká premiéra se uskuteční v polovině října při příležitosti Bruselských dnů v Praze. Fotografie z výstavy a přesný termín jejího konání v Praze naleznou zájemci na webových stránkách Pražského domu: www.prazsky-dum.cz.

22. září probíhala pod názvem Evropské kompetence v dopravě - technologie v budoucnosti, společná konference metropolí Berlína, Vídně a Prahy. Zástupci jednotlivých měst se zabývali moderní dopravní technikou a možnostmi, jak budoucí výzkum a vývoj spolufinancovat z rozpočtu Evropské unie. Do počátku října se věnoval Pražský dům dokončování příprav na Open days 2005, které jsou největší společnou akcí evropských regionů v tomto roce a datum jejich konání je 10. až 13. října.

(mk)

Klášter v Teplé vystavil unikát

Koncem léta proběhla v klášteře premonstrátů v Teplé na Karlovarsku unikátní výstava jeho nejstarších listin, mezi nimiž byla i takzvaná Hroznotova závěť z roku 1197. Tento dokument nevyčísitelné hodnoty je nejstarší dochovanou listinou v České republice, kterou vydala soukromá osoba. V prostorách kláštera bylo po čtyři dny vystaveno 23 pergamenných listin, které byly poté uloženy v klimatizovaném depozitáři jedné z poboček oblastního archivu.

(mk)

Jan Lanhans

Výrobky roku v Brně

V brněnské galerii Design centrum ČR proběhla výstava vítězných prací soutěže Vynikající výrobek roku 2005. Výstava, jejíž premiéra se konala v Praze, představila 25 oceněných prací, které vybrala porota z více než 100 přihlášených exponátů. Soutěž probíhala ve dvou kategoriích - v produktovém designu získala hlavní Národní cenu za design Škoda Octavia Combi. Držitelkou té samé ceny v kategorii grafického designu se stala Věra Marešová za jednotný vizuální styl města Brna. Soubor zahrnuje nové řešení tiskovin, orientačního systému, označení vozidel městské policie i taxislužby a také webové stránky a prezentační a dárkové předměty. Po Brně bude výstava prezentována v Bruselu, Paříži a Vídni. Souběžně s touto brněnskou výstavou bylo možné shlédnout v pražské výstavní síni Design centrum v Mozarteu výsledky soutěže Studentský design 2005.

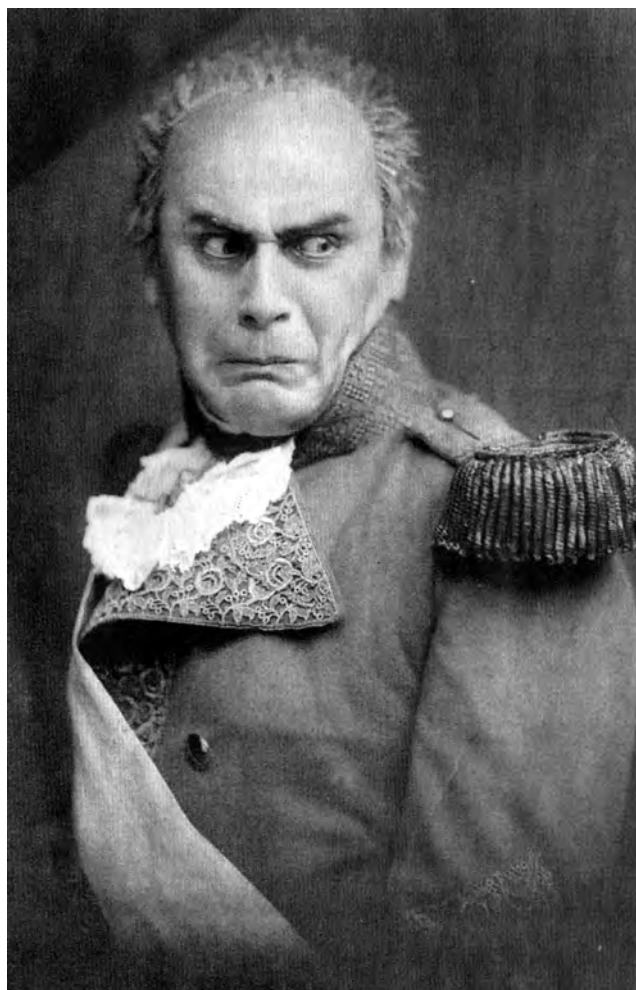
(mk)

Soubor Langhansových portrétů vyšel knižně

Před časem se na knižních pultech objevila zajímavá publikace, kterou vydalo nakladatelství Torst. Jedná se o soubor 87 portrétů slavných osobností z konce 19. a začátku 20. století z proslulého fotoateliéru Langhans. Jan Langhans se narodil v roce 1851 v rodině ředitele velkostatku. Již v mládí se začal věnovat fotografování. Později pak vystudoval potravinářskou chemii na Vysoké škole technické v Praze. V roce 1876 si Jan Langhans otevřel první, zatím pouze sezónní fotoateliér v Jindřichově Hradci. O čtyři roky později si již zřídil stálý fotoateliér v centru Prahy, ve Vodičkově ulici. Během dalších let měl ještě filiálky v Plzni, Českých Budějovicích, Hradci Králové a Mariánských Lázních. V roce 1919 předal Langhans podnik Viktoru Meisnerovi, manželovi svojí dcery Marie Heleny. V roce 1928 Jan Langhans zemřel. Rok po druhé světové válce převzal podnik Viktor Meisner mladší, ale již jen na pouhé tři roky. Poté provozovnu přebíral Komunální podnik a celý fotografický archiv byl převezen na skládku. V roce 1991 byl dům ve Vodičkově ulici vrácen v restituci rodině a o sedm let později při jeho rekonstrukci (autorem rekonstrukce je architekt Ladislav Lábus) byl učiněn šťastný nálezy - dělníci objevili uzamčenou skříň s téměř sedmi sty krabicemi skleněných negativů (původně obsahoval

fotografický archiv jeden a půl milionu skleněných negativů), které zachycovali část galerie významných osobností dělené Langhansem do těchto sérií: herci, politici, spisovatelé, hudebníci, legionáři, výtvarníci, generalita, výtvarníci, architekti, soudci, úředníci, podnikatelé, obchodní radové, cizinci, duchovní a vědci. Monografie nakladatelství Torst začíná snímkem Emy Destinové z roku 1896 a končí portrétem prvního československého prezidenta Tomáše Garrigua Masaryka z roku 1919. V kolekci 87 portrétů mohou čtenáři nalézt spisovatele Jaroslava Vrchlického, Josefa Holéčka nebo Josefa Svatopluka Machara, herce Eduarda Vojana, Václava Vydra či Leopoldu Dostalovou, politika Karla Kramáře, vynálezce Františka Křižíka, továrníky Emila Kolbena a Jindřicha Waldese, posledního rakousko-uherského císaře Karla I. nebo skladatele Antonína Dvořáka a Josefa Suka. Zajímavá fotografická kolekce z Torstu je doplněna předmluvou Zuzany Meisnerové-Wisnerové *Můj pradědeček Jan Langhans* a studií Pavla Scheufflera *Jan Langhans - život a dílo*.

(mk)

Ateliér Langhans - Václav Vydra, herec

Pražský hrad

Pod nohama turistů, kteří se denně procházejí po třetím nádvoří Pražského hradu a fotografují Chrám svatého Víta, se skrývá jedna z největších záhad Hradu, píše *Hospodářské noviny (HN)*. Poté, co historici znovu objevili hrobku Karla IV. a zveřejnili výsledky svého bádání, chystají se rozluštit

další neznámou - záhadu jednodílného románského kostela. Zatím o památce, která je ukryta právě pod třetím hradním nádvořím, nevědí takřka nic. V prostoru pod nádvořím je kromě kostela i hradní opevnění z 9. století a románské domy. Historici o románském kostele vědí jen to, že byl postaven ve 12. století, že vyhořel a zbourán byl o dvě století později. Příští rok se experti pokusí záhadu kostela rozluštit. Hodlají použít metody, které se už osvědčily při znovuobjevení původní hrobky Karla IV. v Chrámu svatého Víta. Příští rok by do podzemí pod třetí nádvoří měli vlézt geofyzici, kteří se pokusí zjistit, co se nachází pod podlahou kostela. „Je to jediný románský kostel široko daleko, který nemá v interiéru žádnou hrobku. Jeho podlaha je zvláštním způsobem propadlá. Možná, že tam něco bude,“ říká Jana Maříková-Kubková. Co kdyby byly v podzemí skutečně hrobky? „Pak by to znamenalo, že šlo o pohřební kapli,“ dodává historička. Druhou verzí je, že se podlaha propadla do rokle, která kdysi protínala Pražský hrad. Tím by se aspoň potvrdilo, kudy rokle vedla. Ač o podzemních prostorech pod třetím nádvořím většina veřejnosti nemá ani tušení, badatelé tu jsou pravidelně už od dvacátých let minulého století. Tehdy, při úpravě Pražského hradu architektem Josipem Plečnikem, byly románský kostel a pozůstatky dalších staveb objeveny. Aby vzácné historické památky nebyly zničeny, nechal Plečnik vybudovat nad všemi objevy jakýsi ochranný sarkofág, který podpírají ocelové konstrukce. „Je to naprosto unikátní ochrana těchto památek,“ říká s uznáním historička Jana Maříková-Kubková.

Aktuální publikace Národního památkového ústavu

V České republice je 819 vážně narušených a nevyužívaných památkových objektů. Soupis ohrožených nemovitých památek se za poslední dva roky rozrostl o 119. S odkazem na aktuální publikaci Národního památkového ústavu (NPÚ), která oblast ohrožených památek mapuje, o tom informují *Hospodářské noviny*. Drtivou většinu chátrajících památek, přes 550 objektů, vlastní soukromníci nebo privátní společnosti. „U mnohých je příběh stejný. Během ‚privatizace‘ si památku někdo koupil, ale čistě za účelem spekulace. Vzal si na objekt obrovský úvěr, který tehdy banky bez větších obstrukcí poskytovaly, a tyhle peníze pak zmizely, aniž by na objektu přibyla byť jen střešní krytina,“ popisal listu zastupující generální ředitel NPÚ Aleš Krejčů. Obce, v nichž polozříceniny stojí, přitom nemají, jak se bránit. Zvlášť pokud je majitelem obchodní společnost. „Když hledáte, koho za to potrestat, dostanete se vždycky k tomu, že daná právnická osoba již zanikla. Takže není komu uložit pokutu,“ tvrdí v *Hospodářském novinách* Krejčů.

Höger za války spolupracoval s odboráři

Herec Karel Höger za protektorátu spolupracoval s ilegálním odbojem. Jako spojka přivázel z Moravy do Prahy šifrované zprávy pro partyzánské skupiny. Málo známá fakta zpochybňují fotografie hajlujících divadelníků v Národním divadle. Jak vyplývá z dokumentů, Höger společně s matkou pomáhal židovským rodinám. Herec Karel Höger zemřel 4. května 1977. V nejbližší době by měla znovu vyjít kniha jeho vzpomínek a statí *Z hercova zápisníku*. Ale ani v ní se čtenář nedozví nic o neznámé kapitole z jeho života - o ilegální odbojové činnosti, do které se za protektorátu

zapojil. Kniha Jana Čvančary *Heydrich*, kterou před časem vydalo nakladatelství Gallery, přinesla kromě jiného i rozsáhlou fotografickou dokumentaci. Vedle známých fotek se objevily i snímky, které postupem doby upadly v zapomnění a pro dnešního čtenáře jsou překvapením. Jedním z nich je i ten, na němž české herectvo, nakomandované do Národního divadla, vyjadřuje loajalitu Říši. Mezi jinými lze na této fotografii poznat Karla Högera. V nedávných komentářích spojujících toto shromáždění s podpisem Anticharty v roce 1977 posloužil herec za dobrý terč. Málokdo ovšem ví, že Höger za války působil v odboji, mimo jiné ukrýval před gestapem spisovatele Františka Kožíka.

Krycí jméno Kolanda

„Byl velmi skromný a nechtěl si na veřejnosti dělat žádné zásluhy. To, že pomáhal za války lidem, kteří se ocitli ve složité situaci, považoval za samozřejmost,“ říká manželka Eva Högerová, dlouholetá pracovnice literárně-dramatické redakce *Českého rozhlasu*. V pečlivě vedeném archivu se probíráme dopisy, ústřížky, potvrzeními. K jednomu je přiložena fotografie mladé ženy ve vojenské uniformě: partyzánka Julie Táborské. Ta byla Högerovou spojkou - pod krycím jménem Kolanda 036 a Eva 036 pro ni v letech 1943 až 1944 vozil z Moravy šifrované zprávy. Po celou dobu války také finančně pomáhal vězňům z koncentračních táborů i jejich rodinám. Spisovatel František Kožík se s Karlem Högerem znal již ze studií na brněnské konzervatoři a sledoval jeho dráhu už v Zemském divadle v Brně. Tam mladého herce ve třicátých letech angažoval ředitel a režisér Václav Jiříkovský (mimochodem v roce 1941 byl spolu s dalšími členy divadla zatčen gestapem a zemřel o rok později v Osvětimi). Také pro Kožíka si ve stejné době přišlo gestapo, důvodem byla jeho účast na organizaci panychidy za Karla Čapka. „Vrazili v noci do mého brněnského bytu a vztekale kopali do dveří, když zjistili, že už tam nebydlím. Krátce předtím jsem byl přeložen do Prahy. Přátelé z Brna mi časně ráno telefonovali - a přátelé z pražského rozhlasu mě s falešným lékařským vysvědčením - že mám astma a potřebuji nutně změnu prostředí - okamžitě odeslali na venkov. Odjel jsem na chatu herce Josefa Grusse do Samopše, později mi ve svém bytě poskytl úkryt herec Karel Höger,“ popisuje Kožík celou anabázi ve své knize *Po stopách dětství*. Spisovatelova dcera, dramaturgyně vinohradského divadla Alena Kožíková vzpomíná, že šlo o celoživotní přátelství. „Otec si velmi považoval Högerovy pomoci za války, říkával, že se tehdy ukázal jako opravdový přítel a neváhal kvůli němu riskovat a ohrozit sebe i svou rodinu. Často mi dával za příklad, že Karel Höger od něj vždy chtěl vědět ne v čem je dobrý, ale v čem dělá chyby.“

Předčasný odchod

Karel Höger u sebe za války uschoval majetek židovské rodiny a finančně podporoval i parašutistu, který se ukrýval na Moravě. Dokumenty svědčící o jeho odbojové činnosti za protektorátu použil podle Evy Högerové pouze po skončení války, aby obdržel potvrzení o státní spolehlivosti a národní bezúhonnosti v roce 1948. Kromě toho se aktivně zapojil do Pražského povstání a dodával zprávy barikádám v oblasti Prahy 6. „Manžel se svou odbojovou činností nikde neoperoval, ani když měl po roce 1968 potíže v Národním divadle. Nechtěl nic z toho zveřejňovat, ale když jsme po jeho smrti chystali jeho monografii *Faus-*

tovské srdce Karla Högera, vsunuli jsme tam o těchto jeho aktivitách zmínku,” dodává. O herečce Anně Letenské, která se rovněž musela v Národním divadle zmíněné akce zúčastnit, je veřejnosti známo, že byla popravena za ilegální činnost. O Karlu Högerovi, jehož aktivity zůstaly v podstatě utajeny až dodnes, se naopak dalo efektně psát, že hajloval a za nějakých třicet pět let zase holdoval ve stejném svatostánku komunistům. Historie bývá ale málokdy složená z jednoduchých faktů a je dobré znovu si připomenout, že shromáždění se odehrálo za stanného práva a čtrnáct dní po vyraždění Lidic a Ležáků. Účast pro členy Národního divadla byla povinná, neúčast se rovnala schvalování atentátu a za to, jak známo, hrozila nejenom smrt dotyčnému, ale celé rodině. Je zrovna tak nevkusné prezentovat Högera jako prorežimního herce, sloužícího komunistické straně, zvláště když závěr jeho působení v Národním divadle byl pro něj vinou systematického šikanování ze strany normalizačního ředitele Kočího tak trpký. O tom, jak těžce prožíval tyto peripetie a co pro něj odchod od divadla znamenal, svědčí chronologie jeho posledních dní. Osmašedesátiletý Karel Höger, jehož herecký projev byl stále velmi výrazný, osobitý a inspirativní, dal 2. května na první scéně po sedmatřiceti letech výpověď (jeho rozhodnutí bylo vedeno i kolegiálnítou s Vlastou Fabianovou, která byla Kočím vyhozena), 3. května byl hospitalizován a 4. května umírá.

LN/Jana Machalická

Svatý Václav, II. díl

Knížecí palác byl prostý srub

V celých Čechách na počátku 10. století nežilo více než půl milionu lidí. Drtivá většina z nich byli svobodní zemědělci, méně bylo bezprávných otroků, nejméně pak příslušníků společenské elity. Tu tvořila knížata a jejich rodiny, nepočtené družiny profesionálních bojovníků a na přemyslovském dvoře i hrstka kněží. Příběh českých knížat Václava a Boleslava není vymyšlenou pohádkou odehrávající se v imaginárním prostředí. Tak jako jeho aktéři byli lidmi z masa a kostí, proběhly události popisované legendami na konkrétních místech. S osobou svatého Václava jsou v písemných pramenech přímo spojeny čtyři opevněné objekty - Praha, jakožto hlavní knížecí sídlo, Budeč jako místo, kde se učil základům latiny, Tetín, odkud nechal převézt tělo své babičky do hlavního chrámu země, a Stará Boleslav, kde se jeho osud završil. Všechna uvedená místa označovali Václavovi současníci jako grady, tedy hrady. Dnes je obvykle nazýváme hradišti. V průběhu raného středověku, od 8. až do 12. století, bylo v Čechách vybudováno více než sto těchto „hradů“. Rozlehlá hradiště chráněná mohutnými dřevohlinitými hradbami a kamenými zdmi jsou dodnes významnými a nepřehlédnutelnými body české historické krajiny. Hradiště představují nejvýznamnější díla postavená rukou raně středověkého člověka - a to jak rozsahem prací, tak množstvím stavebního materiálu i organizační práce. První hradiště vyrůstala už v 8. století, zlatým věkem jejich budování bylo však až 9. století. Desítky nově vystavěných hradišť se tehdy staly sídly lokálních vládců, důležitými vojenskými i ekonomickými body. Odtud vládla knížata Čechů svým malým knížectvím, některé z hradů ve středních Čechách jistě ovládali i Václavovi předci.

Hektarová hradiště

Hradiště byla po obvodu opevňována i vnitřně členěna dřevohlinitými hradbami různorodé konstrukce. Mohutné stavby z roubených komor nebo příčně kladených dřevěných roštů byly doplňovány až metr silnými čelními zdmi, stavěnými z nasucho kladených kamenů. Opevnění mělo původně podobu kompaktní hradby s kolmými, několik metrů vysokými i širokými stěnami. Jejich výška mohla dosahovat i více než šesti metrů. Šířka hradeb ve 12. století se pohybuje od dvou až tří metrů u jednodušších hradeb až po téměř 20 metrů na přemyslovské Bilině. Základem hradebních těles byla dřevěná konstrukce. Deváté století nepřineslo jen zdokonalování hradišť, zároveň se zvětšovala jejich plocha. Do opevněného areálu bylo často zahrnuto i osídlení v dřívějším předpolí. Některé nově vybudované či rozšířené objekty dosáhly plochy i několika desítek hektarů, největší byla Kouřim s více než 40 hektary. Hradiště byla obvykle dalšími pásy hradeb vnitřně členěna na několik částí označovaných jako akropole a (jedno i více) předhradí, kde se soustřeďovala řemeslná výroba. Významnou součástí centrálních areálů byly dvorce sloužící především jako knížecí sídla. Postupem doby si dvorce v areálu hradišť, případně v jejich nejbližším okolí, stavěli i další členové knížecího rodu a příslušníci vlivné aristokracie. Ze svatováclavských legend víme, že ve Staré Boleslavi měl svůj dvorec nejen kněz Boleslav, ale i velitelé jeho družiny. Součástí dvorců či akropolí českých hradišť se od konce 9. století stávají i kostely. Křesťanství ovšem ze všech knížecích rodů přijali pouze Přemyslovci, a kostelní stavby se proto objevují jen na hradištích jimi založených či dobytých. Z dnešního pohledu bychom prostředí hradiště nepovažovali za nijak luxusní sídlo. Jedinou kamennou architekturu představoval drobný kostelík, knížecím palácem byl prostý přízemní srub. Hrady se již za prvních Přemyslovců staly pilíři státu a místy, kde se skutečně psaly dějiny. Pevnosti obklopující původní přemyslovský státek ve středních Čechách (Mělník, Stará Boleslav, Lštění, Tetín, Libušín a Budeč) byly předobrazem pozdějšího správního systému přemyslovského státu - hradské organizace. Ta zajišťovala, aby veškeré obyvatelstvo podléhalo knížecí moci, vykonávalo příkazy panovníka a svou prací zabezpečovalo existenci státu. Právě pod ochranu hradeb byly shromažďovány dávky a berně, z hradů byla organizována služebná práce i obrana země.

Bratrovrah Boleslav se o český stát zasloužil víc než Václav
Řeč legendistů a kronikářů je jednoznačná: zatímco Václava vidí jako mírumilovného a zbožného knížete, pro jeho bratra Boleslava nacházejí jen slova hany. Moderní bádání ale dokazuje, že Boleslav, zvaný Ukrutný, který vládl v letech 935 až 967, patří k nejvýznamnějším osobám českých dějin raného středověku, jenž zásadním způsobem přispěl k upevnění mocenského postavení přemyslovského rodu vůči knížatům okolních států. Většina historiků se dokonce domnívá, že teprve Boleslav I. je skutečným zakladatelem českého státu. Za jeho vlády totiž došlo k rozvoji hradské soustavy a k upevnění církevní organizace. Podmanil si sousední Moravu, část Slezska, Krakovska, Sandoměřska a dokonce i Červešské hrady. V době jeho panování se započalo i s ražbou prvních stříbrných mincí na území českého státu, denárů. Zcela v rozporu s líčením legend je jeho snaha upevňovat dosud velmi křehkou církevní organizaci. Postavil kolem dvaceti nových kostelů, povětšinou na nově vzniklých hradských

centrech. Pozoruhodná je rovněž skutečnost, že Boleslav nijak nebránil rozvoji svatováclavského kultu. Ba naopak: dokonce ho sám prosazoval. I tato skutečnost, podporovaná patrně všeobecnou znalostí Boleslavova bratrovražedného aktu, vypovídá mnohé o mentalitě lidí v raně středověkých Čechách, jež byla od té naší dozajista v mnohém odlišná. *Ze všech knížecích rodů počátku desátého století jen Přemyslovci přijali křesťanství * Na svých hradištích budovali křesťanské kostely * Nejstarší staroslověnská legenda o sv. Václavovi vznikla již v polovině desátého století * První latinsky psaná podoba vznikla v 70. letech téhož století.*

Říjen

Na léto sv. Václava po začátku října navazuje v lidové meteorologii takzvané tereziánské „babí léto“. V podstatě jde o stejnou meteorologickou situaci. Toto babí léto se někdy protáhne až k dvacátému říjnu, kdy už nastupují šimonská chladna, která obyčejně končí na samotném konci měsíce října. To už má svátek svatý Wolfgang. Ten se narodil kolem roku 924 v jižním Wurttembersku ve zchudlé šlechtické rodině. Studoval v klášterní škole v Reichenau a své vzdělání dovršil na škole ve Wurburgu. V roce 972 jej salcburský arcibiskup posvětil na biskupa a ustanovil jej nástupcem za zemřelého biskupa v Řezně (Regensburgu). V té době byly Čechy součástí diecéze řezenské. Biskup Wolfgang krátce po svém nástupu dohodou s knížetem Boleslavem II. zřídil v Praze od roku 973 diecézi. Historická osobnost sv. Wolfganga tak vešla do českých dějin. Velmi trpěl osobními spory mezi bavorským vévodou Jindřichem II. a jeho bratrancem, císařem Otou II. Před Jindřichovým hněvem, protože stál na straně císaře, musel opustit na čas Řezno. Sv. Wolfgang zemřel 31. října 994 při své cestě na biskupské statky nedaleko Lince. Byl pohřben v Řezně a při jeho svatořečení v roce 1052 byly jeho ostatky uloženy v nově dostavěné kryptě klášterního kostela sv. Jimrama. (mk)

Pranostiky

Teplý říjen - studený únor.
Co v říjnu zimy přibude, v lednu jí opět ubude.
V říjnu hodně žaludů a bukvic oznamuje zimy víc.
Svatý Havel zde - zima na zápraží.
Svatý Havel větrem fučívá, Voršilka tepla nevydá.
Na Šimona a Judy, špatně obutého studí.

(mk)

Tip na výlet

V souvislosti s letošními oslavami výročí spisovatele Adalberta Stiftera by se mohl stát zajímavým, v ještě teplých podzimních dnech, výlet na zříceninu hradu Vítkův Kámen.

Adalbert Stifter: Vítek

„...Teď dal Vítek zarazit znamení do stromů ve svém lese, aby byly poraženy, až bude na čase. Potom dal vykáceti les na jednom místě a začal s přípravami ke stavbě dřevěného dvorce... Stavba pokračovala rychle. A než listí bříz sežloutlo a listí bukové zrudlo, tyčila se již stavba s lešením jako velká čtyřhranná věž na vrcholku lesa.“

Tak popisuje známý spisovatel Šumavy zahájení stavby hrádku, zvaného Vítkův Kámen, ve své knize *Vítek*. Hrad založil ve 13. století Vítek z Krumlova jako opevněné sídlo rodu. Od roku 1302 jej vlastnili Rožmberkové. V roce 1394 zde byl vězněn král Václav IV. Majetkové spory o dědictví mezi Janem Holickým ze Šternberka a Rožmberky ukončil král Ferdinand. Ten přiřknul správu panství Vítkova hrádka k panství Krumlovskému. Naposledy byl hrad opravován za Schwarzenberků v r. 1725. Po požáru v r. 1869 byly zříceniny upraveny a na věži byla zřízena rozhledna.

(Čerpáno ze *Šumavského kalendáře*)
(mk)

EKONOMIKA

Českou softwarovou firmu koupil Intel

Společnost Intel Capital, investiční odnož proslulého amerického výrobce polovodičů a mikroprocesorů Intel společně s polskou soukromou investiční společností Enterprise Investors koupil majoritní podíl v jednom z nejvýznamnějších českých výrobců antivirových programů pro počítače Grisoft za 52 miliónů dolarů. Nejznámějším produktem Grisoftu je zřejmě její program AVG, který využívá značná část českých počítačů na svou ochranu. Opakuje se tak příběh, který je dostatečně znám z jiných úspěšných českých podniků – dřív nebo později se dostanou do situace, kdy je pro dosavadní vlastníky neúnosné financovat rozvoj firmy vlastními prostředky a hledají silného strategického partnera, který má umožnit lepší proniknutí přes hranice země. S tím ovšem souvisí i nebezpečí, že nový vlastník ve skutečnosti nebude stát o rozvoj koupené společnosti, ale naopak ji jako nežádoucí konkurenci zlikviduje. Teprve následující měsíce a roky definitivně ukážou, které variantě bude odpovídat koupě Grisoftu. Zatím se však zdá, že spíše ta optimističtější první.

(MaFr)

ČEZ v čele středoevropských firem

Růst cen akcií na pražské burze počátkem září umožnil českému elektrárenskému gigantu ČEZ dosáhnout prvního místa mezi středoevropskými firmami z hlediska tržní kapitalizace. Ve srovnání s koncem roku 2004 přitom tento ukazatel k 2. 9. poskočil o plných 108 procent. Srovnatelný skok se podařil mezi nejvýznamnějšími středoevropskými firmami už jen petrochemickým společností jako je rakouská ÖMV (vzestup o 100 procent) nebo maďarská MOL (o 88 procent). ČEZ tak v žebříčku dokázal překonat mimo jiné i rakouské firmy Bank Austria Creditanstalt, Erste Bank nebo Telekom Austria. V současnosti chystá česká mamutí společnost další rozsáhlou expanzi – české vládě už podala nabídku na odkup většinového podílu v hnědouhelných Severočeských dolech za zhruba 9 miliard korun a hodlá pokračovat i v rozšiřování svých aktivit do zahraničí. Již dříve koupila tři distribuční společnosti v Bulharsku a v první polovině letošního roku získala za 151 miliónů korun většinový státní podíl v rumunské distribuční firmě Oltenia Electrica. Oblast její působnosti přitom přímo navazuje na bulharskou síť. V současnosti se ČEZ účastní v Bulharsku také soutěže o koupi tří uhelných elektráren. Projevuje zájem i o ru-

munské elektrárny a bedlivě sleduje situaci také v Srbsku a Černé Hoře, Makedonii, Bosně a Hercegovině i v Moldavsku. Velkou výzvu pak pro ČEZ představuje připravovaná privatizace zdrojů energie v Polsku. Již v současnosti podala firma mj. nabídku na nákup skoro 40 procent v druhém polském největším výrobcí energií, společnosti PAK. Základem síly však pro ČEZ zůstává její majetek v České republice. Zde mimo jiné provozuje 2 jaderné, 13 hnědouhelných, 1 černouhelnou, 1 sluneční, 2 větrné a desítky vodních elektrárén. V současnosti ovládá asi tři čtvrtiny českého trhu s elektřinou. Ovládá mj. i Ústav jaderného výzkumu v Řeži u Prahy, takže kontroluje prakticky veškerou jadernou produkci v zemi. Většinovým vlastníkem ČEZ zůstává český stát a jeho privatizace se zatím ani nepřipravuje. Ovšem nelze vyloučit, že některá z budoucích vlád se bude snažit vyřešit problém nedostatku peněz prodejem tohoto českého „rodinného stříbra“. Podle některých odborníků by však s hledáním vhodného zahraničního zájemce měla poměrně velké problémy. ČEZ představuje mimořádně velké sousto i pro významné světové společnosti a navíc nezanedbatelný problém budou asi představovat jaderné elektrárny.

(MaFr)

V České republice euro až v roce 2010

Česká vláda i Národní banka se shodly, že Česká republika se bude snažit přijmout euro až v roce 2010, nikoliv 2009, jak se dřív předpokládalo. Z toho důvodu nehodlá ani v příštím roce vstoupit do kurzového režimu ERM-2, který je předstoupněm pro přijetí společné evropské měny. Česká republika tak zřejmě euro na svém území zavede později než většina nových členských států Evropské unie. V pobaltských zemích k tomuto kroku chtějí přistoupit již v letech 2007-2008, s rokem 2009 pak počítají na Slovensku. Rok 2009 si jako cílový vytýčilo i Polsko, to však v poslední době také uvažuje o korekci. Podle některých ekonomů může pozdější přijetí eura nepříznivě ovlivnit atraktivitu země pro velké investory, jiní se však spíše obávají nepříznivých následků příliš překotného zapojení do systému eura. Samozřejmě pokud ve volbách v příštím roce zvítězí opozice, dojde pravděpodobně k rozsáhlým změnám v hospodářské politice vlády, ale ani pak pravděpodobně nepřevládne snaha přijetí eura urychlit. Mnozí představitelé nejvýznamnější opoziční síly, pravicové Občanské demokratické strany, má k projektu společné evropské měny velmi rezervovaný postoj, ostatně jako ke všemu, co nějak souvisí s evropskou integrací.

(MaFr)

Nejméně chudých na světě žije v Česku

Nová studie Organizace pro ekonomickou spolupráci a rozvoj potvrdila, že nejméně chudých na světě žije v Česku. Informují o tom *Hospodářské noviny*. Pouze čtyři procenta Čechů jsou pod hranicí oficiální chudoby, cituje deník studii OECD. Přiblížit se k této hranici dokázali jen Dánové a Švédové. Z evropské pětadvacítky má nejvíc chudých Irsko, jejich podíl tam představuje až 15 procent. ČR má podle studie také nejvýkonnější sociální stát, stejného výsledku jako Skandinávci přitom dosáhlo s mnohem menšími náklady. Zatímco Dány a Švédové stojí sociální dávky přes pětinu hrubého domácího produktu, Češi utratí za záchrannou síť jen 12 procent HDP. Úspěšný boj s chudobou má však podle ekonomů spíše negativní důvod. Penzijní systém v Česku je totiž nejvíc rovnostářský na světě. Prakticky všichni důchod-

ci berou kolem 7000 korun. Téměř všichni staří lidé i invalidní důchodci tak překročí hranici chudoby. V rozporu s výsledky studie si ale Češi chudí připadají. Podle průzkumu sociologa Jiřího Večerníka se za chudé považují tři čtvrtiny Čechů, i když se stydí chudobu přiznat.

Vývoz českého piva rekordní

I když spotřeba piva v České republice klesá a letošní chladné léto jeho popíjení příliš nepřálo, produkce českého piva roste a podle Českého svazu pivovarů a sladoven by měla letos dosáhnout zhruba na 19 miliónů hektolitřů, což znamená nejlepší výsledek od roku 1990. Zlatavý mok z Čech totiž nachází stále nové a nové cítěle v zahraničí a jeho export stále roste. Za první pololetí letošního roku stoupl o plných 21 procent a podíl vývozu na celkové produkci stoupl na plných šestnáct procent. Česká republika v současné době patří mezi deset největších exportérů piva na světě a mezi největší odběratele jeho „tekutého zlata“ patří Německo, Slovensko, Velká Británie, USA, Švédsko, Rusko a Maďarsko. Významného zákazníka představuje samozřejmě i Rakousko. Největší podíl přitom drží Plzeňský Prazdroj, který vyváží asi 23 % z celového českého exportu piva. Následují Pivovary Staropramen (19 %) a Budějovický Budvar (18 %). Podle představitelů Českého svazu pivovarů a sladoven se však zvyšuje podíl malých pivovarů. Některé z nich přitom vyvázejí až 80 procent veškeré produkce. V České republice spotřebu zachraňují především turisté, z nichž někteří se vypravují například do Prahy právě za levným a kvalitním pivem. I díky tomu je Česká republika jedinou pivařskou velmocí, v níž roste podíl piva prodávaného v restauracích. A Česká republika si nadále udržuje svoji vedoucí pozici ve spotřebě piva na osobu.

(MaFr)

Pražská Ruzyně vážně atakuje Schwechat

Na samém počátku září premiér Jiří Paroubek s pražským primátorem Pavlem Bémem a ministrem dopravy Milanem Šimonovským slavnostně otevřeli část nově budovaného areálu Sever 2 na letišti v Praze-Ruzyni. Do užívání byl předán nástupní prst C i nový spojovací objekt, který umožňuje příchod z letištní haly k novému terminálu, který se v současnosti dokončuje. Celý areál má začít plně fungovat na začátku příštího roku. Původní rozpočet na stavbu, která výrazně zvedne kapacitu letiště, činil kolem deseti miliard korun (asi 35 miliónů eur), náklady se však podařilo o více než miliardu srazit dolů. Nový terminál umožní odbavování cestujících na linkách do zemí Evropské unie od jiných mezinárodních letů, čímž pražské letiště splní požadavky vyplývající ze Schengenských dohod. Nová hala samozřejmě dále zlepší komfort cestujících a v tranzitu přibudou i pokoje hotelového typu. Úpravy pražského letiště však výstavbou nového terminálu samozřejmě neskončí. V Ruzyni se už připravují na plánovanou stavbu paralelní příletové a odletové dráhy, která by se měla začít budovat od poloviny roku 2007. Nová dráha umožní zvýšit kapacitu letiště až na patnáct miliónu cestujících ročně. Představitelé Ruzyně se nijak netají svou snahou vytlačit letiště ve Schwechatu z pozice středo-evropské jedničky a stavební úpravy by měli další expanzi umožnit. Schwechatské letiště, které v současnosti mezi evropskými letišti zaujímá 22. pozici, ovšem v současnosti vede v počtu přepravených poměrně jednoznačně. Zatímco na vídeňském letišti odbavili loni skoro 15 miliónů cestu-

jících, zatímco pražské jen necelých deset milionů. Na druhé straně roste počet osob dopravujících se z pražského letiště rychleji než počet zákazníků Schwechatu. Jen pro letošní rok se očekává, že v Ruzyni odbaví celkem 11 milionů osob, což znamená nárůst ve srovnání s loňskem o více než 1300 000 klientů. Nutno ovšem poznamenat, že z optiky opravdu velkých evropských letišť se konkurence Ruzyně se Schwechatem jeví jako žabomyší spor. Například londýnské letiště Heathrow samotné odbavilo loni více dvojnásobek počtu všech klientů vídeňského i českého letiště dohromady a počet jeho zákazníků přesáhl 67 milionů. I německý Mnichov využilo více cestujících než činí součet osob přepravovaných z Vídně a Prahy. Nicméně pokud se bude ještě více rozvíjet letecká přeprava s východní Evropou a Asií, nelze vyloučit, že se Vídeň i Praha mohou stát skutečně celosvětově významnými leteckými uzly.

(MaFr)

Drogerie v ČR si chce Meinl podržet

I když společnost Julius Meinl International prodala svoje supermarkety nizozemskému Aholdu, z českého trhu se zřejmě úplně nestáhne. Časopis *Profil* sice hovoří o tom, že firma, která se přejmenovala na Ragussa Beteiligungs, se nachází v úplné likvidaci a hodlá prodat prakticky veškerý svůj majetek v České republice, na Slovensku, v Polsku i v Maďarsku, českému tisku sdělili představitelé Meinla odlišnou verzi. Podle ní by si měla rakouská společnost ponechat sedmdesátiprocentní podíl v síti prodejen drogistického zboží Droxi, která na rozdíl od supermarketů Meinl vcelku prosperuje. Droxi v současnosti provozuje 108 obchodů a očekává za letošní rok zhruba desetiprocentní růst tržeb na asi na 1,6 miliardy. Do budoucna chce vybudovat ještě další pobočky a snaží se pronikat i do dalších oborů – v Brně například otevřela lékárnou. Zdá se tedy logické, že se rakouští vlastníci nechystají zbytečně prodávat slepici, která jim snáší zlatá vejčička. Jenže novináři zároveň upozorňují, že Meinl ještě krátce před prodejem své sítě Aholdu možnost podobného kroku zpochybňoval. Výrokům jeho mluvčích tak nelze přikládat přehnanou váhu a prodej vlastnického podílu v síti Droxi zcela nevylučují. Navíc v České republice v dohledné době asi dojde k výraznému přitvrzení konkurence. Do České republiky se totiž chystá expandovat německá jednička na trhu, společnost Schlecker. Ta již otevřela dvě pobočky v severočeských městech Kadaň a Most a chystá se zahájit prodej i v novém obchodním centru v další lokalitě v severních Čechách, v Litvínově. Navíc podle svých internetových stránek Schlecker shání obchodní prostory k pronajmutí v celé republice a začal nabírat v České republice i zaměstnance. Podle slov svých představitelů chce Schlecker vtrhnout do České republiky opravdu ve velkém stylu a hodlá zde vybudovat síť o plné tisícovce obchodů. S expanzí ovšem počítají vedle Droxi a Schleckeru i další velcí hráči na trhu – společnosti Rossmann, dm-drogerie a Teta, kteří společně s Droxi vlastní na 700 prodejen a vykazují roční obrat ve výši kolem šesti miliard korun. Schlecker sice pro ně představuje závažnou konkurenci, ale zároveň poukazují na jeho omezení, spočívající v diskontním způsobu prodeje, s nímž souvisí poněkud omezená nabídka. Doslova likvidačně zapůsobit ovšem může vlna zřizování českých filiálek na drobné drogisty. Ti si však v poslední době začali uvědomovat hrozící nebezpečí a podobně jako prodejci elektroniky se začali dobrovolně

spojovat do řetězců. Výrazně tak zlepšují své možnosti propagace i pozici pro vyjednávání s dodavateli. Zároveň soukromí podnikatelé snaží přizpůsobit tlaku řetězců i svůj sortiment – více se specializují například na ředidla, laky, barvy, protože v tomto odvětví jim velké obchodní sítě nedokážou tak dobře konkurovat jako například u mycích prostředků či mýdel.

(MaFr)

Strabag restrukturalizuje Karlovarské silnice

Rakouská Bauholding Strabag SE společnost získala majoritu v akciové společnosti Karlovarské silnice a stala se tak největší silniční stavební firmou v Karlovarském kraji. Z větších akcí se zde podílí například na výstavbě obchvatu Ostrova nad Ohří a na západním průjezdu Karlovými Vary. Převzetí firmy rakouskými vlastníky však bude mít pro část zaměstnanců krajně nepříznivé důsledky. Strabag totiž prostřednictvím představitelů své české dceřiné společnosti a. s. Strabag oznámil, že hodlá propustit kolem osmi desítek dosavadních pracovníků Karlovarských silnic. Od tohoto kroku si slibuje zejména zvýšení efektivity a produktivity. V hlavních ukazatelích totiž dosavadní hospodaření Karlovarských silnic za průměrem Strabagu výrazně zůstává. Představitelé nového vlastníka části propouštěných zaměstnanců nabídli možnost přesunu do podniků vlastněných Strabagem v jiných krajích, většina však podle nich zvolila možnost odstupného. Vzhledem k bytové situaci ve většině míst České republiky a rostoucím nákladům na dojíždění se podobný výsledek ostatně dal předpokládat.

(MaFr)

Rakušané kazí plány Veolii

Privatizace provozu vodovodní sítě ve východních Čechách vyvolala četné rozpory. Proti prodeji části Vodovodů a kanalizací Hradec Králové francouzské firmě Veolia se ostře ohradili komunisté odmítající celý princip pronajímání vodovodní a kanalizační sítě jako potenciálně nebezpečný pro občany, představitelé města se hájili snad s ještě větší razancí. Veolia se ovšem nijak netajila svým záměrem dále pokračovat v expanzi a pokusila se získat provozní část dalších vodárenských a kanalizačních podniků ve východních Čechách, především v Pardubicích a v Chrudimi. Ani v jednom případě však alespoň prozatím neuspěli. V Chrudimi se jim do cesty postavila rakouská společnost Energie AG, která nabídla velmi dobrou cenu. Zatímco Energie zaplatí za pronájem chrudimské vodárenské a kanalizační soustavy na 25 let dohromady 3,3 miliardy korun (asi 110 milionů euro), což znamená 132 milionů za rok. Francouzská firma přitom za třicetiletý pronájem větší a podstatně výnosnější pardubické sítě nabízí pouze 2,13 miliardy (asi 71 milionů euro), což představuje jen 71 milionů korun ročně. I to nepochybně představuje jeden z hlavních důvodů, že se představitelům Vodovodů a kanalizací Pardubice do kontraktu příliš nechce. Francouzi ovšem zároveň hovoří o poskytnutí půjčky na odkoupení čističky vod, kterou v současnosti vlastní pardubický chemický závod Synthesia. Zatím však jasně nesdělili, jaký nájem za její provozování by byli ochotni platit. Zástupci Vodovodů a kanalizací Pardubice zatím vábení Veolie odolávají, Francouzi se však nevzdávají naděje, že situace by se později mohla změnit v jejich prospěch. Pokud však bude Energie AG prosperovat při provozování chrudimské sítě navzdory podstatně vyšší částce za pro-

nájem a spokojenost projeví i spotřebitelé na Chrudimsku, nezbude asi Veolii nic jiného než výrazně přehodnotit nabízenou cenu. A zástupci Vodovodů a kanalizací Hradec Králové mohou snadno dospět k závěru, že neudělali zrovna nejlepší obchod svého života.

(MaFr)

Praha táhne víc než Vídeň

Nejnovější celoevropské analýzy ukazují, že stále roste zájem velkých investorů o podnikání v Praze. Hlavní město České republiky obsadilo v žebříčku třiceti evropských měst velice lichotivé třinácté místo a oproti roku 1998 se posunulo o jedenáct příček nahoru. Podnikatele do města láká snadný vstup na trh v zemi a dostatek relativně levné a kvalifikované pracovní síly. Jako příznivé se jim jeví i ceny nájmu a zlepšující se úroveň je vidět i u jazykových znalostí místních pracovníků. Praha navíc měla štěstí v neštěstí – záplavy, které před třemi roky tvrdě metropoli zasáhly, iniciovaly novou výstavbu moderních kancelářských prostor v poničených čtvrtích nedaleko centra města. Slabinou českého hlavního města naopak stabilně zůstává telekomunikační síť a doprava v centru města. S posledně uvedeným parametrem zápolí podle odborníků i Vídeň, která naopak v celoevropském srovnání příliš neoslabilá a skončila až na 22. místě daleko za Prahou. Nestačila však ani na Varšavu, která se umístila dvacátá. Potvrzuje se tak zřetelný ústup Vídně z pozice přirozeného centra středoevropského trhu a místa vhodného pro vybudování poboček velkých firem pro daný region. Již před více než patnácti lety totiž odpadl jeden z nejdůležitějších faktorů, který investory táhl právě do císařského města na Dunaji – odlišnost politického zřízení ve srovnání se státy sovětského bloku a z toho vyplývající společenské a ekonomické okolnosti. Pořadí na „medailových“ umístěních se již několik let nemění – nejlákavějším městem pro investory vůbec zůstává Londýn následovaný Paříží a Frankfurtem. Z německých měst se prosadil ještě od Rakouska relativně nedaleký Mnichov, který skončil osmý, jednu příčku před Berlínem.

(MaFr)

Větrná energie s problémy, ale přece

Jestliže v Rakousku mnozí lidé protestují proti jaderné elektrárně v jihočeském Temelíně a proti využívání atomové energie vůbec, v České republice naráží na velký problém větrné elektrárny. Přesto se pomalu, ale jistě prosazují. I když občané Kocliřova na Svitavsku nedávno v referendu přes velmi slušnou nabídku Rakušany vlastněné firmy Větrná energie Morava odmítli plán na vztyčení asi deseti větrných elektráren v hodnotě asi tři čtvrtě miliardy korun, nové větrníky zahájí činnost v Pardubickém kraji i na jihu Moravy. Největší komplex pěti elektráren má vzniknout v Pohledech na Svitavsku, kde už jeden větrník o výkonu 250 kilowattů funguje. Pět elektráren se má vybudovat v Břežanech na Znojensku. K dalším lokalitám, v nichž bylo budování větrných elektráren povoleno, patří například Jedlová, Anenská Studánka nebo Stavěšice na Kyjovsku. Naopak zamítavé stanovisko zaujaly příslušné úřady k plánu vybudovat větrník v Nedvězí na Svitavsku. Nedá se však vyloučit, že odmítavých postojů bude asi přibývat, protože krajské úřady se k mnoha projektům staví notně skepticky. Zcela pak vylučují možnost, že by stožáry s větrnými mlýny mohly stát v chráněných krajinných oblastech. Zároveň striktně vyžadují aby se větrníky budovali v dostatečné vzdálenosti

od osídlených míst. Na větrných elektrárnách láká pochopitelně skutečnost, že se jedná o čistý zdroj energie, který nezatěžuje životní prostředí. Investice má i slušnou návratnost v horizontu 6-10 let. Problém naopak představuje určitý hluk a zejména vzhled větrníků, který dost nabourává horizont krajiny. Lze samozřejmě očekávat, že větrných elektráren bude v České republice přibývat, ale těžko můžeme počítat v nejbližší době se vznikem takových komplexů, jaké můžeme spatřit například na cestě mezi Drážďany a Lipskem v Německu. S nevílí se setkala i snaha rozestavět větrníky po hřebenech hor. I když za deset let se lidé samozřejmě na mnohé problémy můžou dívat podstatně odlišně.

(MaFr)

Lázně Kyselka našli kupce za 30 miliónů

Lázně Kyselka na Karlovarsku postihl osud řady proslulých objektů, které byly nevhodně privatizovány na počátku devadesátých let. Architektonicky velice cenný komplex z 19. století s proslulými stavbami jako byla Mattoniho vila z roku 1878, kolonáda Ottův pramen, Vilhelmínin dvůr nebo Švýcarský dvůr v alpském stylu získal krátce po roce 1990 pražský podnikatel Karel Franta, který ho ovšem rychle převedl na Němce Friedericha Beckera. A právě tehdy začala patrně rozsáhlá devastace celých lázní. Beckera totiž policie později zatkl za podvody. Lázně Kyselka však stačil ještě prodat svému krajanovi, Udo Markardovi z Bad Kisingen. I ten se však za závažné trestné činy ocitl v Německu za mřížemi. Formou akcí Markardovy společnosti se poté lázeňský komplex dostal do rukou společnosti Bad Gieshübler Touristik vlastněné ruským podnikatelem Šamilem Chalitujev. Ten sice sliboval, že do již značně zchátralých objektů bude investovat více než 400 miliónů korun, ale skutečnost opět vypadala podstatně jinak. Chalitujevova firma se dostala do konkursu, který se vleče déle než rok. Na aukci konané na konci srpna Lázně Kyselka nakonec získal anonymní kupec za vyvolávací cenu 30 miliónů korun (milión euro). Představitelé obce Kyselka se obávají, že devastace slavných lázní, které dříve představovaly skutečnou pýchu obce, bude nadále pokračovat a objekty se zachránit nepodaří. Naopak správce konkursní podstaty věří, že někdo nevyhodí milión eur jen proto, aby nechal zchátralé lázně definitivně zpusnout. Nelze ovšem vyloučit, že nakonec postihne vzácnou památku osud podobný osudu restaurace Expo 1958 – její budova sice na poslední chvíli byla zachráněna před naprostou zkázou, razantní přestavba však naprosto zlikvidovala její památkovou hodnotu. Císařská rada Heinrich Mattoni by se asi divil, jak dopadly lázně, které založil.

(MaFr)

Proslulý rakouský personalista hodnotí české firmy

Jeden z předních evropských podnikatelů v personálním poradenství Othmar Hill, který spolupracoval i s Rakouským spolkovým úřadem práce pro český list *Mladá fronta Dnes* hodnotil české firmy, jejich manažery a zaměstnance. Hill, jehož společnost Hill International byla založena před třiceti lety a v současnosti má pobočky ve dvaceti státech, především hodnotí převládající metody řízení českých firem jako přechod od stylu Vesnice ke stylu Město. Vesnice podle něj znamená sice nedokonalou infrastrukturu, méně efektivní systém řízení, ale přátelské prostředí. To se podle něj vyskytuje zejména v některých státech vý-

chodní Evropy. Styl Město, typický například pro Německo, Japonsko nebo Velkou Británii, sice znamená podstatně větší výkonnost managementu, ale zároveň určité studené až nepřátelské prostředí na pracovišti. Podle Hilla ale u českých manažerů stále převládá tendence neřešit konflikty, ale odsouvat je s bláhovou vírou, že se nějak vyřeší samy. Vedoucí pracovníci se především snaží všemi způsoby vyhnout se konfliktům. Na druhé straně čeští zaměstnanci málo řeší své problémy přímo s nadřízenými a na rozdíl například od Rakouska málo na své zaměstnavatele tlačí. V jednání v českých firmách postrádá více jasnosti, vše se zde diskutuje pouze obecně a v náznacích. Hill se však nedomnívá, že by styl Město představoval ideální východisko z české „Vesnice“. Sám se přihlásil spíše k jinému typu firmy, který označil jako kočovnický. V ní je základním rysem přizpůsobivost a společenství založené na spolupráci a důvěře. V této souvislosti rakouský odborník zdůrazňuje pozitivní význam ženského emotivního prvku, jehož důležitost bude podle něj ještě vzrůstat. Středoevropské státy bývalého sovětského bloku mají podle něj paradoxně náskok v uplatňování žen na pracovním trhu. Hill navíc tvrdí, že například u českých žen vidí větší snahu o prosazení než jaká je obvyklá u žen ze západní Evropy. Nicméně slavný personalista upozorňuje, že jakékoliv generalizace na úrovni celých národů může být značně zavádějící. Mezi lidmi z různých zemí jsou podle něj menší rozdíly než se obvykle čeká. Přesto existují určité výrazné rysy a do určité míry společná kultura. Lze však očekávat, že firemní zvyklosti se postupně budou v Evropské unii unifikovat i kvůli stále častějším přechodům špičkových manažerů z jedné země do druhé. Je ovšem otázka, zda to bude právě ten „kočovnický“ styl, který nakonec převládne.

(MaFr)

České ekonomice se daří, slovenské také

Výsledky české ekonomiky za druhé čtvrtletí letošního roku analytici velmi potěšili. Hospodářství ČR rostlo stejným tempem jako slovenská ekonomika, tedy o 5,1 procent, zatímco Rakousko zaznamenalo vzestup o pouhých dvě procenta. Lze samozřejmě namítat, že rakouské údaje vycházejí z podstatně vyššího základu, nicméně zůstává faktem, že v daném období se Česká republika rakouské úrovni alespoň přibližovala. Hospodářství ČR zaznamenalo nejvyšší tempo růstu od roku 1996 a navíc podle ekonomů podstatně zdravější. Zatímco na počátku druhé poloviny devadesátých let ekonomiku táhly zejména výdaje domácností, v současnosti představuje nejvýznamnější faktor silný vývoz. Ve srovnání se Slovenskem, jehož ekonomiku často pravíkoví ekonomové dávají Čechům za příklad, je v ČR při stejném tempu růstu podstatně méně nezaměstnaných a nepanují zde tak obrovské sociální rozdíly. Připomeňme, že Česká republika vykázala jen malý počet lidí žijících v chudobě a Slovensko naopak se v tomto ukazateli umístila na předních příčkách v Evropské unii. I když definice pojmu chudých byla s úspěchem kritizována, přesto čísla poměrně věrohodně vypovídají o rozsahu diferencí ve společnosti. Na druhé straně podle řady ekonomů hlavní výhodu Slovenska oproti české ekonomice nepředstavuje ani tak lepší stav hospodářství jako spíš odvaha vládní garnitury k významným změnám především v důchodovém a zdravotním systému v období hospodářského růstu. Ta pochopitelně imponuje především pravíkově orientovaným odborníkům,

kteří považují likvidaci jakéhokoliv náznaku sociálního státu za naprostou nezbytnost, kterou nemá smysl jakkoliv oddalovat. Zrovna tak stejné kruhy přitahuje rovná daň zavedená na Slovensku, která finančně prospěla zejména nejbohatším vrstvám společnosti a v omezené míře i těm zcela nejchudším. V průměru však daňové zatížení občanů Slovenska v souvislosti s reformami mírně, ale přece jen stoupl. Jako imponující se jeví také současný příliv velkých zahraničních investic na Slovensko, i tato otázka má své ale. Investice totiž umožňují především různé státní pobídky, které ovšem stát stojí značné prostředky. Proto také pravíková opozice v České republice požaduje naopak zrušení systému pobídek jako diskriminujícího prvku v ekonomice a prohlašuje, že zdravá ekonomika dokáže investory přilákat sama o sobě. Naopak koaliční vláda v čele se sociálními demokraty naopak pobídky nadále podporuje. Ať již však české a slovenské hospodářství komparujeme jakýmkoliv způsobem, nalezneme pozoruhodné shody, jejichž zajímavost podtrhuje fakt, že zatímco v České republice vládne středolevicová vláda, na Slovensku dominují spíše pravíkové politické strany. Podobný vývoj se tak zdá potvrzovat výroky opozičních pravíkových občanských demokratů, kteří v argumentaci proti současné vládě vedené sociálním demokratem Jiřím Paroubkem upozorňují, že růst hospodářství není způsoben nějakými geniálními kroky vlády. Na druhé straně však statistická čísla také naznačují, že zavedení rovné daně a dalších změn v ekonomické oblasti nepřinese automaticky raketový růst hrubého domácího produktu, jak někteří představitelé české pravíkové opozice tvrdí. A ještě jeden zajímavý poznatek přináší srovnání české a slovenské hospodářské situace – při pohledu na vnitropolitickou situaci v obou státech se jasně ukazuje, že je velmi těžké se zachovat voličům. Přes odlišnou hospodářskou politiku sice oba státy shodně ekonomicky prosperují, ale jejich vlády zoufale zápasí o přežití a opozice má v předvolebních průzkumech jednoznačnou převahu.

(MaFr)

Armáda nakoupí stovky nových nákladních automobilů Tatra

Armáda nakoupí stovky nových nákladních automobilů Tatra za několik miliard korun. Rozhodla o tom vláda, informoval ČTK její tiskový odbor. Ministerstvo obrany se rozhodlo nakoupit terénní vozy bez výběrového řízení - jsou totiž podle ní strategickým vojenským materiálem, v jehož případě je takový postup možný. Ministři schválili první fázi obměny armádních nákladních automobilů, v jejímž rámci by kopřivnická automobilka měla do roku 2011 dodat asi 550 vozů. Se začátkem dodávek se počítá příští rok. Dalších zhruba 400 tater má vojsko obdržet do roku 2014. Celková hodnota projektu nákupu téměř tisícovky aut se pohybuje kolem pět miliard korun. Terénní tatry nahradí zastaralý vozový park tvořený Pragami V3S a auty sovětské výroby. Více než polovinu budou tvořit valníky, zbylé vozy mají být vybaveny různými nástavbami podle potřeby ozbrojených sil. Postup armády při výběru nákladních aut kritizuje konkurence. V případné stížnosti u Evropské komise může vycházet z evropských norem, podle nichž nejsou nákladní automobily střední kategorie technika určená výlučně k vojenským účelům. V takových případech proto podle některých názorů není možné výběrové řízení obejít, a to ani když nákup organizuje armáda.

SMK nenavrhne slovenskému parlamentu předčasné volby

Bratislava – Vládní Strana maďarské koalice (SMK) zatím nepodá do parlamentu návrh ústavního zákona na vypsání předčasných voleb, řekl dnes novinářům její předseda Béla Bugár. Podle něj by návrh na dřívější volby nezískal potřebnou třípětinovou podporu v parlamentu a navíc by ohrozil fungování pravicové koalice. Řádný termín voleb připadá na září 2006. „Je malá šance, že by předčasné volby v termínu, jak navrhujeme, (v parlamentu) prošly,“ řekl Bugár na tiskové konferenci. SMK dosud považovala zkrácení volebního období za nejlepší řešení situace, kdy má vládní koalice ve sněmovně těsnou většinu tří hlasů a spoléhá při tom na nezávislé poslance. Vedení SMK si podle Bugára nadále myslí, že by předčasné volby byly vhodným řešením situace ve sněmovně. Vzhledem k tomu, že je proti Slovenská demokratická a křesťanská unie premiéra Mikuláše Dzurindy i skupina deseti poslanců okolo Ľubomíra Lintnera, v parlamentu by se ale nenašlo potřebných nejméně 90 hlasů, soudí šéf SMK. Předložením návrhu do parlamentu by navíc SMK porušila koaliční smlouvu, což by ještě více zkomplikovalo vztahy uvnitř vládního tábora, uvedl Bugár. Strana nepodpoří ani červnový termín předčasných voleb, který navrhuje opoziční Lidová strana – Hnutí za demokratické Slovensko (LS-HZDS). Šlo by totiž podle Bugára pouze o „kosmetickou úpravu“. „SMK ze sebe udělala zvláštní politickou stranu, která se tváří jako zásadová. Ale tímto rozhodnutím potvrdili, že jim zcela vyhovuje kupování poslanců,“ odvětil na otázku ČTK předseda opozičního Směru – sociální demokracie Robert Fico. „My setraváme na svém postoji, že předčasné volby jsou jediným legitimním a standardním řešením této situace a zvážíme, zda takový návrh do národní rady nepodáme my,“ uvedl Fico. Podle předsedy poslaneckého klubu LS – HZDS Tibora Cabaje SMK nejprve „dělá ramena“, že chce situaci v parlamentu řešit a pak svoje rozhodnutí změnit „a vůbec jí nezáleží na občanovi“. Jeho strana prý trvá na červnovém termínu předčasných voleb a svůj postoj zatím nehodlá měnit. Vládní koalici se ve středu podařilo obnovit práci parlamentu, který na více než týden ochromila obstrukce opozice a části nezařazených. Nyní vládne těsnou většinou 78 ze 150 zákonodárců. Deset ze 78 poslanců ale není v žádném sněmovním klubu a část koalice považuje jejich podporu za nejistou.

Autor: ČTK

Protestná akcia slovenských zdravotníkov

Lékaři a zdravotné sestry majú za sebou prvý väčší protest. V sobotu, 10.9. 2005 sa ich na Námestí slobody v Bratislave – neďaleko Úradu vlády – zišlo okolo tritisíc, organizátori odhadujú, že ich bolo až osemtisíc. Docestovali zo Spiša, Michaloviec, Košíc či Prievidze. Doteraz sa na protestných akciách zúčastňovalo najviac 600 zdravotníkov. Žiadali najmä, aby do zdravotníctva išlo viac peňazí a zvýšenie plátov. Vystúpenia rečníkov predeľovala hudba – titulná skladba zo seriálu Sanitka. Na transparentoch boli heslá ako: Je našou hanbou, že musíme byť tu, Zastavte likvidáciu zdravotníctva, Chceme, čo nám patrí. Dav oduševnene skando-

val a minister zdravotníctva Rudolf Zajac si vyslúžil volanie: Odstúpiť. Zdravotníci na námestí tvrdili, že vo svojich protestoch sú ochotní pokračovať. Predstavitelia komôr a stavovských organizácií tento týždeň predostrú vláde a parlamentu návrhy na zásadné zmeny Zajacovej reformy. Šéf komory zubných lekárov Ján Gašič si tipol, ako ich požiadavky okomentuje minister zdravotníctva – podľa neho povie to, čo zakaždým: „Zákony sú dobré, treba ich len trošičku vylepšiť.“ Gašič však hovorí, že sa nedá vylepšovať, ak je základná filozofia zlá. Hovorca ministra zdravotníctva Karol Farkašovský povedal, že vyjadrenie názoru je v demokracii legitímnym právom každého. „Protesty na ulici, nátlakové akcie však nie sú ani slušnou, ani konštruktívnou formou riešenia problémov.“

(ao)

Festival rozhlasovej hry

Od 5. do 7. septembra sa uskutočnil v Sielnici 19. ročník festivalu súčasnej rozhlasovej hry, prehliadky najzaujímavejších diel, ktoré vznikli v štúdiách Slovenského rozhlasu za posledné dva roky. Zaujali hlavne dva typy hier: hry ženských autoriek a tematické ladenie tejto vzorky hier sa závažným spôsobom klonilo k existenciálnym témam. Hlavnú cenu festivalu získala hra *Pohľad do hmly* autorky Pauly Sabolovej-Jelínkovej z dramaturgickej dielne Vandy Feriancovej, v réžii Petra Jezného, ktorého realizačný tím dotvárali hudobný dramaturg Rudolf Pepucha a zvukový majster Milan Greguš. Skvelých hereckých príležitostí sa ujali Michaela Čobejová ako dcéra a sám režisér Peter Jezný ako otec. Tvorcovia ponúkli autentickosť vzťahu na smrť chorého otca a dcéry, ktorí sa po rokoch spoznávajú a zároveň lúčia. Väčšinu z cien Litfondu porota udelila hre *Dievča na telefón* autorky Ivicy Ruttkayovej z dramaturgickej dielne Vladimíra Fišeru v réžii Róberta Horňáka a jeho tímu – hudobného dramaturga Miroslava Nemca a zvukovej majsterky Ing. Ľubice Olšovskej. Tvorcovia so strhujúcim temporytmom predviedli sociálnu masku súčasnosti „byť nielen cool, ale aj in (v) sietí“, hlavnú postavu so zmyslom pre sarkazmus stvárnila Szidi Tóbiás.

V kategórii hier pre deti a mládež, ktoré sú zamerané na poslucháča asi do pätnástich rokov, pokračuje tendencia odovzdať štipku poznania, najmä historického, a k tomu aj dávku slovesnej a hudobnej nápaditosti. Objavili sa tendencie „širšieho plátna“, riavy hravosti a citového vypätia. Taká bola hra, ktorá získala od porotcov hlavnú cenu, *Piata sirota* Juraja Bindzára, tvorcu podkutého divadelnou skúsenosťou tvorby s deťmi, aj pre deti. Hra nám napovedala, že takzvaní slávni ľudia môžu byť niekedy aj pekní lumpi. Istým protipólom jej bola kultivovaná, intímnejšia hra *Milovaná Mimi* od autora a režiséra Martina Kákoša. Pre rozhlas aj pre mládež veľmi inšpiratívne polohy sa objavili u autora Daniela Heviera. Jeho hra *Ticho, tu sa robí krik!* je krásna jednoduchá metafora s vynikajúcimi hereckými výkonmi. Prísľubom do budúcnosti môže byť i autorka Eva Križková. Je dôležité, aby pôvodná rozhlasová tvorba pokračovala a neprišla o priestor vo vysielaní. Želáme autorom veľa ďalších tvorivých úspechov.

(ao)

Dni slovenskej kultúry otvorila**Edita Gruberová**

Vernisážou výstavy venovanej umeleckej dráhe slovenskej sopranistky Edity Gruberovej a jej následným vystúpením v budapeštianskom Paláci kultúry sa v sobotu, 10. 9. začali Dni slovenskej kultúry v Maďarsku, ktoré trvali do 8. októbra. Maďarská verejnosť si mohla pozrieť diela Martina Benku a Ernesta Zmetáka, vypočuť koncerty klaviristu Mariána Lapšanského, súborov Moyzesovo kvarteto a Musica aeterna, Operu Slovenského národného divadla či Petra Lipu. Našu kinematografiu zastúpili napríklad snímky *Snečný štát* Martina Šulíka a *O dve slabiky pozadu* Kataríny Šulajovej, predstavili sa divadlá Astorka a prešovské Divadlo Alexandra Duchnoviča. Filmy a literárne večery boli tlmočené do maďarčiny, divadelné predstavenia boli s titulkami.

(ao)

60. výročie košického divadla

Písal sa rok 1945 a na scénu Východoslovenského národného divadla priviedol prvú premiéru režisér Janko Borodáč. Šesťdesiat rokov ubehlo a Štátne divadlo v Košiciach pripravilo týždeň osláv svojho jubilea. V programe nechcú tvorcovia zabudnúť na Borodáčových rovesníkov, neskôr narodených, deti či dokonca zahraničných turistov. „Chceli sme naozaj osloviť čo najširšie spektrum divákov,“ hovorí riaditeľ divadla Peter Himič. Oslavy odštartoval v sobotu Dostojevského *Idiot* v podaní hosťujúceho súboru prešovského Divadla Alexandra Duchnoviča. Ďalšou hosťovačkou bude dnešné predstavenie *Kocúrkovo*, ktoré iba nedávno odpremiérovali na domovskej scéne Spišského divadla. A do tretice privítajú v Košiciach hostí z Prešova, Divadlo Jonáša Záborského sa na oslavách zúčastní Williamsovou hrou *Nedela pre bolesť ako stvorená*. To, že v divadle oslavujú, však pociťia aj tí, ktorí momentálne tých dôvodov na radosť majú menej. V stredu sa na veľkej scéne v rámci osláv uskutoční benefičný koncert s názvom *Pätnásť rokov ľudskosti*. Jeho výťažok poputuje na konto košickej Detskej fakultnej nemocnice. „Neboli by oslavy oslavami, keby sme históriu divadla nezaznamenali aj v knihe. Pri príležitosti šesťdesiateho výročia vydávame spolu s Divadelným ústavom aj reprezentačnú publikáciu o našom divadle, ktorá je doplnená množstvom fotografií,“ teší sa Himič. S Divadelným ústavom košické Štátne divadlo spolupracovalo aj pri príprave výstavy *Divadlo – vášeň, telo, hlas*, ktorá sa z bratislavského Slovenského národného múzea presťahovala na východ. Historické kostýmy, fotografie a množstvo vzácného dokumentačného materiálu na návštevníkov čaká vo Východoslovenskom múzeu a košických divadlách. V novej sezóne sa divadlo pustilo aj do spoločného projektu s mestom. Je ním informačné divadelné centrum, ktoré bude v centre Košíc na Hlavnej ulici poskytovať záujemcom služby o divadle a meste. V centre si budete môcť kúpiť vstupenky do divadla, vybaviť hromadné objednávky či si posediť v kaviarni a prelúskat' divadelný program na ďalší mesiac. Podľa riaditeľa bude v rámci osláv neopakovateľným stretnutím s bývalými členmi, ktoré on sám považuje za nepísaný vrchol týždenného maratónu podujatí. „V programe Gala-gala si v retro štýle pripomenieme ukážky, etudy a nahrávky, ktoré písali dejiny nášho repertoáru,“ dodal Peter Himič. V sobotu sa história preklopí a budúcnosť divadla začne písať prvá premiéra v tejto sezóne – *Spätné zrkadlo* z pera Karola Horáka.

(ao)

Z legendárneho klubu – Účka je už Subclub

Účko bol klub patriaci k Bratislave 90. rokov minulého storočia rovnako neodmysliteľne ako divadlo Stoka. Neboli to len charismatické priestory, kde sa hrávala progresívna hudba či divadlo, ale aj miesta stretávania pre dve generácie. Dnešné osudy oboch podnikov sú však iné – kým Stoka vypršala zmluva a počas uplynulého víkendu musela rokovať o opustení svojich priestorov, Účko, ukryté v skale pod hradom, sa v rovnakom čase prebralo z niekoľkomesačnej kómy. Grand Opening čiže veľké otvorenie Subclubu, ako sa prerobené Účko teraz volá, sa muselo konať na druhý pokus. Minulý týždeň prvému koncertu vo vynovenom prostredí zabránila havária kanalizácie, tento piatok už sa bojovalo iba s časom na zvukové skúšky. Odloženie otvorenia však spôsobilo aj zmeny v programe – Marián Varga a dídžeji zostali, len skupina Puding pani Elvisovej nahradili Abuse live band. Že sa hrať nezačne o ôsmej, asi nikto nečakal, prvé tóny však zazneli až krátko pred jedenástou, čo bol však rovnako nečakaný posun. O úvod celého večera i novej sezóny sa postaral Marián Varga. S prihliadnutím na fakt, že priestory pamätajú najmä koncerty elektronickej hudby a vzhľadom k ostatným účinkujúcim sa to dá nazvať otvorenou dramaturgiou. Varga vytiahol svoje overené čísla, takže väčším prekvapením bola nápaditá sprievodná videoprojekcia k jeho klávesovým kreáciám, o ktorú sa postaral Zdeno Hlinka (len škoda, že ju dlho rušila neónka svietiaci Vargovi rovno nad hlavou). Druhé číslo piatkového večera bola zábava v podaní „pudingovej“ skupiny, ale väčšine návštevníkov sa väčšmi pozdávali nasledujúce sety dídžejev, ktoré zneli údajne až do bieleho rána. V sobotňajšiu noc už obsadili priestor punkové skupiny a ich publikum, čo pri pohľade na budúci program klubu dokazuje, že noví prevádzkovatelia nezostanú len pri slovách o žánrovej otvorenosti. V interiéri Subclubu mohli pamätníci zaregistrovať niekoľko dôležitých a príjemných zmien, no ukázalo sa, že zopár úprav je ešte nevyhnutných. Pódium je trochu malé pre hudobníkov a aparatúru zároveň, neónka a krúžiaci svetlá nad parketom „bodáky“ nenahradia, bez funkčných toaliet a s pomalou obsluhou pri bare sa asi len málokomu bude chcieť chodiť sem pravidelne. A prečo bol prvý koncert zverený práve Mariánovi Vargovi? Kto má pokrstiť nový priestor, kde sa má hrať najrôznejšia hudba, ak nie práve legenda slovenskej hudby? Treba už len veriť, že Subclub vydrží dlhšie ako klub Spojka, pri ktorého otvorení bol Varga tiež.

(ao)

Na bienále ilustrácií súťažilo toho roku vyše štyristo autorov

Takmer tritisíc originálov ilustrácií autorov z 50 krajín sveta bude počas dvoch mesiacov ponúkať záujemcov o svet rozprávok a detských kníh tradičné bratislavské Bienále ilustrácií (BIB). Jubilejný dvadsiaty ročník otvoril svoje brány včera spolu so slávnostným vyhlásením víťazov v kategóriách Grand Prix, Zlatého jablka a Zlatej plakety, ktoré každé dva roky udeľuje medzinárodná porota. Víťazom hlavnej ceny sa tento rok stal iránsky ilustrátor Ali Reza Goldouzian. Zlaté jablko sa po rokoch dostalo do rúk aj slovenskému autorovi Ľuboslavovi Paľovi. „Porota mala tento rok veľmi ťažké rozhodovanie,“ povedala pre médiá prezidentka poroty Maha Bulos. „Pri mnohých ročníkoch pri vstupe do miestnosti viete, že práve toto dielo je víťaz-

né. Tentoraz sa to nestalo, vybrali sme dlho.“ Bienále ilustrácií sa už tradične koná v Dome kultúry na Nám. SNP v Bratislave, kde si okrem veľkoformátovej súťažnej výstavy, kde sa predstavuje viac ako štyristo ilustrátorov, môžu diváci prezrieť výstavu japonskej ilustrátorky Iku Dekune či v rámci prezentácie nežijúcich autorov výstavu slovenského autora Ľubomíra Kellenbergera. Súčasťou BIB je aj niekoľko ďalších sprievodných výstav – výber z tvorby Boženy Augustíniovej v Galérii F7 či Miroslav Cipár vo Francúzskom inštitúte. Kultúrne inštitúty prezentujú ilustrátorov svojich krajín – vďaka tomu sú tu práce autorov z Maďarska, Chorvátska, Bulharska či z Poľska. Už zajtra sa začína ďalšie zo sprievodných podujatí BIB – dvanásť ročník medzinárodného workshopu Albína Brunovského na Galbovom mlyne, organizovaný v spolupráci s UNESCO. Pod vedením Dušana Kállaya bude desať ilustrátorov tvoriť na tému Kaligrafický slovník. Súčasťou BIB je aj sympóziu, na ktorom budú počas tohto víkendu medzinárodne známi odborníci prednášať na tému Psychologické a sociálne aspekty ilustračnej tvorby k dielu Hansa Christiana Andersena. Podľa slov koordinátorky sympózia Dagmar Srnenskej, cieľom je poukázať na vzťah literárnej predlohy a ilustrácie v rámci odlišného spoločenského a kultúrneho prostredia tej-ktorej krajiny. Od vzniku Bienále ilustrácií sa v Bratislave predstavilo viac ako 5700 ilustrátorov takmer zo sto štátov sveta a vystavilo sa 47680 ilustrácií. V roku 1965 prvýkrát zasadal Medzinárodný komitét BIB v Paríži, prvé bienále sa slovenskej verejnosti predstavilo o dva roky neskôr.

Ceny BIB 2005

Grand Prix -Ali Reza Goldouzian, Irán
Zlaté jablko – Lilian Broegger, Dánsko; Byoung Ho Han, Južná Kórea; Ľuboslav Paľo, Slovenská republika; Pawel Pawlak, Poľsko; Sara, Francúzsko
Plaketa – Pablo Amargo, Španielsko; Carll Cneut, Belgicko; Alain Gauthier, Francúzsko; Pierre Pratt, Kanada; Komako Sakai, Japonsko

V roku 1965 roku sa konala veľká výstava súčasnej českej a slovenskej ilustrácie, nulté bienále. O dva roky neskôr odštartovalo pravidelné Bienále ilustrácií Bratislava. Odvtedy mohli návštevníci vidieť vyše 47-tisíc ilustrácií zo 100 krajín. Dnes sa začína jubilejný 20. ročník. Oslovili sme Petra Čačka, riaditeľa Bibiany, medzinárodného domu umenia pre deti.

Ktoré mená by mali osloviť záujemcov o bienále?

„Tento rok sa zúčastňuje 410 ilustrátorov zo 48 krajín a vystavujú 2996 ilustrácií v súťažnej časti. Okrem toho prebiehajú aj sprievodné výstavy: samostatná výstava nositeľky Grand Prix z roku 2003 Japonky Iku Dekune a výstava tvorby Maxa Velthuijsa a Martina Waddela, držiteľov Ceny H. CH. Andersena 2004. Už tradične vystavujeme aj jedného zo zakladateľov slovenskej ilustrácie, tentoraz dielo Ľubomíra Kellenbergera. Výstavy sa konajú v Dome kultúry na Námestí SNP. Sprievodné výstavy prebiehajú aj v kultúrnych inštitútoch a galériách Bratislavy.“

Ako sú zastúpení domáci ilustrátori?

„Naši ilustrátori mali možnosť prihlásiť sa na nominačnú výstavu, ktorá prebiehala v lete a výkonný výbor BIB-u vybral

z 27 zúčastnených, čo je slušný počet, 19 autorov, ktorí teraz reprezentujú Slovensko. Mnohí prišli i s dvomi knižkami.“

Čo výstave predchádza a čo nasleduje po nej?

„Už v pondelok zasadla medzinárodná porota, výsledky boli vyhlásené dnes ráno a popoludní preberú ocenení v Opere SND ceny Grand Prix, päť Zlatých jabĺk BIB a päť Plakiet BIB. Z reprodukcí ich prác sa vytvorí niekoľko kolekcí, ktoré prakticky hneď začnú putovať po svete.“

Aký typ návštevníkov registrujete na BIB?

„V minulosti to boli najmä školské skupiny, dnes už gro tvoria rodičia s deťmi. Ceny vstupeniek sú 40 korún pre dospelého a 20 pre dieťa. Rodinný lístok dnes stojí 60 korún.“

(ao)

Čo si rodičia školákov môžu nárokovať od štátu

Do základných a stredných škôl tento týždeň nastúpilo 877 tisíc detí. Ich rodičia majú nárok na prídavok na dieťa vo výške 540 korún – rovnako ako minulý rok. Ministerstvo práce nevyužilo možnosť, ktorú mu dáva zákon, každý rok od septembra prídavok zvýšiť. O približne tri percentá sa zvyšovali iba dávky pre rodičov malých detí, ako príspevok pri narodení dieťaťa či rodičovský príspevok. Peter Húska z ministerstva práce argumentuje, že podpora pracujúcich rodičov sa napriek tomu zvyšuje, lebo rastie ich daňový bonus. Nárok naň majú rodičia, ktorí pracujú a zarábajú ročne viac ako šesťnásobok minimálnej mzdy, teda dnes aspoň 39 tisíc ročne. Rodičia, ktorí platia starobné poistenie, si navyše môžu znížiť odvody o pol percenta za každé nezaopatrené dieťa. Školáci sú naďalej poistencami štátu, ale platí za nich iba zdravotné, nie sociálne poistenie, ktoré u nich nemalo význam. Zdravotné poistenie si musia platiť sami, keď pracujú, hoci len na dohodu, a zarábajú aspoň polovicu minimálnej mzdy, teda aspoň 3250 korún. Sociálne poistenie, teda na dôchodok či nemocenské, si môžu platiť dobrovoľne, ale to je zatiaľ zbytočné. Rodičia, ktorí sú nezamestnaní a berú dávky v hmotnej núdzi môžu získať na dieťa, ktoré chodí do materskej, základnej či strednej školy príspevok na stravu a na školské pomôcky. Dieťa zo sociálne slabšej rodiny môže na základnej škole získať prospeschové a na strednej sociálne štipendium.

Prídavky na dieťa

Nárok má

* Rodič školopovinných detí, detí, ktoré navštevujú strednú školu, okrem štúdia popri zamestnaní, kombinovaného štúdia a štúdia jednotlivých vyučovacích predmetov alebo vysokú školu okrem externého štúdia. Prídavky na dieťa dostávalo podľa posledných údajov úradu práce v júli viac ako 766-tisíc poberateľov na 1,3 milióna detí.

* Pracovná činnosť dieťaťa študujúceho dennou formou nemá vplyv na poskytovanie prídavku, rodičovi sa prídavok poskytuje.

Zdravotné poistenie

Od septembra platí zákon o zdravotnom poistení, podľa ktorého platí štát odvody za študentov, ak:

* nemajú zdaniteľný príjem,

* ak sú zamestnaní a mesačný príjem je nižší ako polovica minimálnej mzdy (teda menej ako 3250 korún mesačne),

* ak pracujú na dohodu a mesačný príjem je nižší ako polovica minimálnej mzdy,

* ak sú samostatne zárobkovo činnými osobami a ich vymeriavací základ za rok 2006 bude nižší ako 40 800 korún.

Obdobie do konca tohto roka sa však považuje za prechodné. Ak je študent zamestnancom, štát za neho platí odvody, ak jeho príjem nepresiahne od septembra do decembra 2005 13-tisíc korún. Keď podá ročné zúčtovanie za rok 2005, zdravotná poisťovňa jemu aj zamestnávateľovi vráti preddavky, ktoré zaplatil. Ak je študent SZČO, platí za neho poisťné štát takisto iba vtedy, ak pomerná výška vymeriavacieho základu od septembra do decembra 2005 nepresiahne sumu 13 tisíc. Rovnako je to pri brigádnickej práci študenta, štát platí za študenta, ak zarobí od septembra do decembra najviac 13-tisíc. Ak zarobí viac, musí podať ročné zúčtovanie za rok 2005 a zaplatiť z príjmu poisťné.

Daňový bonus

Kto má nárok a ako žiadať

* Rodič, ktorý je zamestnaný alebo vykonáva samostatnú zárobkovú činnosť má nárok aj na daňový bonus na dieťa. Trvanie nároku na bonus rodič preukazuje zamestnávateľovi (v prípade SZČO daňovému úradu) takisto potvrdením o návšteve školy.

* Daňový bonus predstavuje v roku 2005 sumu 5-tisíc korún za rok, môže si ho uplatniť jeden z rodičov. (Do septembra 2005 bol daňový bonus mesačne 400, od septembra 450 korún.)

Ako sa vypláca

* Zamestnávateľ, u ktorého si zamestnanec uplatňuje daňový bonus, zníži zamestnancovi mesačne daň o 450 korún. Ak je daň v mesiaci nižšia ako suma daňového bonusu, vyplatí bonus, resp. jeho časť, zamestnancovi zamestnávateľ. Ak si zamestnanec neuplatní daňový bonus v priebehu roka, môže si ho uplatniť po uplynutí roka pri ročnom zúčtovaní daní z príjmov, alebo pri podaní daňového priznania.

* Živnostník si odpočíta daňový bonus z dane vypočítanej v daňovom priznaní.

Sociálne štipendia a príspevky

Deti z rodín v hmotnej núdzi majú nárok na:

- * dotáciu na stravu vo výške 25 korún na deň,
- * dotáciu na školské potreby vo výške najviac 1000 korún na školský rok.

O peniaze musí požiadať obec alebo iný zriaďovateľ predškolského zariadenia alebo školy na úrade práce, sociálnych vecí a rodiny. Ak počet detí v hmotnej núdzi tvorí najmenej 70 percent z celkového počtu detí, úrad poskytne preddavok na dotáciu na stravu a dotáciu na školské potreby pre všetky deti na škole. Ak počet detí v hmotnej núdzi tvorí 69,9 percenta a menej z celkového počtu, úrad poskytne preddavok len na deti z rodín, ktorým sa poskytuje pomoc v hmotnej núdzi.

Deti z rodín v hmotnej núdzi študujúce na základnej škole majú nárok na prospechové štipendium 200, 300 alebo 500 korún podľa toho, ako si zlepšili prospech oproti predošlému polroku. O štipendium žiadajú rodičia prostredníctvom školy miestny úrad práce, sociálnych vecí a rodiny.

Deti z rodín v núdzi, ktoré študujú na strednej škole majú nárok na sociálne štipendia 600, 800 alebo 1200 korún

podľa prospechu. Aj tu o štipendium žiada rodič cez školu sociálny úrad. Vedeniu školy treba predložiť žiadosť o štipendium spolu s potvrdením úradu, že rodičia berú dávku v hmotnej núdzi.

Všetci rodičia majú nárok na

- * prídavky na dieťa,
- * zdravotné poistenie detí platené štátom.

Pracujúci rodičia

- * daňový bonus na dieťa,
- * zníženie odvodov na starobné poistenie o 0,5 percenta na dieťa.

Nepracujúci rodičia a rodičia v hmotnej núdzi

- * sociálne alebo prospechové štipendia,
- * príspevky na stravu a školské pomôcky.

(podľa SME)

Slovensko brzdia zásahy vlády do ekonomiky

Slovensko je 54. najslobodnejšou ekonomikou sveta. Rebríček podľa takzvaného indexu ekonomickej slobody každý rok zostavuje kanadský The Fraser Inštitút. Oproti vlašajšku sme si polepšili o tri miesta. Z voľnejšieho ekonomického prostredia, ako má Slovensko, sa môžu tešiť Maďari, Česi aj obyvatelia troch pobaltských štátov. Podľa štúdie nás v hodnotení brzdia stále rozsiahle zásahy vlády do ekonomiky. Naopak, najlepšie hodnotenie sme dosiahli v oblasti medzinárodného obchodu, ktorý je u nás desiaty najliberalizovanejší na svete.

(podľa SME)

Vítazstvo z Tokia pre Vavrovú

Slovenská výtvarníčka Katarína Vavrová získala hlavné ocenenie na trienále malých grafických foriem v Tokiu. Cenu Grand Prix, ktorá je finančne ohodnotená sumou 300 tisíc jenov, si prevezme v novembri v Tokiu. Štvrtý ročník trienále sa uskutočnil pri príležitosti 70. výročia založenia výtvarnej univerzity Tama Art, na ktorej sa vzdelávajú budúci výtvarníci z mnohých krajín sveta. Univerzita má aj vlastné múzeum výtvarného umenia, ktoré vzniklo pred niekoľkými rokmi. Grand Prix získala Katarína Vavrová za grafiku s názvom *200 rokov od narodenia Hansa Christiana Andersena*. Podmienky organizátorov trienále boli presne stanovené – do súťaže bolo možné prihlásiť iba grafiky s rozmermi 20 x 25 centimetrov. Zaujímavý bol aj výber súťažiach – tí sa do súťaže neprihlasovali sami, ale výber robili odborníci z univerzity. Trienále sa zúčastnilo viac ako tisíc autorov z vyše osemdesiatich krajín. „Moja tvorba nie je v Japonsku a v Ázii úplne neznáma, takže voľba nebola určite náhodná. Keď ma japonská strana oslovila, potešilo ma to,“ vyjadrila sa Vavrová. Výber nakoniec padol na dve grafiky, z ktorých uspel práve Andersen. Vavrová už vystavovala svoje práce aj v Nagoji a pred dvoma rokmi získala Grand Prix v ďalšej z ázijských krajín. Tú jej udelila univerzita Silpakorn v Thajsku a cenu si prebrala z rúk thajskej princeznej priamo v Bangkoku. Popri japonskom trienále získala v týchto dňoch výtvarníčka, ktorá je žiačkou Albína Brunovského, ďalšie významné ocenenie. Na havírovskom trienále galantnej erotickej tvorby v ex librise a grafike získala tretie miesto.

(ao)

Byzantské ikony na Slovensku

Výstava ikon vytvorených starou byzantskou technológiou je sprístupnená v Mojmirovciach neďaleko Nitry. Ikonky vznikli na sympóziu v mojmirovskom kaštieli, kde týždeň pracovalo štrnásť cyperských umelcov pod vedením riaditeľa školy ikonopisectva v Larnake na Cypre Kostasa Gerasimoua. Gerasimou zdôrazňuje, že byzantská ikonografia je špeciálne umenie, ktoré nemá nič spoločné s realizmom. „Treba v ňom hľadať symboliku dogiem v ortodoxnej cirkvi. Iba cez tieto symboly jej možno rozumieť,“ prezrádza tajomstvo stále živej východnej maliarskej techniky. Ikonky sa robia tradičnou technológiou, ktorá sa nezmenila od šiesteho storočia. Hmota, z ktorej ich umelci tvoria, sa pripravuje z práškových farieb, vaječ a vínneho octu. Táto tradícia na istý čas upadla do zabudnutia. Až vzdelaný mních Simeon z Cypru pred tridsiatimi rokmi vyzval mladých ľudí, aby ju obnovili. Začal ich učiť ikonopisectvo, otvoril školu a spôsobil návrat k tradičnej byzantskej maľbe. Jeho žiakom bol aj Kostas Gerasimou, vyštudovaný byzantský archeológ. Dnes má škola šesťdesiat študentov, najmladší má dvadsaťpäť a najstarší šesťdesiat rokov. Mnohí sú v civile pilotmi, vojakmi či policajtm. Žiaci školy sa na sympóziu v Mojmirovciach zúčastnili už po piaty raz. „Títo výtvarníci sú pri práci uvoľnení a nepotrebujú sa pri nej zvlášť sústrediť. Pracovali podľa predlohy sami a s Gerasimouom robili iba korekcie,“ poznamenala Katarína Holešová z mojmirovského kaštieľa. Okrem ikon tam vystavujú aj obrazy klasickej mozaiky, zložené z kúskov štiepaného kameňa. Aj tieto ikony, tak ako každý rok, zostanú v mojmirovskom kaštieli. Vedenie kaštieľa chce nimi nahusto vyložiť jeden salón, ktorý má byť jedinečnou expozíciou byzantských ikon na Slovensku.

(ao)

Potulky po Bratislave

Na ďalšej našej prechádzke sa zastavíme na malom námestí, ktoré sa nachádza po ľavej strane SND. Tu sa nachádza Kostol a kláštor kanonistiek svätého Augustína Notre Dame. V parčíku pred kostolom stojí Pomník víťazstva od Jozefa Kostku, nájdeme tu aj pamätnú tabuľu, ktorá pripomína udalosti v roku 1988, keď sa tu konala Sviečková demonštrácia za náboženskú slobodu. Malé námestie hraničí s Mostovou ulicou, kde sa nachádza ďalšia bratislavská dominanta – Reduta. Táto budova pôvodne slúžila ako krajinská sýpkadala ju vystavala Mária Terézia podľa projektu Hillebrandta v roku 1774 v barokovom slohu. Keď objekt doslúžil svojmu účelu, mesto odkúpilo túto budovu s úmyslom prestavať budovu na kultúrne účely. Zvyšky sýpkky odstránili v roku 1911. Na tomto mieste vyrástla v roku 1915 nová budova v ekleistickom slohu podľa projektu budapeštianskych architektov Marcela Komoru a Dezidera Jakaba. Pri stavbe Reduty použili na to obdobie veľmi moderné technické prostriedky – železobetónovú nosnú konštrukciu. Dnes je Reduta sídlom Slovenskej filharmónie, každý rok sa tu začínajú Bratislavské hudobné slávnosti. Za Redutou sa rozkladá námestie Ludovíta Štúra. Do roku 1930 sa volalo Korunovačné námestie, pretože tu vždy končili korunovácie uhorských panovníkov. Spočiatku bol korunovačný pahorok umelo vytváraný pred každou korunováciou, neskôr pri korunováci Leopolda II. bol už veľkolepou terasou so zábradlím a znakom Uhorska ako aj symbolom kráľovskej koruny. Korunovačný pahorok neskôr zbúrali a od roku 1897 tu stálo veľkolepé mra-

morové súsošie Márie Terézie – ktoré malo symbolizovať oslavy 1000 rokov príchodu Maďarov do strednej Európy – v Prešporoku chcelo tiež vtedajšie obyvateľstvo dôstojne osláviť tento sviatok a pretože Prešporok – Bratislava bola od roku 1563 – 1830 korunovačným mestom uhorských panovníkov, rozhodli sa pre súsošie oblúbenej panovníčky Márie Terézie. Súsošie bolo z carrarského mramoru a jeho autorom bol rodák z Bratislavy Johann Fadrusz. Na slávnostnom odhalení sa zúčastnil aj František Jozef a mnohí príslušníci kráľovskej rodiny. Súsošie Márie Terézie bolo odstránené v roku 1919. V roku 1938 tu stál pomník generála M. R. Štefánika od Bohumila Kafku. Obidve súsošia padli za obeť prioritám meniacich sa politických režimov. Dnes sa toto námestie volá námestie L. Štúra a tiež tu dominuje jeho súsošie. L. Štúr bol vedúca osobnosť Slovenského národného hnutia v polovici 19. storočia. Súsošie bolo osadené v roku 1972 a je dielom T. Bártfaya a I. Selaya

Ďalšou zaujímavou budovou je Lafranconiho palác – túto stavbu si u staviteľa I. Feiglera ml. objednal v druhej polovici 19. storočia úspešný taliansky podnikateľ Enea Lafranconi (1850 – 1895), ktorý sa usadil v Bratislave – bol zároveň aj zberateľ umeleckých predmetov a amatérsky archeológ. Železná konštrukcia strechy bola novinkou vo vtedajšom staviteľstve, kúpil ju na svetovej výstave vo Viedni a pre potreby jeho bratislavského domu ju upravil zámočník Moratín. Dnes je tu Ministerstvo životného prostredia v SR. Na námestí Ludovíta Štúra sa nachádza Dessewffyho palác z druhej polovice 19. storočia a jeho autorom je inžinier I. Feigler ml. Oproti súsošiu L. Štúra na nábreží stojí Café Propeler – ide o funkcionalistickú stavbu postavenú podľa projektu E. Beluša. Zároveň tu bolo aj kryté nástupisko známeho bratislavského propeleru. V roku 1890 podnikateľ H. Hörnes kúpil pre svoju propelerovú spoločnosť tri parníky. Organizoval vyhladky po Dunaji na ktorých výletníkom hrala hudba. Na nábreží sa nachádza aj integračný kopček – symbol integrácie európskych krajín z 1. mája 2004. Pozostáva z 25 kamenných lúčov, ktoré sú zakončené ónyxovými nádobkami so zeminou z 25 krajín EU.

Nachádza sa tu aj jeden z nastarších hotelov v Bratislave – Hotel Devín, ktorý postavili v roku 1954 podľa projektu E. Beltuša (1899- 1979). Na Rázusovom nábreží- v minulosti Dunajskom nábreží, stojí najstaršia budova- Vodné kasárne z roku 1759- 1763, dnes sídlo Slovenskej Národnej Galérie s expozíciou slovenského a európskeho výtvarného umenia. Vodné kasárne boli postavené preto, aby obyvatelia nemuseli vo svojich domoch ubytovávať vojakov. V roku 1949-1951 priestory kasární upravili pre potreby galérie. V roku 1977 SNG rozšírili o často kritizovanú „modernú“ prístavbu, ktorá však už nevyhovuje a pripravuje sa na rekonštrukciu. V júli 2005 bol v súťaži vybraný projekt ateliéru B. K. P. Š., ktorým chcú z uzavretej a „nepriateľskej“ budovy vytvoriť otvorenú a do celkového profilu nábrežia zapadajúcu budovu.

Pripravuje Dr. Kveta Ozábalová

Deviaty ročník literárnej súťaže POVIEDKA 2005

Deviaty ročník literárnej súťaže Poviedka 2005 vyhlásil Koloman Kertész Bagala 1. decembra 2004. Hlavným sponzorom súťaže bola spoločnosť Tipos, mediálnymi partnermi boli denník *SME*, časopis *TÝŽDEŇ* a *Rádio Devín*. Súťaž

podporovali kultúrne časopisy *Vlna*, $\frac{3}{4}$ *revue*, *RAK*, *Romboid*, internetové portály www.markiza.sk, www.VNET.sk a *Slovenský rozhlas*.

Poviedky sa prijímali do 1. februára 2005. Do súťaže bolo prihlásených 513 príspevkov, z toho 9 prác nespĺnilo niektorú z podmienok prijatia (presahovali stanovený rozsah strán, neboli odoslané v troch identických kópiách alebo do dátumu uzávierky), a preto boli zo súťaže vylúčené a vrátené odosielateľom. Vyhlásovateľ súťaže prijal 504 súťažných prác. Na základe rozhodnutia predsedu poroty bola jedna poviedka v treťom kole dodatočne vyradená, nakoľko autor explicitne vložil do textu svoje meno. Anonymitu prijímaných príspevkov kontroloval Pavol Pavlech a technickú stránku zabezpečovala Mária Lampertová. Porota zostavená z finalistov predchádzajúcich ročníkov v zložení Silvester Lavrík (predseda), Zora Jaurová, Vladimír Balla, Pavol Rankov, Vanda Šútovská a Karol Horváth práce hodnotila v štyroch kolách. Na základe bodovania do druhého kola postúpilo 109 poviedok a do tretieho porota vybrala 22 prác. Na štvrtom neverejnom zasadnutí členovia poroty nominovali jedenásť príspevkov na jednotlivé ocenenia, ktoré sú publikované v tomto zborníku. Slávnostné vyhlásenie výsledkov deviateho ročníka súťaže bolo verejné a uskutočnilo sa 1. apríla 2005 v kníhkupectve Panta Rhei Polus. Keďže súťaž je striktné anonymná, obálky s menami laureátov boli otvorené až na tomto podujatí pre zrakmi zástupcov médií a verejnosti.

Ocenenia získali:

1. cena

Zuska Kepplová: *Baladička o víkend*

2. cena

Zuza Ferenczová: *Náhodný telefonát o druhej po polnoci vo vzťahu Karola a Zuzy*

3. cena

Ján Mičuch: *4 očné obdobia*

Prémie

Vanda Rozenbergová: *Kohútova robota*

Svetlana Žuchová: *Celkom obyčajný prípad*

Agda Bavi Pain: *Čistý koniec*

Ján Urban: *Jej zelená kanvica*

Michaela Rosová: *Ž*

A. Adamov & P. Novák: *Mráz*

Jana Krajčovičová: *Vypraté, vyzehlené*

Boris Lilov: *Nápadník*

Medzi 504 prijatými poviedkami bolo 235 (47%) prác žien a 269 (53%) prác mužov a 1 kolektívna práca. Účastníci pochádzajú zo 195 miest a obcí Slovenska, pričom najviac poviedok prišlo z Bratislavy – 134 (27%). Ďalšie poradie: Košice – 34, Žilina – 17, Nitra – 15, Poprad – 14, Banská Bystrica – 13, Prešov – 11, Trnava – 11, Piešťany – 9, Brezno – 6, Martin – 6, Spišská Nová Ves – 5, Dolný Kubín – 4, Dubnica nad Váhom – 4, Humenné – 4, Komárno – 4, Nové Zámky – 4, Ružomberok – 4, Šala 4, Topoľčany – 4 atď. Štrnásť príspevkov bolo odoslaných zo zahraničia: Česká republika (Praha, Plzeň), Austrália (Springfield, Adelaide), Rakúsko (Viedeň, Wolkersdorf – Obersdorf, Fieberbrunn), Nemecko (Obertshausen), Poľsko (Krakow), Kanada (Vancouver).

Slávnostné odovzdávanie cien a krst zborníka sa uskutočnilo 19. mája 2005 v divadelnom klube Trezor (Astorka-Korzo '90).

Desiaty ročník literárnej súťaže Poviedka 2006 bude vyhlásený 1. decembra 2005. Informácie o súťaži a prihláška sú publikované na internetovej stránke www.poviedka.sk.

Zuza Ferenczová

Priestor tohto medailónika by som chcela využiť na apel k sponzorom: Sponzori! Apelujem na vás! Apelujem na váš hodnotový rebríček, potenciálne renomé a tajené umelecké ambície! Netrochárte a prejavte v sebe kúska citu k skutočným literárnym talentom! Sponzorujte Poviedku! My máme prestíž, vy peňáže! Vytvorme dvojice!

Ďakujem.

P. S.: Ja osobne (*21. 12. 1977) by som bola ochotná prijať auto akejkoľvek značky, kubatúra do 1600 cm³, diesel, malá spotreba, najazdených do 10 000 km, najlepšie čierne kupé, osviežovač vzduchu vône citrón a metlička na sneh v základnej výbave.

Zuza Ferenczová: Náhodný telefonát o druhej po polnoci vo vzťahu Karola a Zuzy

Karol a Zuza spali. Boli dve hodiny po polnoci a oni spali už niekoľko hodín. A spali dobre. Do postele išli unavení, po dni plnom práce, po dvojhodinovom squashi a po pizzi. Zuza mala pizzu strašne rada, ale vždy hrozne frflala, keď ju dojedla.

„Dve hodiny zasraného squashu a potom sa napchám pizzou. Ja chuderka.“ Karol sa len usmieval. On mal pizzu tiež strašne rád a vôbec nič mu na nej neprekážalo. A Zuzu mal rád buclatú aj chudú. A Zuza s pizzou v bruchu sa mu zdala bizarným spôsobom ešte krajšia. Pizzu v jej bruchu si však, samozrejme, predstavoval v celosti, nepožuvanú. Tá predstava mu pripomínala magický kaleidoskop z detstva. Slnkom prežiarené trojuholníčky farieb ananásovej pizze.

Sex sa dnes nekonal. Karol sa snažil vzbudiť v Zuze pocity opatrným hladkaním jej zadku, keď stála na váhe v kuchyni. Opatrné krúživé pohyby celou plochou dlane mal starostlivo nacvičené. Keď Zuze v počiatkoch ich vzťahu vášnivo stískal zadok oboma rukami, po sexe prehrabávala v kuchyni všetky skrinky a zásuvky a vyhadzovala sladkosti do koša.

„Čo ti je, láska?“ pýtal sa jej Karol.

„Nič,“ hovorila Zuza.

„Láska, vidím, že ti niečo je.“

„Nič mi nie je.“

„Tak môžem ísť pozerať televízor?“ pýtal sa Karol.

„Televíziu. Nie televízor. Televíziu.“ Zuza si čupla do rohu a pozerala na neho ako psík. Nahnevaný psík. „Ty si myslíš, že som tučná?“

„Nemyslím.“

„Ale myslíš.“

„Prečo si myslíš, že si to myslím, láska?“

„Lebo mi stíškaš zadok,“ povedala mu raz konečne Zuza.

„Ale ja mám tvoj zadok rád, preto ho stískam.“

„Ale ja sa cítim ako tučná krava, keď mi ho stíškaš.“

„Ale mňa to vzrušuje, láska. Tvoj zadok je krásny.“ Karol si čupol k Zuze.

„Mohol by si mi ho nestíškať, prosím ťa?“

Karol porozmýšľal a potom povedal rozhodné áno. A opýtal sa Zuzy, ako by si ona dotyky smerované k jej zadku predstavovala. Zuza ho postavila pred zrkadlo a predviedla mu

opatrné krúživé pohyby celou plochou dlane, ktoré obkreslovali tvary zadku. Bolo to veľmi smiešne, lebo Karol mal malý cibulovitý zadok, ale Karol sa ani neusmial. Zuzu mal rád.

Napriek všetkému, sex sa dnes nekonal. Zazvonil Zuzin telefón a na druhom konci bola jej kamarátka Gabika. V slzách a v depresii. Karol si prial, aby revala hustejšie a slzy rozmočili spojenie. Ale nič podobné sa nestalo, Gabika mala na mobile pravdepodobne gumový kryt. V Gabikinom prípade to bolo uvážlivo praktické riešenie. Karol chvíľu čakal s rukami na Zuzinom zadku, ale keď počul vetu „Ten výprd, ten načančaný žabiak s nedovareným mozočkom“, rozhodol sa pre televízor. Keď dopozeral správy, Zuza hovorila „Máš absolútnu pravdu, Gabi“. Počas South Parku už počul „Zľavy v Terranove“ a potom zaspal na gauči. Keď sa zobudil, Zuza bola v posteli s výživnou maskou na tvári. Gabikine telefonáty mali na Zuzu istý vplyv.

„Neviedla som, či chceš aby som ťa zobudila. Tak som ťa nezobudila,“ usmiala sa na neho a v maske sa jej urobilo tisíc vrások.

„Prepáč, nemôžem sa smiať,“ povedala Zuza.

„Ale ani mračiť,“ povedal Karol a išiel si umyť zuby. Naozaj sa snažil nebyť voči Gabike zaujatý.

Niekedy mal chuť urobiť si dobre sám. Mal pocit, že si to zaslúži. Ale Zuzu mal rád tak veľmi, že keby sa ho spýtala, či si honí, hanbil by sa jej to povedať. Tak si len poriadne vydrhol zuby a o pätnásť minút už obaja spali.

O druhej po polnoci zazvonil telefón. Karolov mobilný telefón. Prvá sa zobudila Zuza. Automaticky potriasla Karolom a automaticky povedala:

„Karol, mobil.“

Karol sa automaticky načiahol po mobile, priložil si ho k hlave, stisol zelené tlačidlo a povedal:

„Prosím?“

Nestihol to, v mobile bolo ticho. Karol teda položil mobil späť na nočný stolík, objal Zuzino telo a ponáral sa späť do spánku, keď sa Zuza spýtala:

„Kto to bol?“

„Ja neviem,“ odpovedal polospiaci Karol.

„Akože nevieš?“

„Ja spím.“

„To ten niekto nič nepovedal?“

„Hm.“

„Čo ,hm'? To ten niekto povedal ,hm'?“

„Nik tam nebol. Zuzi, ja spím.“

Zuza bola chvíľu ticho. Karol zaspal. Po chvíli ním Zuza potriasla a povedala:

„Tak sa pozri.“

„Zuzi.“

„Zobud' sa, Karol, a pozri sa.“

„Prečo?“

„Lebo ja chcem vedieť, kto ti v noci volá.“

Zuza zažala nočnú lampu na svojej strane, posadila sa na posteli, načiahla sa cez Karola po jeho mobile a vtisla mu ho do ruky.

„Prosím ťa.“

Karol nemal rád, keď sa mu Zuza prosila. Vždy keď to povedala, cítil sa podivne vinný. Zuzu mal najradšej, keď nadávala, rozkazovala mu a spievala necudné pesničky. Vtedy bezo zvyšku cítil, že je šťastný. To bola jedna z vecí, ktorú naozaj chcel – aby s ním bola Zuza šťastná. Posadil sa a snažil sa zobudiť. Zuza sa pozerala na svoje ruky.

Za nechtami mala farbu. Zelenú. Zuza maľovala zelený obraz.

„Zelená ti pristane.“

Zuza bola ticho. Karol vošiel do menu, našiel posledný neprijatý hovor a s výdychom oznámil:

„Toto číslo nepoznám.“

Zuza si ešte stále obzerala ruky.

„Toto číslo som nikdy nevidel, bude to omyl. To sa stáva.“

Zuza sa na neho uprene pozrela. Cítil sa ako v Kill Billovi. A snažil sa tváriť ako David Carradine.

„Si si úplne istý?“

„Úplne.“

Odložil mobil na stolík, bozkal Zuzu, schúlil ju k sebe a tým najnežnejším hlasom aký v sebe mal, povedal:

„Zuza jedna.“

Zuza mu dýchala na krk, horúco a voňavo, on zhasol lampu a vovnútri sa mu zažalo to zriedkavé žiarivé svetlo. V krátkosti – cítil sex a lásku. Zuza ho dvakrát uhryzla a upokojila sa. O niekoľko minút obaja zaspali. Karol s tým žiarivým svetlom, Zuza s pocitom, že Karola by nedala za nič na svete a že ona má šťastie a chúďa Gabika nie.

O desať minút zazvonil Karolov mobilný telefón znovu. Zobudili sa naraz. Zuza sa načiahla cez Karola, stlačila zelené tlačidlo a veľmi hrubým hlasom povedala:

„Haló?“

Potom povedala:

„Zložila.“

„Kto?“

„Ja neviem, kto to bol.“

„Tak ako vieš, že to bola ona?“ opýtal sa Karol.

„Inštinkt.“

„Zuzi, neblázni.“

„Muži sa väčšinou ozvú.“

„Toto je naozaj subtilné tvrdenie.“

Karol robil v kultúrnej redakcii jedného denníka a Zuza sa na ňom okrem iného páčilo, že používal slová, ktoré ona ako postgraduát Vysoké školy výtvarných umení dočasne zo svojho slovníka vyškrtla. To mu ale nepovedala. Zuza bola vo fáze, keď okrem rozhovorov s Gabikou a vzácných chvíľ v posteli urputne predstierala, že je cool. Inak by ju neakceptovali.

„A odkiaľ vieš, že muži sa väčšinou ozvú?“ opýtal sa s úsmevom Karol.

„Z vlastnej skúsenosti,“ odsekla Zuza.

Karol sa snažil zavrieť oči, cítiť to zriedkavé svetlo a cítiť Zuzu, ale ona zažala svetlo v izbe a on sa definitívne zobudil.

„Dáme si čaj?“ opýtal sa.

„Nedáme. Dáme si vodku,“ Zuza vstala a bez jediného pohľadu na Karola odišla do kuchyne. Karolova nálada sa pokazila. Snažil sa ten kaz necítiť, ale bol tam. Rozhodne mal pocit, že to Zuza preháňa. Natihol si trenírky a tričko, vzal so sebou župan a šiel za ňou. Na stole boli dva poháriky, medzi nimi fľaša vodky a fajčiaca Zuza.

„Horiš alebo len dymíš?“ Karol sa oprel o veraje dverí.

„Fajčím, vole.“

Zuza bola strašne cool. Inak pred Karolom nefajčila. Karol si vzdychol:

„Zuzi, veď to bol len nejaký pomýlený človek, možno opitý, možno smutný, možno len vykofajený a možno niekde na úplne inom konci sveta.“

„Bol na Slovensku, lebo tam nebola medzinárodná predvoľba. Bolo to mobilné číslo, a keďže ti volalo dvakrát, tak to určite nebol omyl, a keďže to zložilo, keď som sa ozva-

la ja, určite to čakalo, že sa ozveš ty, a keďže to číslo nespoznávaš, nie je to žiadny z tvojich kamarátov, ale keďže to číslo pozná teba, je to niekto, čie číslo si poznal, ale vymazal. A vymazávaš čísla svojich kamarátov, aj keď s nimi nehovoriš aj dva roky? Nie. Muži vymazávajú len čísla žien, s ktorými boli, ale už o nich nechcú ani počuť, lebo boli stupidne kravy.“ Zuza sa víťazne pozrela na Karola. „Takže to bola nejaká stupidná krava. Nevedela som, že si mal za frajerky aj stupidne kravy.“

Zuza vyfúkla dym z nosa, rozkašľala sa a povedala:

„Zasrané krúžky.“

Karol si sadol za stôl oproti Zuze a podal jej župan.

„Iba stupidne kravy nosia župany.“

„Bude ti zima, láska.“

„Nebude,“ povedala Zuza len v tielku a nohavičkách a naliala do seba vodku. Najprv jednu a potom aj druhú.

Zuza pozerala na Karola, Karol pozeral na Zuzu. Zuza si zapálila ďalšiu cigaretu, Karol sedel s laktami na stole, zival a tak trochu sa dusil. Neotvoril okno, lebo nechcel, aby Zuza prechladla. Bolo pol tretej. Karol začal vážne rozmýšľať, kto mu to volal, a mal nutkanie ísť sa pozrieť ešte raz. Teraz sa mu zdalo, že to číslo už niekde videl. Nakoniec sa rozhodol, že s tým počká, kým sa Zuza vyreaguje. Zuza rozmýšľala o obraze. Nahá žena s dvoma vodkami. Veľké plátno, niečo ako Francis Bacon. Zuza maľovala dobre, ale niekedy sa jej nechcelo. Niekedy si myslela, že byť maliarom je až príliš ľahké a že si mala vybrať povolanie, pri ktorom by viac trpela. Potom začala rozmýšľať o obraze s Karolom. Karol v ponožkách s laktami na stole. Karol so županom v rukách. Karol s veselým psom od susedov. Nepáčili sa jej. Karol nemal v sebe dost deštruktivity. Možno Karol pod stolom. Ale Karol pod stôl nechodil. Zuza chodila, keď sa hrala, že je pes a potrebuje si oddýchnuť. Vtedy chodila pod stôl a hrýzla čítajúcemu Karolovi nohu. Karol ju väčšinou pohladkal po hlave a spýtal sa, čo si Zuza myslí o zoofílii a či je pes alebo sučka. Zuza nevedela, prečo ju to číslo tak hnevá. Určite to bola žena, to bolo jasné. Ale Zuza na Karola nežiarila, vedela, že ju má naozaj rád. Možno budem mať krámy, rozmýšľala Zuza. Na Zuze bolo fajn, že si vedela priznať chybu.

„Nejdeme spať, láska?“ opýtal sa Karol.

„Ty si si porovnával penis s kamošmi?“

„Hej,“ odpovedal po chvíli ticha Karol. Zuza ešte celkom nevyšumela.

„Ako obstál?“

Už aspoň nefajčila. A na ramenách mala drobné zimomriavky. Karol sa rozhodol neponúknuť jej župan ešte raz.

„O čo ide?“ opýtal sa Karol.

„O tvoj penis, vole.“

„Čo je s ním, láska?“

„Chcela by som konečne vedieť, či ho máš väčší alebo menší ako tvoji kamoši.“

Karolovi sa o jeho penise nechcelo rozprávať. So svojím penisom bol vyrovnaný. Možno to nebol najväčší penis na svete, ale rozhodne to bol dobrý a spoľahlivý penis. Mozog sa mu spomaľoval a zrýchľoval v neurčitých intervaloch, chcelo sa mu ísť spať do posteľe a ešte stále myslel na tú ženu, čo volala. Možno potrebovala pomoc. Karol bol dobrák.

A zdalo sa mu, že Zuza môže vážne prechladnúť. A začal mať celej nočnej debaty po krk.

„Môj penis je nad celosvetovým priemerom. Podme spať.“

„Je väčší ako Petrov?“

„Zuzi, mňa to už vážne nebaví. Ja idem nezávisle od teba.“ Karol vstal.

„Takže je menší.“ Zuza si znovu naliala.

„Je rovnaký. Všetci máme rovnaké penisy. Peter aj Daniel, aj Stano, aj Oliver, aj Martin. Preto sa kamošíme. Penis k penisu.“

Zuza sa tiež začala cítiť nanič, ale asi bola naozaj pred krámami.

„Keď nechceš povedať, určite bude menší,“ povedala a bolo jej ľúto, že to povedala.

„Je menší, Zuzi. Ja mám najmenší penis na svete. A všetci sa mi potajomky smejú. Ale mám takú špeciálnu gumovú násadku, takže ty si si to ešte nevšimla.“

Zuza už tiež chcela ísť spať. Ale Zuza bola Zuza a chcela vyhrať.

„Takže preto ti tá žena volala. Aby ti povedala, že máš malý penis.“

„Zuzi, nerob zo seba kozu. Máš v sebe tri vodky, sú tri nadránom, je ti zima a ja ťa mám rád. Pod.“ Karol postával pri chladničke so županom v rukách a šúchal si o seba nohy. Nechcel Zuzu uraziť. Mal ju rád.

„Ja to chcem vedieť.“ Zuza sa ani nepohla.

Napokon sa Karol vrátil k stolu, sadol si, nalial si a povedal:

„A ty máš väčší zadok ako Gabika?“

„To nie je fér.“ Zuzou tak trochu trhlo.

„To je fér,“ povedal Karol a nalial si ešte raz. „A kde si bola minulý piatok?“

Zuzou to trhlo zreteľne o trochu viac. Nakoniec potichu povedala:

„Na vernisáži.“

„Tam si nebola. Tam som ťa hľadal.“

„Poďme spať, Karči. Je mi chladno.“

Karol hodil Zuze župan. A otvoril okno.

„Nie.“

„Potrebovala som si niečo vybaviť. Pôvodne som na tu vernisáž išla, ale potom som si spomenula, že si musím niečo vybaviť.“

„A s kým si si to potrebovala vybaviť?“

„Čo s kým?“

„To sa pýtam ja.“

Zuza sa zababušila do županu. Zuza Karolovi neklamala. Nikdy. Nebola ten typ. Len niekedy sa diali veci, nad ktorými nemala čas rozmýšľať a prísť na to, čo znamenajú.

A tak mu ich nepovedala. Čakala, kým bude vedieť, čo mu má povedať. Lenže teraz sa nedalo.

„Bola som s Tomášom.“

Karolovi bolo zrazu smutno. Zuza vyzerala ako zbitý pes. Tomáš bol Zuzin bývalý. Rozchádzali sa dlho a komplikovane a Tomáš ešte mával záchvaty, počas ktorých bol presvedčený, že Zuza je najlepšia žena na svete a že urobil obrovskú chybu. Zuza sa na ňom väčšinou smiala a volala Tomáša „Pán Dobrérano“. Niekedy sa však nesmiala.

„Videl som vás v parku. Chcel ťa bozkať.“

Zuza zdvihla marlborky lightky a šmarila ich o stenu. Karol sa uhol.

„Prečo si neprišiel a nevrazil mu?“

„Ja nie som ten typ, Zuzi.“

„Ja ľúbim teba.“

Karol bol ticho. Len zavrel okno. Bol marec a vonku po tretej nadránom ešte mrzlo. Zuzy mu bolo ľúto. Lenže ona začala.

„A Tomáš ma väčší penis ako ja?“

„Karol.“

„Menší?“

Zuza sa postavila a začala nemotorne chodiť po kuchyni. Paneláková kuchyňa bola rozhodne primalá na všetky tie emócie.

„A kto ti volal?“ spýtala sa Zuza. Priveľmi nahlas.

„A na koho myslíš, keď máš zavreté oči, telo máš blízko a ty si ďaleko?“ spýtal sa Karol.

„Koľko frajeriek si predtým mal ty?“

„Bola si Tomášovi neverná?“

„Koľkokrát v živote si si zasúložil tak ako so mnou?“

„A ty?“

Obaja sa pozerali do zeme. Karol sa rozhodol, že si v noci bude vypínať telefón. Zuza myslela na obraz s Karolom. Karol na stole. Veľké plátno, béžová, červená a čierna. Karol s rozkročenými nohami, ruky vo vreckách, obočie spojené do jednej čiary. A pod stolom vzbúrená voda. Všetky veci sa v nej topia. Zuza bola nahnevaná. Na seba a nevedela si to odpustiť. Preto povedala:

„Ja idem do postele. Mohol by si vyvetrať, prosím ťa?“

A snažila sa buchnúť dverami. Ale Karol už držal kľučku. A Zuzinu ruku.

„Vráť sa.“

„Nevrátim.“

„Smrdíš od cigariet,“ pomaly a potichu povedal Karol.

„A ja neznášam U2.“

Toto Karol považoval za podraz. U2 mal naozaj rád. Takmer tak rád ako Zuzu.

A počúvali ich spolu miliónkrát. A aspoň tisíckrát na U2 súložili.

„Toto nie je fér.“

„To mi je jedno.“

Karol chcel Zuzu nakopať do toho jej krásneho zadku. Zuza bola o sedem rokov mladšia a niekedy ešte potrebovala urobiť veci, ktoré sa v dobrom vzťahu po istom veku proste nerobia. Karol bol trepezlivý a Zuzu mal naozaj rád. Ale teraz ho nasrala.

Ale nenakopal ju. Zazvonil telefón. Zuzin mobilný telefón. Karol sa na okamih pozrel Zuze do očí, schytil ju, vložil ju späť do kuchyne a tromi krokmi bol pri telefóne. Stisol zelené tlačidlo a veľmi hrubým hlasom povedal:

„Ak jej nedáš pokoj, martenskami ti rozkopem zadok a potom ti motorovou pílou odrežem presne tri centimetre so špičky penisu. A potom ti vypichnet všetky gumy na aute. Ak vôbec nejaké auto máš, ty sralo.“

A potom zložil. Potom chvíľu len tak stál a pozeral sa na Zuzin obraz nad posteľou.

Na obraze bola osamelá žena uprostred jazera. Na hladine plávalo opadané lístie a pod telom ženy ticho čučal starý kapor. Rozhodol sa, že zajtra ho vymení za plagát z filmu Kagemusha, tieňový bojovník. Potom sa vrátil k Zuze do kuchyne.

Všetky tri okná boli otvorené, bolo okolo pol štvrté a na strome za oknami napriek mrazu spieval nejaký vták. Zuza stála pri umývadle, kloktala ústnu vodu a bola strašne pekná. Potom si poriadne odplula.

„Ako vieš, že ho má o tri centimetre väčší?“

„Raz si mi to povedala. Pili sme.“

„Aha,“ povedala Zuza.

Potom sa usmiala a vyzliekla si župan. Potom prešla okolo Karola s tým krásnym polotučným zadkom v kvietkových nohavičkách a povedala:

„Idem pustiť nejakú muziku.“

Avošla do izby. Apustila U2. With or without you. Zuza jedna.

Sokolská župa rakouská
1010 Wien, Drachengasse 3/5
Tel./fax: ++43 1 604 87 04
(Dipl.-Ing. Jiří Nováček)
www.sokol-wien.at

Sokol informuje
Jako tělovýchovný spolek s dlouholetou tradicí Vám Sokol nabízí sportovní hodiny vedené školenými vedoucími s velkou praktickou zkušeností. Přijďte se podívat, srdečně Vás zveme!

Náčelnictvo a cvičitelé
Sokolské župy rakouské

Informace:
s. Marie Pibilová, tel. 330 97 87
s. Irena Floriánová, tel. 586 86 86

**Sokolská župa
rakouská**
www.sokol-wien.at

Česká obec sokolská
Tyršův dům – Újezd 450,
118 01 Praha 1
Tel.: ++420 257 007 111
Fax: ++420 257 320 580
www.sokol-cos.cz

Sokol Luzern
http://dbservice.com/sokol

Sokol Sydney
http://www.sokolsydney.com

Cvičení rodičů s dětmi

Cvičíme
každé pondělí
17:00 – 17:45

Bližší informace:
Mag. I. Mühlbergerová
tel.: 480 49 14

Župní družstvo volejbalu (vedoucí odboru Anton Florián, tel. 01/586 86 86)
23, Anton Baumgartner-Strasse – kulatá hala Alt-Erlaa

Čtvrtek	19:30 – 21:00	odbíjená (muži)
---------	---------------	-----------------

Župní trénink ve stolním tenisu (info přes den: Pavel Vlček, tel. 01/86 99 297)
17, Steinergerasse 7 – sokolovna

Pondělí	19:15 – 21:00	stolní tenis
---------	---------------	--------------

Župní zdravotní cvičení
17, Steinergerasse 7 – sokolovna

Úterý	16:00 – 17:30	ženy a muži
-------	---------------	-------------

Sokol Vídeň II
2, Blumauergasse 2 – tělocvična veřejné hlavní školy

Pondělí	18:00 – 19:30	odbíjená (muži)
	19:30 – 21:00	nohejbal (muži)
Středa	19:30 – 21:00	gymnastika (ženy)

Sokol Vídeň III/XI
(informace pro zájemce o volejbal: N. Šterbová, tel. 0650/967 80 80,
e-mail: K.Sterba@gmx.at)

3, Sebastianplatz 3 – tělocvična školy Komenský

Středa	19:00 – 21:00	odbíjená (muži)
Čtvrtek	19:00 – 21:00	gymnastika (ženy)

Sokol Vídeň X
Každou první středu v měsíci seniorské odpoledne od 14:00. Hosté vítáni.
Info: br. Anton Valenta, tel. 01/600 20 20, 0676/964 59 74, fax 01/604 60 12,
e-mail: sokol10@aon.at, www.sokol-x.at
10, Angeligasse 21 – sokolovna

Úterý	18:00 – 19:00	showdance
	19:00 – 20:00	aerobic
	20:00 – 21:00	badminton (ženy)
	21:00 – 22:30	foťbal
Středa	19:00 – 20:00	badminton (muži)
	20:00 – 22:00	odbíjená (mix, Sokol III)
Čtvrtek	09:00 – 10:30	ladypower
Pátek	15:30 – 19:00	SVS (dorstenci, Sokol V U-17)
	19:00 – 21:00	SVS (Sokol V)

Sokolská jednota Tyrš XII/XV
Info: tel. 01/713 31 88/20 přes den, e-mail: sokol.12-15@aon.at
Jednota cvičí v sokolovně 10, Angeligasse 21.

Pondělí	19:30 – 21:00	nohejbal (muži)
Čtvrtek	17:30 – 19:00	základní cvičení, hry (žactvo)
	19:30 – 21:00	gymnastika „speciál“ (ženy + muži)

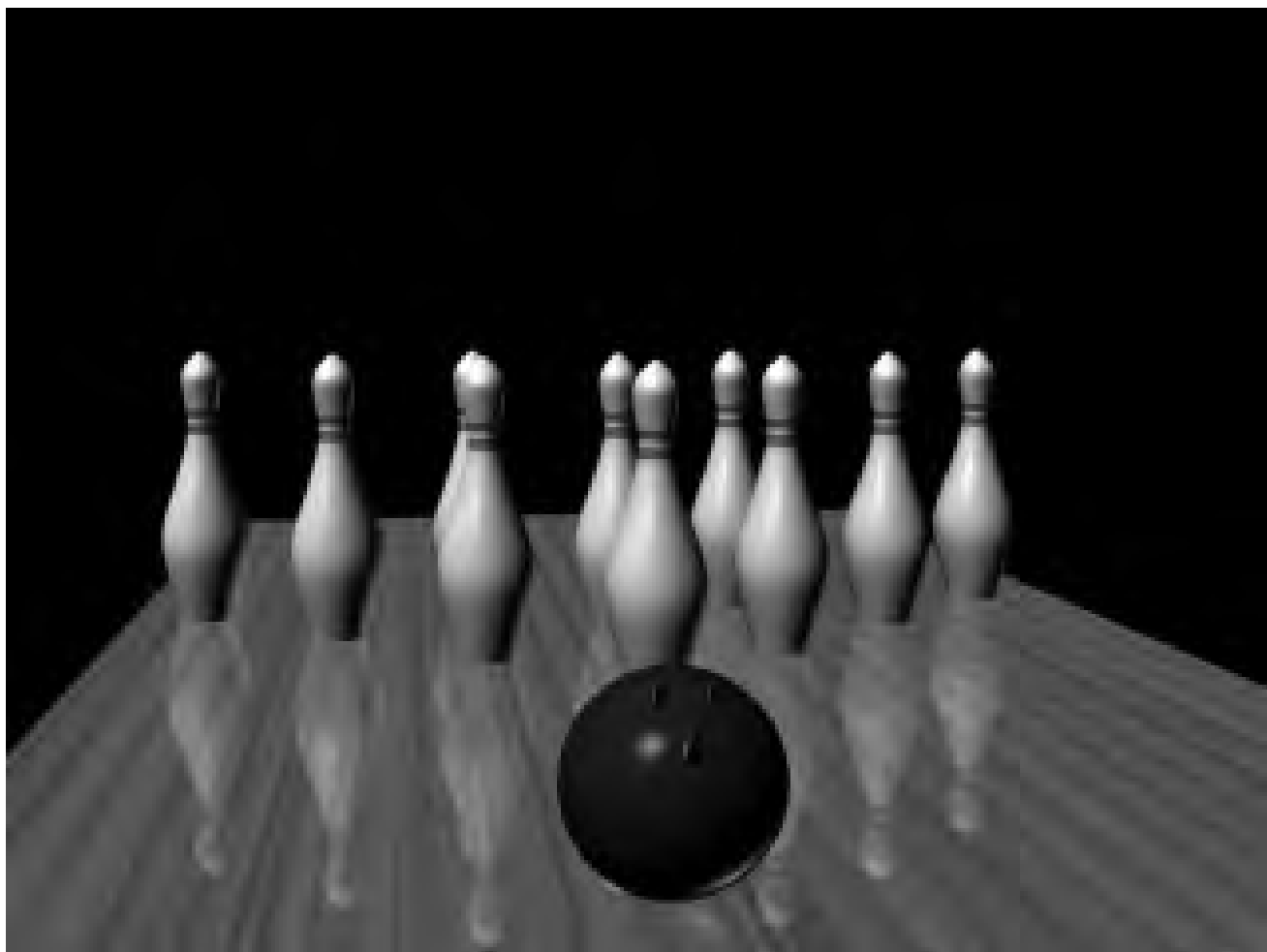
Sokol Vídeň XVI/XVIII
Info: tel. 01/480 13 57
17, Steinergerasse 7 – sokolovna

Pondělí	17:00 – 17:45	cvičení rodičů s dětmi
	18:00 – 19:15	žactvo a dorost
Úterý	19:30 – 21:00	gymnastika „speciál“ (ženy a muži)
Čtvrtek	19:30 – 21:00	gymnastika (ženy)
Pátek	20:00 – 22:00	základní sportovní gymnastika (muži)

Sokol Vídeň XX
Helena Rybáková, tel.: 01/332 46 10

Sokol Vídeň XXI
21, Roda Roda-Gasse 7

Úterý	19:00 – 21:20	gymnastika, míčové hry (ženy + muži)
-------	---------------	--------------------------------------

Vídeňští Sokolové srdečně zvou na zábavnou soutěž v bowlingu.
Sejdeme se v Brunswickhalle v Prateru v sobotu 26. listopadu v 17 hod.
Těšíme se na Vaši účast.

Sokolská jednota XII/XV srdečně zve na

MORAVSKÉ HODY,

které se budou konat v sobotu 22.10.2005
ve farním sále Vídeň 12, Gaterhölzl, Hohenbergstr. 42/Schwenkg. 22

MARTINSKÁ ZÁBAVA

5. 11. 2005
Tělocvična v Steinergerasse, 1170 Wien
Sokol XVI/XVIII

Vídeňský Sokol zve:

1. na zábavný podvečer při bowlingu pro každý věk.
Sejdeme se 26. listopadu v 17.00 v hale Brunswick v Prater Hauptallee.

3. na dětský maškarní ples
Kdy: 19. února 2006, 15.00 hodin
Kde: v sokolovně Steinergerasse 7, 1170 Vídeň

2. na tradiční výlet (pochod zdatnosti) 26. října (státní svátek)
Sejdeme se v 9.00 h u domu „Philips“ na Triesterstraße. Cílem je Herrgottschnitzerhaus (Hohe Wand 850 m)

4. na turnaj ve stolním tenise pro ženy, muže a žactvo
Kdy: 11.+12. března. 2006
Kde: v sokolovně Steinergerasse 7, 1170 Vídeň

Přesné informace k termínu, přihláškám, startovnímu apod. budou v čas uveřejněny

Sparta bude pykat za rasistické projevy svých fanoušků

Rasistické projevy fanoušků při utkání s Ajaxem přijdou pražskou Spartu na šest milionů korun. Kontrolní a disciplinární komise UEFA v Nyonu rozhodla, že český mistr zaplatí pokutu 32 tisíc eur, to je více než 900 tisíc korun. Delegát UEFA napsal do zápisu o utkání, že se z domácích sektorů ozývaly „opičí“ zvuky při třech příležitostech, kdy měl míč hráč Ajaxu tmavé pleti Ryan Babel. Sparta se podle internetové stránky UEFA bránila tím, že udělala maximum, aby tvrdé jádro fanoušků od projevů rasismu odradila. Disciplinární komise však její argumentaci neuznala a vedle pokuty nařídila i to, že při zápase s Arsenalem 18. října bude téměř polovina hlediště bez diváků. Celkem tak Sparta přijde asi o 7500 míst z celkové kapacity, která je pro Ligu mistrů stanovena zhruba na 19 tisíc sedadel. Při cenách vstupenek od 600 korun to znamená více než pět milionů korun. Podle informací ČTK je přitom většina těchto vstupenek již prodána. Pražský klub se ještě může do uvedené doby proti trestu odvolat.

Šebrle vyhrál v Talence

Roman Šebrle vyhrál po roce opět desetibojařský mítink v Talence a získal 8326 bodů si zajistil i prvenství ve vícebojařské Grand Prix. V součtu tří desetibojařských výkonů roku odsunul na druhé místo mistra světa Briana Claye z USA a získal vítěznu přemíjí 30 000 dolarů. K vítězství v seriálu potřeboval nasbírat alespoň 8145 bodů. Tomáš Dvořák na osmém místě o pouhé čtyři body neuspěl s útokem na hranici 8000 bodů. Na kontě mu tak zůstalo 34 výkonů lepších než tato hranice kvality a stále se pouze dělí o první pořadí v historii s Francouzem Christianem Plaziatem.

Vodní slalomáři v Penrithu

V Penrithu (Austrálie) bojovali vodní slalomáři na přelomu září a října o tituly mistrů světa. Český tým na šampionátu na trati v Penrithu nasadil plný počet tří lodí v každé kategorii, na startu bylo na 350 vodních slalomářů z více než 50 zemí světa. Dvojnásobná olympijská vítězka Štěpánka Hilgertová, která právě v Sydney získala své druhé zlato, odletěla do Austrálie již pět týdnů před šampionátem hlavně kvůli aklimatizaci. Hilgertové se ale nepodařilo obhájit titul z Augsburgu, na trati, kde získala v roce 2000 své druhé olympijské zlato, skončila až čtvrtá. Letos se sedmatřicetileté závodnici zatím dobře dařilo, vyhrála dva ze tří závodů Světového poháru a z mistrovství Evropy si přivezla stříbro. Z nebyvale úspěšného šampionátu v Augsburgu před dvěma lety přivezli čeští vodní slalomáři hned tři zlaté, stříbrný a bronzový kov a ovládli medailovou bilanci. Vedle Hilgertové zvítězily hlídky kajakářek a deblkanoistů, hlídka kanoistů byla bronzová. Letos skončili čeští vodní slalomáři na mistrovství světa v australském Penrithu nečekaně bez medailí. Česká republika nebude mít cenný kov z MS ve vodním slalomu poprvé ve své samostatné historii.

Český zápasník vybojoval bronz na MS

Český zápasník Petr Švehla vybojoval bronzovou medaili na mistrovství světa v Budapešti. Na šampionátu v řecko-římském zápase v kategorii do 60 kilogramů porazil v duelu o třetí místo domácího Lászla Klimenta na body. V nejtěžší kategorii do 120 kilogramů byl další český reprezentant David Vála devátý, Švec obsadil ve váze do 96 kilogramů desátou příčku.

Názor II: Spisovná čeština ve škole

Možnost dnešních dětí slyšet v jiném než školním prostředí výhradně spisovný jazyk je objektivně stále menší. Krásná literatura i média vědomí jeho závaznosti ve veřejné sféře spíše narušují. Má škola za této situace stále lpět na jeho užívání, nebo na spisovnou češtinu na stupínku prostě rezignovat? Honza shání neustále hadr na utírání koulí. Chodí totiž děsně rád a často na bowling! Chodí tam s kámošema a dost si tam užijou. Pijou minerálku (to říká on!) pak padaj do dráhy, hrajou tvrdě, rychle, neočekávaně. Co ještě k Honzíkovi? Je to náš brouček, je s ním děsná sranda a hrozně ho žerem! Překvapila vás v tomto miniportrétu jednoho z redaktorů oblíbeného dívčího časopisu přemíra nespisovných výrazů a tvarů? Pravopisná chyba? Nebo jste takovým textům už přivykli a běžně je přijímáte? Ale jak se k nim stavět ve škole? Kritizovat, odmítat? Rezignovaně mávnout rukou? Akceptovat jako styl mladých? Nebo máme ještě nějakou jinou možnost? Při uvažování o tématu spisovný jazyk ve škole se mi vybavil ještě jeden text. Uvádí se v něm, že učitel, „kapituluje-li zbaběle před nápirem nekulturního opovrhování spisovným jazykem, pak je učitel špatný, hodný hlubokého opovržení“. Tak to napsal před více než třiceti lety Vladimír Šmilauer, jeden ze skutečně velkých češtinářů a velkých učitelů. Jeho slova nelze jen tak přejít. Je ovšem jasné, že od té doby uplynulo hodně času a česká jazyková situace se výrazně změnila. Spisovný jazyk byl tradičně považován za jediný útvar národního jazyka s celonárodní platností, za základní útvar uplatňující se ve veřejné komunikaci. Dnes se zdá, že celonárodní aspirace má i obecná čeština, tedy útvar nespisovný, a na vlastní oči můžeme pozorovat, jak spisovný jazyk ustupuje z celé řady kulturních oblastí: tempo jeho ústupu se výrazně zrychlilo právě v posledním desetiletí. Spisovný jazyk byl také tradičně hodnocen jako jediný útvar, který se může úspěšně uplatňovat ve všech kulturních a civilizačních funkcích. Jeho zvládnutí se obecně pokládalo za nutný předpoklad úspěšného absolvování středního a vyššího vzdělání i náležitého společenského uplatnění. W. Labov a jeho následovníci se však snažili už v sedmdesátých letech prokázat, že i nespisovné kódy jsou vhodné pro vyjádření intelektuálně náročných obsahů. Poukazovalo se i na to, že spisovný jazyk je kulturním majetkem vládnoucích vrstev a že jim slouží jako mocenský nástroj. Preferováním tohoto kódu ve školském systému si zajišťují, aby do vyššího společenského postavení nepostoupil nikdo, kdo si neosvojil jejich oficiální kulturu, s ní spjaté hodnoty a normy. Kontrola ovládnutí tedy už předem znevýhodňuje děti zvyklé z domova na jiný kód. Také ze školské praxe se ozývají občas hlasy, že přehnaný důraz na zvládnutí spisovné normy např. pravopisné ubírá čas, který by bylo vhodnější věnovat skutečnému rozvíjení komunikačních dovedností. Souhrnně řečeno, v uplynulých desetiletích došlo k podstatným změnám – jak pokud jde o užívání spisovné češtiny v praxi, tak i pokud jde o pohled na spisovný jazyk a jeho postavení ve školním vyučování. Pokusme se tedy zamyslet se nad nejdůležitějšími posuny a změnami, k nimž v posledních letech došlo, popř. formulovat určité závěry pro školní jazykovou výchovu.

Spisovný jazyk na ústupu

V době meziválečné, kdy se rodilo klasické pojetí spisovného jazyka jako prestižního, ostatním útvarům nadřazeného, funkčně diferencovaného, univerzálního a celonárodního

jednotného útvaru jazyka národního, byla spisovná čeština skutečně základním jazykovým kódem užívaným ve veřejné sféře. Předpoklad, že jde o útvar funkčně univerzální, který pokrývá potenciálně celou oblast společenské komunikace, byl však zřejmě už tehdy příliš silný. Přesněji řečeno, šlo spíše o programový postulát než o popis reálného stavu. Očekávalo se, že spisovná čeština se postupně prosadí i v těch oblastech, kde dosud nepřevládala (běžně mluvená komunikace). Úsilí českých lingvistů o naplnění tohoto cíle vyvrcholilo po druhé světové válce bojem za šíření tzv. hovorové češtiny. Velká očekávání s tím spojená se však nenaplnila; dnes jsme naopak svědky rozsáhlého ústupu spisovného jazyka i z těch sfér dorozumívání, v nichž dříve jednoznačně dominoval. Pronikavou změnu zaznamenala především oblast krásné literatury. J. Mukařovský ve třicátých letech konstatoval, že spisovná čeština je latentním pozadím, na němž jazyk literárního díla vnímáme, a to i tehdy, je-li umělecký text napsán jazykem nespisovným. Po druhé světové válce a zejména od šedesátých let se začala situace radikálně a prudce měnit. Dnes u krásné literatury spisovný jazyk neočekáváme, resp. ne více než jazyk nespisovný. Moderní umělecké texty už nemohou sloužit jako zdroj poznání spisovné normy; ani škola nemůže očekávat, že četba soudobé krásné literatury žákům pomůže k osvojení si spisovného jazyka. Základna poznávání a utvrzování spisovné normy se tak výrazně zúžila. Po ústupu krásné literatury se zdálo, že relativně vzroste úloha mediální komunikace, zvláště zpravodajství a publicistiky, jako možného pramene poznání spisovné normy. Jak vypadá situace dnes? V posledním desetiletí zde došlo ke dvěma významným posunům, které využití mediálního sdělování pro poznávání a utvrzování spisovné normy výrazně zproblematizovaly. Tyto významné změny zaznamenáváme v oblasti technologické a společenské.

Lesk a bída mediální komunikace

Především v souvislosti s technologickými změnami (nástup televize) se výrazně změnil poměr mluveného a psaného slova ve prospěch jazyka mluveného. To znamená – spolu s dalšími změnami – oslabení základny spisovného vyjadřování, protože na spisovnou normu je tradičně vázán především jazyk psaný, zatímco jazyk mluvený není v tomto ohledu tak vyhraněn. Nová média posledních desetiletí (internet, mobilní telefony s možností zasílat textové zprávy atd.) spojují písemnou formu se situačními podmínkami příznačnými pro projevy mluvené (možnost pohotové reakce, okamžité zpětné vazby, písemné konverzace dvou i více osob apod.). Mnohé texty, které se v nich uplatňují, vykazují proto řadu rysů příznačných pro projevy spontánně mluvené, včetně rysů nespisovných. Technická omezení, s nimiž se uživatelé nových médií setkávají, přitom vedou k dalším deformacím jazykových vyjádření, např. k užívání různých extrémních forem zkracování textu – k rušení hranic mezi slovy, vynechávání interpunkčních znamének, užívání heslové syntaxe apod. Nemožnost psát diakritická znaménka opět rozkolísává grafický obraz slova a u dětí i návyk psát a vyjadřovat se pečlivě. Co se týče změn společenských, jejich významným důsledkem pro oblast mediální komunikace je skutečnost, že z českých médií devadesátých let zmizelo přímočaré ideologické působení a do uvolněného prostoru se začala výrazně prosazovat jiná témata. Převážně šlo o tematiku osobní až intimní (vaření, sex, drogy,

manželské neshody apod.). Zároveň vzrostl podíl textů dialogických na úkor monologu a prudce se zvyšuje podíl jazykově neprofesionálních mluvčích na mediální komunikaci (v tzv. kontaktních pořadech, v pořadech s hosty, ale nejen v nich). To vše opět vede k oslabení pozic spisovného jazyka. K tomu přispívá i rostoucí podíl zábavy v mediálním sdělování, resp. výrazná snaha médií (zvl. bulvárních) o větší atraktivnost. K uplatnění prvků zábavy dochází nejen v původních žánrech; pronikají také do žánrů původně věcných (např. zpravodajských – srov. např. beletrizaci původních kriminálních zpráv černých kronik), vytvářejí se žánry smíšené (tzv. infotainment). Také úsilí o zábavu, větší atraktivnost a kontakt s čtenářem či divákem a posluchačem vede zpravidla k posunu od spisovného vyjadřování k nespisovnému, resp. k míšení spisovného kódu s nespisovným. To vše změnilo tvář mediálního sdělování natolik, že ani dnešní publicistiku nepovažují někteří lingvisté za vhodný pramen poznání spisovné normy.

Čeština na rozcestí

Dnešní doba přinesla i poněkud realističtější pohled na spisovný jazyk. Zatímco dříve se předpokládalo, že spisovný jazyk disponuje v zásadě prostředky neutrálními i příznakovými (hovorovými, knižními), dnes se konstatuje, že spisovná čeština je v tomto ohledu mezerovitá: v některých případech máme k dispozici pouze prostředky knižní, popř. knižní a hovorové, nikoli však neutrální (bychom – bysme, ti velcí husité – ty velký husiti, ta bílá kořata – ty bílý kořata apod.). Rovněž funkční univerzalita spisovného jazyka se dnes hodnotí realističtěji. Nepředpokládáme už, že spisovný jazyk pokrývá všechny oblasti dorozumívání, ani že je k tomu plně vybaven. Je zřejmé, že v řadě situací působí faktory, které nejen užití spisovného jazyka nepožadují, ale které podporují spíše užití prostředků nespisovného (např. snaha o sblížení s partnerem, o důvěrnost, větší expresivitu apod.). Spisovný jazyk v dnes kodifikované podobě je vybaven především pro projevy psané, orientované spíše věcně, s vyšší dávkou oficiality, resp. formálnosti. Hlavním problémem dneška je napětí mezi současnou spisovnou kodifikací a velkým očekáváním, pokud jde o užívání spisovného jazyka, na straně jedné, a mezi současnou jazykovou praxí ve veřejné sféře na straně druhé. Uvažovat můžeme, zdá se, v zásadě o dvojím možném řešení. Spisovná čeština by se především mohla více otevřít prostředkům dnes pokládaným za nespisovné. Vyrovnala by se tak s požadavkem funkční univerzality. Problém je mj. v tom, že nejde vždy o prostředky celonárodně užívané – není tedy vyloučeno, že jejich začlenění do spisovného jazyka by mohlo vyvolat nežádoucí napětí v jazykovém společenství. Druhé možné řešení naopak respektuje skutečnost, že spisovná čeština je útvar do jisté míry výlučný, který není funkčně univerzální, ale jehož užívání je příznačné především pro veřejné projevy psané, pro neutrální projevy věcné (odborné a administrativní) a pro projevy s vyšší mírou oficialnosti a formálnosti. V situacích s jinými situačními charakteristikami můžeme očekávat míšení spisovného kódu s menším nebo větším podílem nespisovných prostředků, popř. užívání nespisovného jazyka vůbec. Přijetí tohoto stanoviska by vedlo ke konzervativnějšímu zacházení se spisovným jazykem, posilovalo by jeho stabilitu, redukovalo by ovšem oblast jeho použití. Kromě obou uvedených možností existuje vlastně ještě možnost třetí: tvářit se, že současná situace vyhovuje a že není potřeba

nic na ní měnit. Zdá se ale, že jde pouze o možnost teoretickou; všichni totiž cítíme naprosto jasně, že dnešní stav uspokojivý není a je vpravdě pouze stavem přechodným.

Co tato situace znamená pro školu?

Především si musíme uvědomit, že žáci mají reálně omezenější možnosti osvojovat si spisovný jazyk a získávat povědomí o jeho závaznosti či příslušnosti ve veřejné sféře přímo z praxe veřejného sdělování. Oblasti, s nimiž se nejčastěji setkávají, tedy mediální komunikace a krásná literatura, jim naopak poskytují zkušenosti s hravým využíváním prostředků různých jazykových útvarů. Tím se podporuje jejich přirozený sklon k experimentování a jazykové hře, k míšení různých prvků a stylů řeči; může se však oslabit jejich snaha o ovládnutí a důsledné užívání spisovného jazyka. Jak na to reagovat? Nelze samozřejmě uvést samospasitelné řešení. Zdá se mi ale, že by bylo vhodné zaměřit se především na čtyři cíle:

a) Rozhodně nerezignovat na spisovný jazyk v psaném ani mluveném projevu; naopak vytvořit dostatečné předpoklady pro to, aby si ho každý žák mohl podle svých schopností prakticky osvojit.

b) Klást zvýšený důraz na poznání faktorů, které uplatnění spisovného jazyka vyžadují; vést žáky k jejich respektování, eventuálně upozorňovat i na ty okolnosti, které závaznost spisovného vyjadřování oslabují.

c) Na konkrétních příkladech upozorňovat na kvality, které s sebou užití spisovných prostředků zpravidla v řadě oblastí nese: věcnost, popř. větší přesnost vyjádření, jistou neutrálnost, zvláště citovou, tzv. negativní zdvořilost, objektivnost apod.

d) Vést žáky k náležitému přijímání projevů s nespisovnými prvky, především k pečlivému vyhledávání a hodnocení záměru, který autor (mluvč) užitím nespisovných prostředků sledoval: ozvláštnit vyjádření, zdůraznit svůj sociální nebo teritoriální původ, vyvolat iluzi blízkosti, intimity, důvěrnosti, citově zabarvit vyjádření, eventuálně citově zapůsobit na příjemce, a ovlivnit tak příjem sdělení, připomenout nebo vyvolat u příjemce stereotypní, skupinově vázané reakce apod. Vzhledem k tomu, že média využívají k manipulaci mladými, ale nejen mladými lidmi velmi často právě nespisovných prostředků, pokládám i tento poslední úkol za velmi potřebný.

doc. PhDr. Karel Šebesta, CSc.

*Autor působí v Ústavu českého jazyka
a teorie komunikace FF UK Praha*

Neteče vám právě do bot?!

Každý z nás si již určitě prožil časy chmurné, plné bouřek, doprovázené pořádnou průtrží mračen. Přesně tak bych mohla definovat svoje nedělní škaredé odpoledne. Zkrátka katastrofa! Procházela jsem se ulicemi a černé obláčky pomáhalo odehnat jen moje devítiměsíční sluníčko v kočárku. I přes svůj ještě miminkovský věk je moje Babulka velká společenská dáma, a tak jsem jí za její trpělivost se mnou odměnila první návštěvou velké společenské akce „Čaj o páté“ v české škole. Spousta věrných návštěvníků si jistě prodlužuje dovolenou, či jen tak užívá konečně umouřené léta, asi proto nebyl problém najít volnou židličku, avšak dobrá nálada na mne zapůsobila už ve dveřích. Moje princezna okamžitě zpozorněla, protože je nejen milovnicí dobré hudby, ale i tance. Celá maminka! Na parketě právě předváděli svo-

Erika Vodanská a Martin Petřík

je taneční umění náš zahraniční pár z Brna Erika Vodanská a Martin Petřík. A musím uznat, že nejen pro mě byli zkrátka „Extraklasse“. Při pohledu na Eriku jsem si tajně přála, aby moje dcera jednou také tak skvěle vypadala, ale hlavně i tak tančila. A při pohledu na tanečníka mi změkla kolena – nejen kvůli mé slabosti na blondáky (i když byl jen obarvený!), ale která z nás by si nezatancovala s takovým výborným tanečníkem! Po této kulturní vložce jsme se opět vrátili na zem, mezi nás normálně tančící smrtelníky. Mnozí z nich již posilnění první ochutnávkou letošního burčáku, nalévaného naší skvělou hobby-barmankou Jindřiškou Moriz. Zkrátka všichni si přišli na své, ať už generace pamětníků, nebo moje generace „Holky z naší školky“ anebo dítek Pemperek ještě povinných. Já jsem pak odcházela se svým sluníčkem jako máma bezmráčeková. Díky pár výborným přátelům, se kterými se alespoň na chvíli rozjasní i to nejzachmuřenější nebe. Na situaci se sice nic nezmění, ale člověk má ten krásný pocit – není sám. A já jsem byla šťastná, že byla právě ta druhá neděle v měsíci, kdy nejsem sama, protože přátele a pohodu najdu právě v klubovně školy Komenský – na **Čaji o páté!**

Martina Pfeffer

Brána Vysočiny

Vznik Pelhřimova se klade na začátek 13. století. Pražský biskup Pelhřim (Pelegrin) založil malou osadu při nynějším kostele sv. Víta. Později vzniklo v těsné blízkosti osídlení, opevněné kolovou hradbou. Z části jsou tyto hradby zachovány, jakož i Rynářská a Jihlavská brána. Během staletí se na pelhřimovském panství vystřídaly různé vrchnosti, jako např. Trčkové z Lípy. Poslední byli Říčanstí z Říčana v roce 1550. Během jejich vlády se město vykoupilo z poddanství a v roce 1596 bylo císařem Rudolfem II. povýšeno na město královské. Na Rynářské bráně můžeme číst:

Felix civitas, quae tempore pacis cogitat bella.

„Šťastná obec, která v době míru myslí na válku.“

Čtvercové náměstí je plné krásných barokních a empírových domů - vesměs s gotickými základy - tvořícími mno-

hametrové podloubí. Dominantou je pak věž chrámu sv. Bartoloměje, postavená v roce 1576. Po několika požárech kostela i věže byly obě opraveny v barokním slohu. Na věž se dá vyjít po 133 schodech a návštěvník se pak může kochat rozhledem do širokého okolí. Až do roku 1932 bydlel na věži hlásný, pan Jan Kotrč. Od 22 hodin večer do 3 hodin ráno měl povinnost po odbítí plné hodiny na zámku obejít 2x ochoz a zatroubit historickou znělku do 3 stran. (Na stranu jižní se nevytrubovalo). Pak sešel do zvonice a zazvonil na zvon Florian. Mimochodem se tzv. žňové hlídky držely na věži až do šedesátých let. S věží sousedící budova je zámek pánů z Říčana, dnešní městské muzeum. Na zadní straně zámku, v bývalé solnici, vzniklo přestavbou v letech 1895 - 1896 městské divadlo v neoklasicistním stylu. Další expozice muzea Vysočiny a nově zřízenou síň bratrů Lipských najdeme v Šrejnarovském domě na náměstí. Je stavěn v pozdně renesančním stylu. Kostel sv. Víta slouží dnes - po rekonstrukci - jako koncertní síň.

Město má bohatou průmyslovou i kulturní tradici. Významná je továrna na zemědělské stroje, kartáčovna aj. Mužský a smíšený pěvecký sbor ZÁBOJ pod vedením prof. Václava Nouzy a divadelní ochotnický spolek RIEGER jsou pádným důkazem dlouholeté kulturní činnosti. Z uměleckých osobností Pelhřimovska jmenuji herce a režiséry bratry Lipské, Jiřího Líra, Otomara Krejču, Jarmilu Kurandovou, choreografa Sašu Machova, tenoristu Národního divadla Milana Karpíška.

V nedaleké Kamenici nad Lipou se narodil skladatel Vítězslav Novák, v Kališti Gustav Mahler, básník Jan Sova v blízkém Pacově, Otokar Březina v Počátkách, dějiny města Pelhřimova zpracoval rodák Dr. Josef Dobiáš. Msgr. F. B. Vaněk, zdejší děkan - zemřel 1943 v Dachau - se zabýval poselství tohoto krásného kraje. Z dob historických jmenuji husitského kněze Mikuláše z Pelhřimova, zvaného Biskupec, rytíře Jeníka z Bratřic, buditele národa v době osvícenské, Tomáše ze Štítného a spisovatele Jaromíra Rubeše (*Já jsem Čech a kdo je víc*).

PELHŘIMOV – Rynářská brána ze 16. století.

10 kilometrů od Pelhřimova se nalézá poutní místo Křemešník

Kdysi se zde dolovalo stříbro a z jedné štolý vyvěrá pramen, kterému jsou připisovány léčivé účinky. Je slabě radioaktivní, avšak vyvěrá většinou jen mezi vánoce a červencem. Od kapličky nad pramenem nás vede křížová cesta k vrcholu - baroknímu kostelu sv. Trojice. Vedle něj stojí zámek „U sedmi havranů“, postavený medailérem J. Šejnostou. První kostel byl postaven v roce 1652 a byl

neustále rozšiřován. V dobách cholery v Čechách, v letech 1832 a 1866, přicházelo na křemešnickou pouť - 8. týden po velikonočních - až 60 000 lidí. Na přelomu 19. a 20. století byla na vrchu dvojtřídní škola a fara, na které právě působil jako mladý kněz spisovatel F. B. Vaněk. Jeho román *Na krásné samotě* líčí věrohodně celoroční život na Křemešníku. Dnes je na vrcholu postavena rozhledna, měřící 52 metrů a za dobrého počasí lze vidět až do Prahy.

-drob-

Zámek Chyše

Zámek Chyše

Navštívíte-li Karlovarský region, neopomeňte se podívat na zámek v Chyši. Již ve 12. století zde stávala mohutná tvrz, jak dodnes svědčí rozsáhlá sklepení a opevnění. Jejím majitelem byl rod pánů z Pětipes. (V erbů měli modrou příčnou vlnovku na bílém podkladě.) Kolem roku 1578 byl na tomto místě vystaven - s využitím původního zdíva - renesanční zámek. Ale již koncem 17. století se provádí úprava do stylu baroka. Z této doby se zachovaly nádherné štukové stropy a nástropní malby mistra Petra Brandla. Od roku 1766 patřil zámek rodu Lažanských z Bukové. (Erb pozůstal z červeného pole, ve kterém se nalézala část kola.) Hrabě Lažanský byl znám svým pro-českým postojem. Na přelomu 19. a 20. století měl vždy na všech veřejných budovách, jako na poště atd. napřed český nápis. Jedním z vychovatelů jeho syna se roku 1917 stal spisovatel Karel Čapek, jemuž je na zámku věnována stálá výstava. Zde tvořil tak významná díla jako *Krakatit* a *Věc Makropulos*. Syn tohoto hraběte Lažanské-

ho se - snad ovlivněn okolnostmi předmnichovské doby - oženil s příbuznou říšského ministra Ribbentropa. Po válce mu panství se zámek bylo odňato a v následujících letech bylo používáno jako škola v přírodě. Od roku 1979 objekt pustl a zdevastoval. V aukci jej koupili manželé ing. Marcela a ing. Vladimír Lažanští z vedlejší větve rodu Lažanských z 18. století. Pan ing. Lažanský zahájil okamžitě za pomoci památkářů záchranné práce a do dnešního dne investoval do objektu cca 40 milionů korun. I dotace českého státu pak pomohly tento historicky cenný skvost zachránit. K dalšímu udržování jistě přispěje také pivovar s vlastní restaurací, který je v současné době v rekonstrukci. V dnešní době se na zámku pořádají koncerty významných umělců, sňatky apod. V udržovaném zámeckém parku můžeme obdivovat lípu starší více než 400 let. Památkový úřad označil zámek v Chyši za nejlepší velký památkový objekt v republice, který je v soukromých rukou.

-drob-

Adalbert Stifter – romantik z česko-rakouského pomezí

Od Stifterova narození uplynulo už dvě stě let. Ani jako výtvarník ani jako romanopisec není například v Čechách příliš znám. A čím tedy může být zajímavý pro dnešního čtenáře? „Víte, Stifter je zajímavý právě tím, že kdybych ho chtěl řekněme zařadit politicko národnostně, tak je to spisovatel bavorský? Nebo je to spisovatel český, respektive jihočesko západočeský? To je otázka. Já myslím, že to je velký spisovatel německého jazyka, který přesáhl a přesahuje dobu,“ míní nakladatel Vitalis, Hanuš Karlach. Stifter byl taky malíř a psal řadu let výtvarné recenze, čímž výrazně ovlivnil chápání umění v 19. století. Svě chápání umění obsáhle formuloval i jako umělec a vyjádřil ho recenzemi i založením galerie. Na otázku, zda byl Stifter umělcem česko-rakouským, odpovídá Hanuš Gerlach: „On vyšel z jistého prostředí. A teď z jakého prostředí: to je ten svět na pomezí, který je díky pohybům obyvatelstva a mísení jazyků proměnný. Celkem nezáleží na tom, jestli ti lidé mluví toho času česky, nebo německy, resp. bavorským nářečím, nebo hornorakouským nářečím, to je sekundární. Kdo zná dílo Adalberta Stiftera, vidí, že otázka národnostní nehraje téměř žádnou roli, tam je důležité, jestli to byl obyvatel tohoto údolí, této planiny atd. S jeho významem a s jeho krásou je to věc v této souvislosti podružná.“ (kb)

Sní o tom, že uslyší zpívat velrybu Kateřina a Miloš Motanovi

Jak dlouho jste v Rakousku?

Do Rakouska jsme odešli v létě 1989 – tedy krátce před revolucí. V ruce jeden kufr a hlavu v oblacích.

Proč děláte Kateřino to, co děláte?

Plním si své dětské sny. Jako dítě jsem četla jen dobrodružné knížky z cest a od moře. Takové ty holčičí mě nikdy moc nezajímaly. Plánovala jsem s kamarádkou cestu kolem světa a snila, že jednou uslyším zpívat velryby. Mám hrozně ráda přírodu, vedla mě k tomu maminka a obě babičky.

Měla jste doma umělecké vzory?

V rodině hodně lidí dělá nebo dělalo do kumštu – výtvarno, malování, keramika, fotografování, hudba, zpěv, literatura. Máme v ní i jednoho cestovatele a sběratele všeho, co by se mohlo někdy na něco hodit. Asi se to ve mně všechno jaksi prokřížilo a vyrostl ze mě fotograf-cestovatel, který má oheň za patama, má nesmírně rád přírodu, jeho fotky mají výtvarné rysy, na cestě sbírá písek, kamínky a jiné zajímavé nepotřebné věci, o svých cestách píše reportáže a hudbu slyší i v neutuchající písečné bouři.

V té bouři byl také čas na lásku?

Když mi bylo devatenáct, tak jsem potkala kluka, který hrozně rád fotil a člověk se s ním nikdy nenudil. Byl stejně střeletý jako já – a tak jsem si ho vzala.

Proč neděláte něco jiného?

Ráda maluju. Rozdíl je ale v tom, že při malování jste s tím obrazem sám, kdežto při focení jsme dva. Při fotografování

jsou oči nejdůležitější. Jelikož jsme na to dva, tak dohromady vidíme ještě víc. Zjišťujeme ale, že nejen oči, ale i ostatní smysly hrají při cestování podstatnou roli. Když si můžete něco nahmatat – v přírodě je tolik úžasných tvarů. Nebo když začne pršet, tak má zem takovou kořeněnou vůni. Jídlo daleko od domova také dobře chutná – ať už je pestré od domorodců, nebo ať jsou to špagety uvařené někde uprostřed pouště a polité kečupem. A vůbec ze všeho nejkrásnější je pouštní ticho – hrozně pěkně se poslouchá.

Chcete ze svého koníčka (fotografování) udělat svoji práci a ze své práce svého koníčka?

Fotografování a cestování je pro mě to, pro co se dá na tomto světě dýchat. Chci mít na to co nejvíc času, protože bez dýchání člověk nemůže existovat. Ve zkratce – chci mít jednoho velkého koně „bez práce“.

Co potřebuje umělec na to, aby našel správné světlo a okamžik?

Na to, aby vznikla dobrá fotka, musí všechno sedět. Fotograf musí být ve správnou dobu na správném místě. Musí sledovat počasí, jak jdou mraky, odhadovat, jaký bude západ. Často vyhledává oblasti a motivy i pomocí intuice. Nejdůležitější jsou ty oči, které jezdí po krajině a snaží se zakopnout o něco pěkného v detailu nebo vnímat krajinu v celé své nádheře.

Nežli zakopnete, tak se asi hodně nachodíte.

Své kilometry dostáváme do nohou ne na dlouhých vyznačených stezkách, ale lezením po skalách, prodíráním se soutěskami nebo houštinami, „chozením kolem dokola“, nebo když najdeme hodně motivů najednou a nevíme, kam dřív skočit.

Co pokládáte při Vaší práci za rozhodující?

Důležité je vnímat krajinu srdcem, jedině potom můžete přirodě opravdu porozumět. Když máme vyhledaný motiv nebo určitou oblast, tak si musíme často přivstat. Většinou vstáváme už za tmy, protože do místa musíme také zavčas dorazit. Zpátky z terénu se vracíme zase až potmě a doufáme, že příroda bude milosrdná a nešlápne třeba na chřestýše.

Propršel Vám nějaký záběr?

Když se schyluje k bouřce, tak zatímco ostatní prchají někam do sucha, vyčkáváme, co se před objektivem „otevře“, nebo co se pěkně zabarví. Z terénu odcházíme teprve tehdy, když jsme spokojeni a mokří až na nit.

Vracíte se k některým motivům?

Když se světlo nevydaří, vracíme se do oblasti zpátky, dokud to „nemáme ve foťáku“. A i když jsme celkem spokojeni, stejně se vracíme, protože příště bude zase jiné počasí a možná si všimneme toho, co jsme roky předtím vůbec neviděli. Velmi důležitá je i technika, tedy na co se fotí, kterým objektivem a na jaký film. Nutně potřebujeme i stativ, abychom se doma nemuseli dívat na různobarevné šmouhy.

Jste často v poušti, jste tam víc doma?

Naše heslo je „všude dobře, tak co doma“. No a v té poušti je nám moc dobře.

Nemáte pocit, že do té pouště patříte?

Určitě. Kdysi jsme také četli, že jak začne mít poušť člověk rád, tak že je to láska na celý život. No a my jsme její krásu úplně propadli.

Vy nejste ani tak cestovatelé, vy hledáte výjimečné tvary a barvy, proč?

Je to slast pro oko. Vlastně pro celé tělo, když se například někde odřete ... no a taky pro duši.

Kde končí přírodní úkaz a kde začíná umění?

Myslíme si, že největší umělec je „Ten nahoře“. My jenom to, co „On“ z té haldy kamení, skal, písku a prachu vymodeluje, kouskem toho moře, jezera nebo vodopádem promokří, světlem a barvami Země namaluje, dáváme na film.

Jaké máte plány?

Velké, oba dva jsme střelci – střelení, s nohama na Zemi, prachem na patách a hlavou stále v oblacích.

Kam až chcete ve Vašem umění jít?

Až na konec světa.

Přeji Vám, aby na tom konci světa bylo nádherné světlo.

Jan Brabenec

www.motani-photography.com

Kráska

Caroline Vasicek, známá jako Kráska z muzikálu *Kráska a zvíře*, jako Elena v Franz Antelově *Bockerer* zakončila letošní sezonu muzikálem *Drákula*. Čtenáři *Klubu* si jistě vzpomenu na interview vedené Marií Brandeis s česky mluvící Caroline Vasicek. Tento rozhovor byl také publikován v knize *Přišli jsme odjinud...*, vydaný Kulturním klubem. Caroline Vasicek je teď „obsazená“ do jiné náročné role, a to role matky a manželky. Boris Pfeifer, kolega v povolání (*Jesus Christ Superstar* a *Romeo a Julie*) je jejím životním partnerem.

(bb)

Caroline Vasicek

Traute Furthner – Katharina Schratt

Ich, Katharina Schratt...

V měsíci říjnu uvádí divadlo Brett na scénu hru *Ich, Katharina Schratt alias Maria Theresia, die Kaiserin*. Ve scénickém zpracování Ludvíka Kavína hlavní roli vytvořila Traute Furthner. Bližší informace získáte na tel.: 587 06 63, nebo www.theaterbrett.at.

Česko – rakouské vztahy

Vztahy mezi oběma zeměmi prošly v posledních letech dramatickým vývojem. V živé paměti jsou ještě desítky blokad silnic a hraničních přechodů na rakouské straně i silácké proklamace českých i rakouských politiků. To vše paradoxně po pádu železné opony. V dobách studené války se obě země více méně respektovaly, Rakousko navíc poskytovalo podporu českým disidentům a zázemí českým emigrantům, sděluje ve článku Jaromír Marek – O čem se mluví Přemysl Janýr z Fora pro česko-rakouský dialog.

„Jak dlouho žiji ve Vídni, tak jsem bezprostředně po listopadu 1989 nemohl věřit vlastními očima, jak vřele byli první čeští turisté v Rakousku vítáni a Češi čekali, že Rakousko po pádu železné opony převezme v regionu vůdčí roli a bude Československu a dalším zemím zprostředkovávat ten návrat do Evropy. Rakousko ale už nemělo v čele osobnost typu Bruno Krajsky, samo bylo v izolaci kvůli Kurtu Waldheimovi a samo se připravovalo na vstup do EU a nemělo už na to kapacitu. Tato jedinečná šance zůstala nevyužitá. Potom přišly spory kolem Temelína a oběma stranám se zdálo, že populistická politika přináší doma voliče. Postoj českých politiků, ať už „my se s vámi nebudeme bavit“ vyvolal v Rakousku zděšení a hysterii. Do roku 2000 se nestalo, že by jedna z těch zemí podnikla otevřeně nepřátelský krok vůči té druhé. Mám na mysli přistoupení ČR k protirakouským sankcím ze strany EU a hrozba rakouským vetem vůči členství ČR v EU. Od té doby obě strany zjistily, že takto dál nejde, ale ke konstruktivním krokům je ještě dlouhá cesta. Je to hodně ztracených let.“

Zkomplikovaly se i vztahy na té nejnižší úrovni, mezi lidmi. Vytvořila se řada předsudků a klišé. Hned po listopadu otevřelo Rakousko hranice českým turistům, které vítalo s otevřenou náručí. Záhy se ale v rakouských obchodech objevily dnes už legendární cedulky s nápisy: „Češi nekráste tady!“ Češi v příhraničních oblastech si zase ztěžovali na doslova nájezdy koupěchtivých Rakušanů. Jak přispěly tyto předsudky k vytváření obrazu souseda? Více socioložka Jiřina Šíková.

„Faktem je, že jsme byli a jsme chudší a že lidé v těch obchodních domech kradli. Že si děláme představu o tom druhém na podkladě takovýchto drobností, je jisté na obou stranách. Vezměte třeba, jak se u nás stále opakuje, jak jsou Němci u nás hluční atd., to jsou ty stereotypy. Odbourají se jen tak, že o nich budeme mluvit.“

Vzájemné vztahy mezi Rakouskem a Českou republikou podle Fora pro česko-rakouský dialog, nezměnil ani vstup Česka do EU. A přitom by zlepšení vztahů pomohlo odbourání přechodných opatření, která brání rozvoji plnohodnotného partnerství: zrušení omezení vstupu na rakouský pracovní trh pro Čechy a naopak otevření českého trhu s nemovitostmi pro cizince. V neposlední řadě je to i vznik Česko-rakouského fondu, po vzoru Českoněmeckého fondu budoucnosti, ze kterého by byly mj. podporovány i aktivity občanské společnosti, směřující k lepšímu porozumění obou národů.

redakčně zkráceno

Spolupráce Telče s Waidhofenem

Na spolupráci při pořádání dolnorakouské zemské výstavy v roce 2009 se předběžně dohodl okres Waidhofen s představiteli historického města Telč. Expozice by tak neměla proběhnout pouze na hradě Raabs, s jehož opravou se v rámci příprav na výstavu počítá, ale i v Telči, považované za jeden z nejkrásnějších renesančních architektonických skvostů v Čechách. Nutnou podmínku pro spoluúčast Telče však představuje zprovoznění železniční tratě Waidhofen – Telč, ke kterému by mělo dojít v roce 2007. V současné době ale došlo k určitým zpožděním způsobených finančními komplikacemi na rakouské straně. Již příští rok se však snad obnova rozběhne naplno. Představitelé Telče by pro akce spojené s dolnorakouskou zemskou výstavou rádi využili i peníze evropského fondu Interreg – dolnorakouská akce by se tak přeměnila na společný podnik všech přílehlých regionů označovaných jako Region budoucnosti Podyjí.

(MaFr)

Wels se bude družít s Tábořem

Úzkou spolupráci chce navázat jihočeské město Tábor s hornorakouským Welsem. Tábor se může pochlubit slavnou husitskou tradicí i rozkvětem po odchodu armády, dvakrát větší Wels zase vyniká svou veletržní tradicí. Obě města spojuje zájem na urychleném vybudování dobrého dopravního spojení mezi Jihočeským krajem a Horními Rakousy po silnici i železnici, ale spolupráce by se měla týkat kultury, sportu, společenských kontaktů, výměnných školních pobytů a podobně. Wels není přitom jediným městem, které udržuje dlouhodobou spolupráci s Tábořem – mezi partnery jihočeské lokality patří například i německá Kostnice, se kterou ho spojují i historické události. Wels se sice nemůže chlubit tím, že by v jeho zdech upálili podobně slavnou českou osobnost, ale snad to vzájemnému přátelství s Tábořem nebude na závadu.

(MaFr)

V Adamově a Vídni ožívají historii benzínových vozidel

Před 116 lety v adamovských strojárnách podle patentu vynálezce německého původu Siegfrieda Marcusa sestrojili první automobil na benzínový pohon na světě a zároveň první motorové pozemní vozidlo vzniklé na území Rakouska-Uherska. K jeho sériové výrobě však nedošlo a unikátní vůz nazývaný Marcus skončil v depozitářích vídeňského Technického muzea. Z důvodu bezpečnosti ho nemohou zájemci nikdy vidět v pohybu, i když se jedná o plně funkční exemplář. Nyní se však odborníci z Technické univerzity ve Vídni snaží o vytvoření dokonalé repliky a požádali o pomoc i konstruktéry z rodného podniku automobilu, z adamovských strojírén. Zde mají vyrobit pohonný systém a některé díly motoru včetně částí karburátoru. Není to ovšem nijak jednoduchý úkol – původní dokumentace k vozu se nezachovala a vůz se nesmí rozebírat. Odborníci z Technické univerzity ve Vídni se tak v mnoha případech museli spolehnout na odhad a intuici a nelze vyloučit, že některé otázky bude nutno dolažit až při samotné stavbě vozu. Automobil má výkon celou koňskou sílu a dosahuje rychlosti 6 – 8 kilometrů v hodině. Plně funkční replika má být trvale uložena ve Vídni, česká strana však za svou pomoc získala možnost výpůjček. Shlédnout by ho tak měli i zájemci v Adamově, Praze nebo Brně. Projekt počítá s dohotovením repliky do konce října a začátkem listopadu by automobil Marcus měl vyzkoušet první jezdec – prezident Rakouska Heinz Fischer.

(MaFr)

Knižná novinka

112 strán | 195,- Sk

O autorovi | ThLic. Peter Žaloudek sa narodil v roku 1958 v Žiline a od roku 1983 žije vo Viedni. Vyštudoval teológiu v Ríme. Od roku 1991 pracuje na rádiologickej klinike vo viendenskej nemocnici SMZ-Ost. Často cestuje po Európe i do zámoria. Zo svojich ciest prináša veľké množstvo fotografií. O svoje zážitky sa delí prostredníctvom prednášok s premietaním najzaujímavejších snímkov. Veľkému úspechu sa teší najmä jeho prednáška o známom kňazovi pátrovi Damiánovi de Veuster a kolónii malomocných na ostrove Molokai. Ten je najobľúbenejším cieľom jeho ciest. Peter Žaloudek je denne konfrontovaný so životom ľudí trpiacich na rakovinu a iné vážne ochorenia. Z fotografií a myšlienok svojich pacientov pripravil v roku 2003 vo Viedni a v roku 2005 v Brne výstavu s názvom *Myšlienky počas ožarovacej terapie*. Jej výsledkom je aj táto kniha.

<http://www.serafin.sk/>

Vydavateľstvo Serafín, Františkánska 2, 811 01 Bratislava,
Telefón: (02) 54 43 21 59 | fax: (02) 54 43 43 42
E-mail: vydserafin@orangemail.sk
Bankové spojenie | VÚB Bratislava-mesto |
č. účtu: 10030-14749012/0200
IČO: 586862 | DIČ: SK 2020372530

Predajne František

Bratislava | Františkánska 2, 811 01 Bratislava, telefón: (02) 54435338, Košice | Kováčska 35, 041 01 Košice, telefón: (055) 6226358, Prešov | Františkánske nám. 2, 080 01 Prešov, telefón: (051) 7721516, Žilina | J. M. Hurbana 12, 010 01 Žilina,

telefon: (041) 5626765, Hlohovec | Mjr. Štefánika 26, 920 01 Hlohovec, telefon: (033) 7302203, Pezinok | Farská 5, 902 01 Pezinok, telefon: (033) 6413517,

Knihy vydavatelstva Serafín distribuují firmy:
Modul, Ikar, Pemic, Don Bosco, Kredis, SSV, Za-ex.

Peter Žaloudek, Myšlienky počas ožarovacej terapie

„Kniha Petra Žaloudka je vzácným a pozoruhodným dielom – a to tak svojím obsahom, svojím filozofickým posolstvom, ako aj svojou formou. Autor nám s pozoruhodnou presvedčivosťou predkladá plody svojej dlhoročnej služby chorým. Nad knihou Petra Žaloudka sa mi stále navracala ústredná myšlienka jedného z najvýznamnejších filozofov našej doby Emanuela Levinasa, že skrze tvár druhého človeka, skrze jej „nahotu“ a bezbrannosť, sa k nám obracia tajomstvo nepodmieneného, ktorému dávame meno

Boh. Tvár druhého je podľa Levinasa tým najvlastnejším miestom zjavenia transcencie, tvár nám adresuje výzvu, aby sme vyšli zo svojho sebeckého krúženia okolo seba samých a „vecí“ a prijali zodpovednosť za život a svet okolo nás. Kiež mnoho čitateľov tejto vzácnej knihy nájde v nej silu k nádeji a kľúč na zvládanie svojich vlastných trápení!“
(Prof. PhDr. Dr. Tomáš Halík)

„Peter Žaloudek sa už roky denne stretáva s ťažko chorými ľuďmi. S väčšinou z nich sa mu podarilo zbližiť sa i ľudsky. Ako to už v hraničných situáciách života býva, niektorí sa mu po začiatočnej nedôvere zdôverili i s tým, čo často netušia ani najbližší rodinní príslušníci. Navyše dovolili, aby ich Peter Žaloudek odfotoval... Malá, ale mimoriadne dôležitá kniha.“

(PhDr. Jana Klusáková, Český rozhlas 1, 30. 1. 2005 v relácii Kniha týždňa)

OZNÁMENÍ

THEATERSUCHT V DIVADLE BRETT

tel. 01/587 06 63

FESTIVAL ALTERNATÍVNIHO DIVADLA
Z ČESKÉ REPUBLIKY

18. 10. – 3. 11. 2005

ve spolupráci s vídeňským Českým centrom

Út. 18. 10., 20:00 hod.

Stř. 19. 10., 20:00 hod.

Petr Nikl: *TANEC HRAČEK*

Čtvr. 20. 10., 20:00 hod.

Pá. 21. 10., 20:00 hod.

Vizita: *THE BEST IMPROTHEATER*

Sob. 22. 10., 20:00 hod.

Ne. 23. 10., 20:00 hod.

Bílé divadlo: *TY, KTERÝ LYŽUJEŠ*

Po. 24. 10., 20:00 hod.

Út., 25. 10., 20:00 hod.

Buchty a loutky: *URBILD*

Představení se koná v angličtině.

Čtvr. 27. 10., 20:00 hod.

Sob. 29. 10., 20:00 hod.

Divadlo Líšeň: *SÁVITŘÍ*

Stř. 2. 11., 20:00 hod.

Čtvr. 3. 11., 20:00 hod.

Divadlo bratří Formanů: *BAROKNÍ OPERA*

OPUS BONUM A JINÉ

V Tereziánském sále benediktinského opatství v Praze - Břevnově se jako každoročně v tuto dobu konalo 3. září setkání **Opus bonum**, které původně v dobách exilu svolával do bavorského Frankenu opat, později arcipat Dr. Anastáz Opasek, vídeňský rodák, dlouholetý vězeň z 50.let, po roce 1968 žijící v klášteře v Rohru. Na jeho „Dobrem díle“ významně spolupracovali Pavel Tigrid, Richard Belcredi a letošní jubilant Ivan Medek, který nyní oznámil, že napříště se už na organizaci a moderování setkání nemůže podílet. Le-

tošní téma Vztah společnosti a křesťanů vůči multikulturnímu prostředí Evropy vyvolalo i počtem účastníků shromáždění značnou pozornost. Zsvěceně a objektivně mluvil v úvodu o historických souvislostech i aktuálních problémech sžívání Němců a Čechů Franz Olbert, představitel Ackermann-Gemeinde a Česko-německého fondu budoucnosti. Pohotově tlumočila jeho projev do češtiny Helena Medková. V pečlivě připravených přednáškách hovořili evangelický duchovní Milan Balabán o Bibli a Koránu, arabista prof. Luboš Kropáček o tom, zda se musíme bát islámu a senátor Jaromír Štětina o dorozumění mezi náboženstvími a národy. Poslední dvě zmíněné přednášky byly poznamenány výrazně subjektivními pohledy na islám a zčásti i na současné kořeny terorismu, například v Čečensku. Poněkud neobvyklé na letošním setkání bylo množství přednášek, takže vůbec nezbyl čas na tříbení názorů v diskusi. Na závěr mnozí účastníci odešli na blízký hřbitov u sv. Markéty poklonit se památce Otce Opaska, někdejších účastníků setkávání Karla Kryla, Ivana Diviše a také profesora Jana Patočky.

Nadace Heinricha Bölla, jejíž pražskou odbočku řadu let vedl nynější poslanec Evropského parlamentu za německou stranu zelených Milan Horáček, spolu s organizací Jihočeské matky, reprezentované Danou Kuchtovou, uspořádala 6. září v Praze seminář s tiskovou konferencí o jaderné energetice. Kriticky o jejím nynějším i případném dalším využití v České republice referoval poradce ministra životního prostředí Dalibor Stráský, předseda jihočeské organizace Strany zelených. Bernd Warnat ze spolkového ministerstva životního prostředí, ochrany přírody a reaktorové bezpečnosti v Berlíně podrobil kritice zamýšlenou renesancí starého modelu při budování nových atomových elektráren. Veřejnou debatu nově oživili ve svých nedávných vystoupeních někteří čeští vládní politici a zástupci energetických kruhů.

Koncem letošního července se konalo ve Vídni plenární zasedání světové organizace **Intersteno**, za jejíhož předsedu byl zvolen Jaroslav Zavjačič z Prahy. Tuto čestnou neplacenou funkci zastával už i v roce 1963 jako zástupce tehdejšího Československa. V Praze - Chodově vede už řadu let svou školu pro stenografy a rychlopisaře na počítači. Jeho nynější spolupracovnice inženýrka Helena Kovaříková pat-

ří mezi nejrychlejší počítačové písaře a drží řadu světových rekordů. Sám Jaroslav Zavjačič byl mistrem Československa v psaní na stroji v 60. letech. Jako prvním se mu podařilo poslat do zahraničí dálnopisem zprávu o invazi vojsk Varšavského paktu 21. srpna 1968. Na červencové mezinárodní soutěži v uvedených oborech ve Vídni vyhráli účastníci z České republiky většinu disciplin, takže jejich soupeři z jiných zemí se nechali slyšet, že šlo ve skutečnosti o české mistrovství s mezinárodní účastí.

D. Vaněčková

Literární festival Zlatá margaréta

Viedenská štvrť Margareten sa môže pochváliť jedinečnou koncentraciou spisovateľov, básnikov, scenáristov a dramatikov. Tu sa zhuťňuje literatúra bez toho, aby sa sama uzatvárala do seba. Aj tento rok chceme po druhý krát pozvať k súťaži o zlatú margarétu.

Festival organizujú Szene Margareten, viedenské knižnice a dokumentačné stredisko (DomL). Už prvý ročník sa vyznačoval silnou medzinárodnou účasťou. Jednotlivé príspevky je možné podať v rôznych žánroch (poézia, próza) a v pôvodnom jazyku. Pri prekladoch môžeme byť nápomocní, ale predchádzajú neskorším raklami členovia poroty prosia, aby si autor sám zabezpečil preklad. Texty, predčítané samotným autorom, by nemali prekročiť dĺžku desiatich minút. Festival sa uskutoční 24. a 25. novembra 2005. Víťaz určený porotou obdrží cenu "Zlatá margaréta". Do 31. októbra sa prijímajú príspevky. Porota tak ako minulý rok pozostáva z troch členov, tento ročník sú to Beppo Beyerl, Nika Brettschneider a Armin Baumgartner. Texty prosíme zaslať poštou alebo e-mailom na adresu: Dokumentationsstelle für ost- und mitteleuropäische Literatur www.doml.at, 1050 Wien, Spengergasse 30-32, Tel./Fax: 0043/1/94 19 358, office@doml.at.

JOSEF HOFFMANN EIN UNAUFHÖRLICHER PROZESS

„Ein unaufhörlicher Prozess“ ist der erste Teil einer auf mehrere Jahre angelegten MAK-Ausstellungsreihe im Geburtshaus Josef Hoffmanns in Brtnice, Tschechien, die sich Themen aus dem Umkreis des Mitbegründers der Wiener Werkstätte widmet. Die Schau behandelt die Bedeutung von Entwurf und Zeichnung im Werkprozess des Architekten und Designers anhand von Originalzeichnungen, Modellen, Grafiken und Fotodokumenten aus der Sammlung des MAK.

Muzeum Rodný dům Josefa Hoffmanna

Hoffmannův dům, náměstí Svobody 263
58832 Brtnice, Tschechische Republik
Tel. (+420) 567 571 712

Dauer der Ausstellung: 11.7.-30.10.2005
Öffnungszeiten: Montag bis Freitag 10.00-17.00 Uhr, Samstag, Sonntag 10.00-16.00 Uhr oder nach telefonischer Vereinbarung

Am 15.-16.10.2005 (Programm für 15.-16. 10. 2005 in Erarbeitung) werden weitere Besucherreisen nach Brtnice, Tschechien, angeboten.

MAK-Shuttlebus Wien - Brtnice und retour, 9.00 Uhr ab MAK, Rückkehr MAK 20.00 Uhr.

Preis Tagesreise: € 19,-

Information und Anmeldung bei Frau Navratil unter Tel. (+43-1) 711 36-207 oder navratil@MAK.at (bis 1 Tag vor der Reise)

MAK Stubenring 5, Wien 1

Tel. (+43-1) 711 36-0, Fax (+43-1) 713 10 26,

E-Mail: office@MAK.at, www.MAK.at

Di MAK NITE© 10.00 - 24.00 Uhr,

Mi - So 10.00 - 18.00 Uhr,

Montag geschlossen

Jeden Samstag Eintritt frei

VÝSTAVA V NÁRODNÍM ARCHIVU

do 6. listopadu 2005

„Návrat ke kořenům - běh života v archivních dokumentech“.

Genealogie jako jedna z cest, jak poznat vlastní minulost, Ku pomoci všem, kteří na trnitou cestu rodopisných studií chtějí vykročit, a k pobavení zkušeným připravují Národní archiv a Československá genealogická společnost (Czechoslovak Genealogical Society International, St. Paul, Minnesota, USA) výstavu pod názvem „Návrat ke kořenům - běh života v archivních dokumentech“. Jejím cílem je představit návštěvníkům genealogii nejen jako vědu, ale především jako náročnou zálibu těch, kteří zatoužili přiradit k vyhledaným jménům konkrétní tvář a nahlédnout více do života předků.

Ve spolupráci se zemskými, oblastními a okresními archivy se autoři expozice snažili vyhledat v archivních depozitářích vedle známých především méně využívané písemnosti vztahující se k lidskému životnímu cyklu, ve čtyřech zastaveních je představit návštěvníkům a obrátit jejich pozornost od zdobných rodokmenů k příběhům ze života

předchozích generací, o nichž bohaté fondy našich archivů mohou hodně vyprávět.

Slavnostní vernisáž výstavy, na níž přislíbil pronést úvodní slovo velvyslanec USA v České republice pan William J. Cabaniss, bude součástí mezinárodní konference „Den v archivu“, kterou dne 23. září 2005 Národní archiv pořádá ve spolupráci s Československou genealogickou společností v Minnesotě. Konference, které se zúčastní také zástupci státních archivů ČR, je určena pro krajany žijící dnes v USA, kteří hledají své kořeny ve staré vlasti.

Pro veřejnost bude výstava přístupná ve dnech 24. září až 6. listopadu 2005, denně kromě pondělí, od 10.00 do 17.30 hodin. Vstupné se neplatí.

Pro krajany o krajanech s krajany v Toskánském paláci v Praze

Moderátor a hostitel celé akce ředitel odboru kulturních a krajaňských vztahů (OKKV) Zdeněk Lyčka přivítal, na sklonku léta hosty v Toskánském paláci v Praze, přestavil několik stěžejných českých zástupců zabývajících se krajaňskou tematikou, (*České listy*, *Radio Praha – Čro 7*, Náprstkovo muzeum, ČSÚZ, *Český dialog* aj.), a poté nastínil strukturu a obsah činnosti OKKV. Prostřednictvím OKKV je na projekty a aktivity krajanů a přátel ČR vynakládáno českým státem přes 30 milionů Kč ročně. Ředitel *Radio Praha* - relace zahraniční vysílání Čro-7 Miroslav Krupička vedle své prezentace obohatil setkání o ukázkou z vysílání rozhlasu – z pořadu o krajanech, hosté měli i příležitost si prohlédnout výstavku fotografií z reportáže jeho týmu u českých krajanů v zahraničí. Početnou klientelu zahraničního vysílání právě tvoří krajané a přátelé ČR. *Radio Praha* vysílá v ustálených programových schématech v češtině a dalších pěti jazycích. Dr. Milena Secká z knihovny Náprskova muzea upozornila, že tato instituce má jako jediná k dispozici bohatou knihovnu krajaňských periodik, a vyzvala krajany ke spolupráci i návštěvě. Šéfredaktor časopisu *České listy*, (tištěn a distribuován s informační i finanční podporou OKKV) František Řečinský oslavil společně s cca 120 pozvanými účastníky pět let trvání časopisu a přestavil jeho nově inovovanou podobu.

kb

VÝSTAVA Umění zůstat (Milena Jesenská)

Výstava byla zahájena 21. září 2005 Peterem Huemerem rozhovorem s Jiřím Grušou.

Pomoc uprchlíkům. Pomoc utéci. Praha 1933–1939

Mezi lety 1933 a 1939 bylo Československo útočištěm tisíců lidí, kteří utíkali před nacionálním socialismem. Výstava představuje práci a angažmá některých z těch, kteří se pro pomoc uprchlíkům zasazovali, ať již v rámci pomocných organizací, anebo osobně.

ESRA, ambulance pro pozdní následky holocaustu a migračních syndromů. Centrum pro psychosociální, sociální, terapeutickou a sociokulturní integraci.

Tempelgasse 5, 1020 Wien

Trvání výstavy: informace tel.: 214 90 14 nebo www.esra.at

Otvírací doba: pondělí – čtvrtek: 9.00 - 11.30 a 14.00 - 19.00 hod., pátek 9.00 - 11.30 hod.

Vstup volný!

Mějte prosím porozumění pro nezbytná bezpečnostní opatření a mějte u sebe průkaz s fotografií!

ESRA, 1020 Wien, Tempelgasse 5.

Margot Keprtová, Německo-český tematický slovník pro konverzaci, tlumočení, překlady

Čtvrté přepracované vydání unikátního lexikálního díla fundované germanistky, která na základě tematicko-situačního principu zpracovala německou slovní zásobu do 27 základních tematických okruhů, členících se do 62 specifických oblastí. První část knihy zahrnuje lexiku osobní a společenské sféry, na ní navazuje politicko-kulturní oblast, závěr je věnován odborným tématům, např. ekonomice a právnictví. Obsáhlá publikace autorky M. Keprtové je nepostradatelnou jazykovou příručkou nejen germanistů, studentů jazykových škol - zejména ekonomických, managerských, tlumočnicků a překladatelů, nýbrž i všech zainteresovaných na získání solidních znalostí německého a českého jazyka.

Doporučená cena: 350 Kč, rozsah: 624 stran, formát: 160x235 mm, tuhá vazba. Objednávka knihy na dobírku: Nakladatelství Olomouc, s. r. o., Lazecká 70, 779 00 Olomouc, tel.: 585224037, fax: 585231720, e-mail: olomouc@naklol.net objednavky@naklol.net. Aktuální informace: <http://www.naklol.net>

Galerie auf der Pawlatsche

AAKH Inst. f. Slawistik

1090 Spitalg. 2 - 4

www.univie.ac.at/pawlatsche

Vernisáž: Michal Bartoš (Brno) - Menschelei

do 7. 11. 2005, Po – pá 8.30 – 18.30 hod.

Michal Bartoš - geb. 1957 in Brunn

Arbeitet als Journalist, Fotograf, Organisator von Ausstellungen. Absolvierte ein technisches Studium (Bauwesen), arbeitete in der Bauwirtschaft, dann in einem Forschungsinstitut für Industriebauten in Brunn. 1984 - 88 Studium am Institut für künstlerische Fotografie (IVF) in Opava. M. Bartoš fotografiert seit 1976. Seit 1980 etwa selbständige zwanzig Ausstellungen. Zahlreiche Preise (1988, 1990, 1996), darunter Czech press photo 1996 (in der Kategorie Alltagsleben). Seine Fotos finden sich in den Archiven des Mährischen Museums in Brunn, beim Verband tschechischer Fotografen in Prag, im Archiv der Universität Opava, in der Perkins School for the Blind in Waterton / USA u.a. Kontakt: GSM: +420 608 748 471, E-mail: mibar@email.cz, Ateliér: Táborská 125, 615 00 Brno

Viele haben versucht, die „Seele“ von Händen zu erfassen: Dichter, Schriftsteller, Maler, Künstler aller Art. Die Bibel verwendet das Wort Arm – Hand an die 1600 Mal.

Welche Hand ist die schönste? Welche Tätigkeit einer Hand die wichtigste? Was alles vermag eine Hand zu schaffen, zu erzeugen, zu bewirken?

Dass Hände sprechen können, dass sie ein Ausdruck der Seele, der Lebenseinstellung, ja sogar ein Spiegel der Gesundheit, des Charakters, ein Sprachrohr der eigenen Person sind, davon zeugen nicht nur ihre Werke und Taten, die sich durch Jahrhunderte in der Geschichte der Menschheit tief eingepägt haben, sondern auch die modernen Wissenschaftsfächer wie Grafologie und Medizin. Ob es die Hand eines tüchtigen Chirurgen, eines begnadeten Musikers, eines weisen Schriftstellers, oder die Hand von diesem oder jenem ist, jeder von uns findet seine Gründe, um Hände unterschiedlichster Menschen hervorzuheben, zu loben und zu preisen.

Auch mich hat das Thema HAND gereizt. Deswegen fixierte ich meine Aufmerksamkeit und die Linse meiner Kamera in den letzten Monaten auf Hände. Ich hatte nur eine einzige Idee: Möglichst viele Hände bei verschiedenen Aktivitäten und Arbeiten zu fotografieren. Gestellte Positionen lehnte ich ab. Das Einzige, was ich zur Verwirklichung meiner Idee oft brauchte, war die Erlaubnis, in heiklen und sensiblen Situationen, ein Foto machen zu dürfen.

Als ich endlich die unzähligen Händeaufnahmen durchsah, um die besten für diese Ausstellung zu wählen, geriet ich in endlose Verwunderung: Die alltäglichsten Hände in ihren einfachsten Tätigkeiten sprachen mich am meisten an: Hinter vielen dieser Hände verstecken sich liebende Menschen. Alles, was sie tun, wie sie denken, wie sie leben, äußert sich in den zärtlichen Bewegungen ihrer Hände.

Peter Zaloudek, Wien, 2005

**WIR LADEN SIE HERZLICH EIN
ZUR FOTOAUSSTELLUNG VON
PETER ZALOUDEK**

„Hände und ihre Sprache“

Ab 19. Oktober 2005

Eingangsebene vom SMZ-Ost,
(Ebene 3) Zugang zur Vorstandsgruppe
für Radioonkologie,
Langobardenstr. 122, 1220 Wien.

Die Fotoausstellung wird täglich bis Ende März
2006 zu sehen sein.

Die Stimme deiner Hände

Ich höre sie gern, die Stimme deiner Hände,
wie sie lebhaft erzählen,
was du erlebt hast,
den ganzen Tag, bis jetzt.

Ich sehe sie gern, die Stimme deiner Hände,
wie sie wütend berichten,
wie man dich mißverstanden hat,
auch an diesem Tag, wieder einmal.

Ich beobachte sie gern, die Stimme deiner
Hände,
wie sie herzlich lachen,
so daß die Freude überspringt,
wie an jedem Tag albern wir.

Ich spüre sie gern, die Stimme deiner Hände,
wie sie zärtlich plaudern,
von den Menschen, die dir am
Herzen liegen,
die du auch an diesem Tag liebst.

Die Stimme deiner Hände...

Lutz Stugor

Nach fünf Fotoausstellungen:
**Leprakolonie auf der Insel Moloka'i,
Ein unbekanntes österreichisches
Nachbarland – Slowakei,
Alltägliche Sachen**, die man in der Hektik
des Tages oft übersieht, **Gedanken während
der Strahlentherapie und Ein Geschöpf zwischen
Gott und Mensch - Bäume**,
präsentiert Peter Zaloudek, ein Theologe
und radiologisch technischer Assistent,
der am Institut für Radioonkologie
des SMZ-Ost arbeitet und sich als Hobbyfotograf
betätigt,
seine neuesten Aufnahmen zum Thema
„Hände und ihre Sprache...“

Zu weiteren fotografischen
Arbeiten, Diavorträgen und Tätigkeiten
von Peter Zaloudek siehe:
www.peter.zaloudek.sk

Hände und ihre Sprache

Divadlo Brett – 1060 Wien,
Münzwardeingasse 2,
 tel: 587 06 63, fax: 586 91 55,
 theaterbrett@Eunet.at,
 www.theaterbrett. at
úterý – sobota od 20 hod.

AUSTRO-BOHEMIA PRESS
 1030 Wien, Steing. 24
 tel.: ++43-0-669 10596078 (9:00-19:00)
 fax: ++43-1-812 36 50
 e-mail: ivana.pastrnak@chello.at
 (st, čt 17:00-19:00 a také některé soboty)

Täglich ab 11:00 bis 23:00h

ALTÖSTERREICHISCHE & BÖHMISCHE KÜCHE
 1050 Wien - Margaretenstraße 60 - Tel (0222) 586 09 67

STAROŽITNÍK: FIEDLER V.

Restauruje / nakupuje / prodává. Zájem o nákup českých malířů. Zprostředkování bude honorované. V. Fiedler, Vídeň 7, Siebensterng. 20. Tel. 523 35 81, mobil 0664/3566676.

VÝHODNÉ UBYTOVÁNÍ VE VÍDNI

M. Sed'a, 1070 Vídeň,
 Westbahnstr. 18.
 Tel. 524 38 73, 6172706

Mobiles
Theater für Kinder
 tel 01/505 98 06
 e-mail: theater.moki@chello.at
 www. theater-moki.at

Atelier JAN -

Umění z kůž
 Jan & Tamara
 Brabenc,
 Spittelberggasse 7,
 1070 Wien,
 tel./fax: 526 54 22,
 po-pá 13-18 hod.,
 so 10-14 hod.

České centrum
 ve Vídni nabízí
**PRONÁJEM KANCELÁŘE
 V HERRENGASSE**
 vybavenou telefonem,
 internetem,
 event. i nábytkem.
 Informace na tel:
 01/53 52 360-13
 nebo na adrese
 www.tschechischeszentrum.at

**Seriózní vdova
 (58 let) z Moravy
 nabízí pomoc
 s dětmi či starší osobě
 s možnostmi bydlení.
 Kontakt 877 29 32.**

Slowakisches Institut
 Wien
 Slowakisches Institut
SLOVENSKÝ INŠTITÚT
 Wipplingerstr. 24 – 26, 1010Wien
 Tel./Fax: 43 /1 / 53 54 057
 E-mail: si.wien@gmx.at

TSCHECHISCHES ZENTRUM
 ČESKÉ CENTRUM

**TSCHECHISCHES ZENTRUM
 ČESKÉ CENTRUM**
 Herrengasse 17, 1010 Wien
 Tel. – Fax: 0043 1 5352360 – 14,
 E-mail: ccwien@czech.cz

**CzechTourism Wien – Česká
 centrála cestovního ruchu**

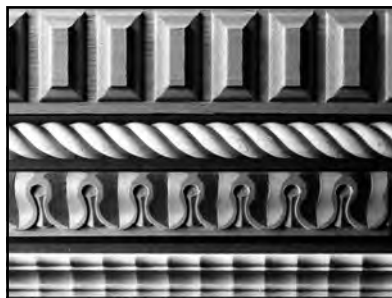
Ředitelka Dr. Phil. Nora Dolanska
 Tel: 0043 1 533 21 933
 Fax: 0043 1 533 21 934
 E-mail: info-at@czechtourism.com
 www.czechtourism.com
 Herrengasse 17, 1010 Wien

Galerie auf der Pawlatsche

Institut für Slawistik
 Universitätscampus
 1090 Wien, Spitalgasse 2-4/Hof 3
 www.univie.ac.at/pawlatsche

**Právník v ČR
 JUDr. Josef Franc
 advokát**

Kancelář: Kovářská 1169/17, 190 03 Praha 9
 tel./fax : 004202 848 18 008,
 mobil: 00420602 850 267
 e-mail: Josef.FRANC@seznam.cz

Dřevěné lišty a mřížky

Franz Kolář GmbH
 Josef-Strebl-Gasse 8, 2345 Brunn/Geb.
 Tel: 02236/31724, Fax: 02236/323 96
 Email: office@kolar.at; www.kolar.at

ZLATNICTVÍ, HODINÁŘSTVÍ

Richard Arnold - Opravy šperků a hodin;
 předělávky, vlastní výroba (též z doneseného
 materiálu). 1100 Vídeň, Buchengasse 88,
 tel. / fax 604 54 85,
 po-pá 9-12 a 14-18 hod., so 9 -12 hod.

ZNÁMKY - MINCE

Odborný obchod Emanuel Topol, Vídeň 17,
 Ottakringerstr. 82, tel. 486 42 12
 po-pá 9.30-12.30, 14.30-18, so 9.00-12.00

**PRODEJ A OPRAVY
 VEŠKERÉ ELEKTRONIKY,**

Krajanské ceny, TV-Service,
 T. Nohynek, Landstr. Gürtel. 17,
 1030 Wien, Tel./Fax: 798 47 08

GeWohl

Ganzheitstherapie

Eva Pöthe
 Freesienweg 3, 1140 Wien
 Tel.: 979 89 25, 0676 772 80 17
 Fax: 979 89 2515
 gewohl.poethe@joalis.at
 www.gewohl.at

NATURMEDIZIN
 BIOENERGETIK
 MASSAGEN

Student z UNI s několikaletou praxí nabízí lekce houslí a klavíru. Kontakt: 0650 863 16 71

Jindřich Lion: S humorem na suchary

Členové a přátelé Kulturního klubu znají novináře Jindřicha Liona jako vtipného fejetonistu časopisu *Klub*. Svými texty, ať humorného, či reflexivního charakteru, vtahuje pravidelně čtenáře do různorodých situací a mile je „nutí“ k zamyšlení, anebo k úsměvu. Ty nejlepší kousky shrnul ve své nové knize *S humorem na suchary*.

Kniha stojí **10 € + poštovné**. Pokud o ni máte zájem, zašlete objednávku na adresu Kulturního klubu.

www.krajane.net
info@krajane.net

Od 1. července 2004 je v provozu portál www.krajane.net ke komunikaci mezi zahraničními Čechy a domovem a mezi zahraničními Čechy navzájem. Rubriky zahrnují adresy spolků, českých státních i nevládních institucí, kontakty na krajanský tisk, poradnu k právním vztahům (občanství, pobyt), diskusní rubriky k domácím i zahraničním událostem aj.

Internetová adresa nově zřízené stránky **elektronické knihovny české poezie 19. století**, kterou provozuje Ústav pro českou literaturu AV ČR:

<http://www.ceska-poezie.cz/cek/>

POKYNY PRO ČTENÁŘE

Příhlášky k odběru časopisu zasílejte na adresu:
Kulturní klub Čechů a Slováků v Rakousku
Kulturklub der Tschechen und Slowaken in Österreich,
Schlüsselgasse 18, A-1080 Wien,
 tel. (záznamník): ++43-1-402 32 99, fax: ++43-1-79 88 454,
 e-mail: info@kulturklub.at, www.kulturklub.at
 Nemáme placenou sekretářku, a proto prosíme o pochopení, pokud se nedovoláte. Namluvte svá přání na záznamník, určitě se ozveme. Srdečně děkujeme všem novým odběratelům časopisu a věříme, že jsou s ním spokojeni. Zároveň prosíme o Vaše ohlasy, přání, návrhy a kritiky.

Vážení čtenáři (mimo Rakouska, ČR a SR)
 příspěvek na rok 2005 činí **25,- € (+ 20,- € poštovné)**.
 Bankovní spojení: Bank Austria, číslo účtu: **683 035 901**,
 IBAN: **AT 03 1200000 683035901**, SWIFT: **BKAUATWW**.

Prodám vilu ve stylu švýcarského domku
 ze 30. let v Kyjově - Gaia, ČR, 55 km od Brna, 120 km od Vídně. Přízemí: 4+1, obyt. pl. 164m², podkroví: 2+1, obyt. pl. 70m² + terasa, garáž: 35m², zahrada: 1500m². Centrum, klidná zahradní čtvrť, vhodné i jako sídlo firmy. Cena: 110 000.00 EURO.
 Zn.: Písemné nabídky do redakce.

Kurzy češtiny

Čeština pro začátečníky i pokročilé.
 Zájemci, hlase se na tel. č. 6023651, dr. Malá.
 Čeština – začátečníci i pokročilí.
 Zájemci, hlase se na tel./fax 0043-1-40 89 841,
 Mag. dr. Brandeis.

POKYNY PRO INZERENTY

Ceník:	Rozměry v cm	Cena v € (měsíčně)
	2,5 × 5,2	4,50
	3,3 × 10,0	11,25
	6,5 × 5,2	11,25
	7,5 × 6,4	16,50
	7,5 × 8,0	20,25
	7,5 × 10,0	25,50
	5,0 × 17,0	28,00
	12,7 × 17,0	70,00

Jednorázový příplatek za rámeček a/nebo šedé pozadí: 2 €. Kromě výše uvedených rozměrů a standardního černobílého provedení je možno po domluvě otisknout inzerát v barvě a/nebo jiné velikosti. Při celoroční objednávce inzerce se platí pouze 10x. Platba musí být uskutečněna s předstihem 14 dnů před otištěním inzerátu, a to převodem, složenkou, nebo hotově (zasláním v obálce). Sleva pro krajany.
 Bankovní spojení:

- Bank Austria, číslo účtu: **683 035 901**, BLZ: **12000**, IBAN: **AT 03 1200000 683035901**, SWIFT: **BKAUATWW**
- Česká spořitelna, číslo účtu: **1557869023**, kód banky: **0800**, účel: **inzerát**.

Objednávky přijímá a případné dotazy Vám zodpoví odpovědná referentka **Mag. Eva Zemanová**:
 tel. ++43-0-664 514 33 29, fax ++43-1-79 88 454
 e-mail: info@kulturklub.at
inzerce@kulturklub.at

Kurzy slovenského jazyka

začátek kurzů: 4.10.2005
 začátečníci: utorok 15:15 – 16:45
 láhko pokročilí: utorok 17:00 – 18:30

Ověřené překlady dokumentů aj.
Univ.-Lektor Dr. Dietmar KOLLER,
Weideng. 2, 2333 Leopoldsdorf,
tel. +43-2235/44 637, +43-676/37 62 117
práce: Marxerg. 1a, 1030 Wien
(City-Tower Wien Mitte/Bhf. Landstr.)
e-mail: dietmar.koller@univie.ac.at,
fax: 02235/44 638.

Ověřené překlady
Mag. Lenka KOVARIK,
1210 Vídeň, Felix-Slavik-Str. 3/1/10,
tel./fax: 2908809, mobil: 0699/11807581.

**Ověřené překlady dokumentů,
smluv, úředních listin a tlumočení**
Dr. Milan KOŠÍČEK,
A-1030 Wien, Salesianergasse 17,
mobil: 0664/2537951,
fax: 066477-2537951
e-mail: m.kosicek@A1.net

**Ověřené překlady úředních listin,
dokladů aj., tlumočení**
Mag. Pavlína BÖHMOVÁ,
Inzersdorferstr. 47/3/3402, 1100 Wien,
tel./fax 9544076, 0699/19544077
e-mail: pavlina@chello.at

PETR JEREMIAS POPOV-HAMMERSCHMIED
Hugogasse 5/7, A-1110 Wien
Tel/Fax +43(0)650 9688804
www.petrpopov.info
www.tschechischebahnen.at

ČESKY MLUVÍCÍ PRÁVNÍK
Adresa je k dispozici v redakci.

Sdružení Čechů a Slováků v Rakousku
Malá klubovna školy Komenského
1030 Wien, Sebastianplatz 3
středa 10:00-12:00, tel: 64 01 317
„sekretariát“: středa 16:00-18:00
(mimo školních prázdnin a svátků)

**Divadelní ochotnický spolek
VLASTENECKÁ OMLADINA**
1030 Wien, Sebastianpl. 3
kontakt: tel. 02273 7604

RAKÚSKO-SLOVENSKÝ
KULTURNÍ SPOLEK
sekretariát RSKS
út 8:00-9:30 a čt 17:00-18:30
Otto Bauer Gasse 23/11, 1060 Wien
tel. ++43-1-596 13 15
fax ++43-1-595 57 99
e-mail: office@oeskv.at
www.slovaci.at

**Europäische
Mittelschule Wien
European Middle Scho-
ol Vienna**
1070 Wien, Neustiftgasse 100
Tel: (+43 1) 526 19 78
Fax: (+43 1) 526 19 78-210
Direktion: Christine Schiller, M. A

EUROPÄISCHE VOLKSSCHULE
Europaklasse mit verstärktem Englischunterricht im
Team mit Englisch native teacher ab der ersten Klas-
se Zusatzangebot ab der 3. Klasse: Sprachclubs in
Französisch, Ungarisch, Tschechisch, Slowakisch,
Italienisch Volksschule Dr. Leopold Zechnerschule,
1150 Goldschlagstr. 14 / Tel.9824609
Volksschule Sir Karl Popper 1150 Benedikt
Schellingerg. 1-3 / Tel.9823403

**PSYCHOTERAPEUT, PSYCHOLOGICKÉ
PORADENSTVÍ,**

Mag. Dr. Ladislav Nykl Ph.D.,
„Lektor na Vídeňské univerzitě a Masarykově univerzitě“
semináře růstu osobnosti, pomoc při sociálních problémech,
depresích, psychosomatických problémech atd., praxe Ledererg.
17/7, Vídeň 8, tel. 523 57 44 n. 0676/5194833.
E-mail: nykl.psychoterapie@aon.at, http://members.aon.at/nykl

DUCHOVNÍ SLUŽBA

České katolické misie
Katholische Mission für Tschechen
Duchovní správce krajanů Prof. P.ThDr. Jan Horák
1030 Hagenmüllergasse 31,
tel. +43 0664 406 55 41, fax: +430 01 711 84 112
www.sweb.cz/farnost.viden, www.rozhledy.at
**KOSTEL "Nejsvětějšího Vykupitele",
Viedeň 3., Rennweg 63:** mše svatá každou neděli
a svátek v 10:00 hodin.
**CHRÁM "Panny Marie na Nábřeží", Viedeň
1., Salvatorgasse 12:** mše svatá každou neděli a
svátek v 08:30 hodin.
**KAPLE "Panny Marie Pomocnice křesťanů",
Viedeň 13., St. Veit-Gasse 25:** mše svatá 3. sobo-
tu v měsíci v 18:00 hodin platná na neděli.
**KOSTEL "Don Bosco", Viedeň 3., Hagenmül-
lergasse 33:** mše svatá podle kalendáře akcí
kostel Panny Marie na rohu
Linz, Herrenstr. a Redigierst. v centru města
Mše svatá v českém jazyce, každou sobotu v 16.30
hodin. Duchovní správce: P.ThDr. Michal
Kaplánek SDB, tel. 00420 656 354

Římskokatolická
**Katedrála sv. Štěpána
Wiener St. Stephansdom**
svatá zpověď pondělí 16–18, úterý
15–17, středa 13–14 hod.

Kostol Panny Márie Snežnej
1030 Wien, Jaquingasse 12
Svatá omša s kázňou v slovenskom jazyku každú
nedelu a v zasvätený sviatok o 18 hodine.

Klemens Maria Hofbauer klub
Čes. kat. spol. při chrámu Panny Marie
na Nábřeží 1010 Wien, Seitzerg. 5/IV
otevř. každ. pá do 19-22 hod. v ne. a cír.
sv. od 9.30 do 11 hod.

**Školský spolek
"Komenský"**

1030 Vídeň,
Sebastianplatz 3, Tel. 713 31 88/20
Fax : 713 88 76/24
e-mail: office@komensky.at

**Privátní bilingvní škola obecná
a sekundární (5-8)**

školského spolku Komenský
1030 Wien, Sebastianplatz 3
ředitelství: 714 88 76 / 30,
sborovna: 714 88 76 / 31,
fax: 714 88 76 / 34

Privátní bilingvní gymnázium - Org
školského spolku Komenský
1030 Wien, Sebastianplatz 3
ředitelství: 714 88 76 / 60, sborovna:
714 88 76 / 31, fax: 714 88 76 / 34

**Mateřská škola školského spolku
Komenský**
ředitelství: 713 31 88 / 40

**Česky a slovensky mluvící
lékaři ve Vídni**

MUDr. Jiřina Bodnar
choroby kožní a pohlavní,
po, čt 14-18:30, út 8-13, pá 8-11,
Josefstädterstr. 3/4-5, Wien 8,
tel. 406 99 41.

MUDr. Tomáš Čech
ortoped a ortopedický chirurg,
roh Simmeringer Hauptstr. / Kopalgasse
1/3/3, Wien 11,
tel. 74 9 32 03.

MUDr. Vít Doležal
zubní lékař,
Blattgasse 13, Wien 1030,
tel. 713 72 66, všechny pokladny.

MUDr. Eva Drsatá
oční lékařka,
Favoritenstr. 8/2, 1040 Wien,
po, st – odpoledne; út, čt – dopoledne,
termín po dohodě na tel. 587 54 27,
všechny pokladny.

MUDr. Zdenka Gabriel Weiss
odb. ortopedka, též dětská,
Pilgramgasse 10, Wien 5,
tel. 58 74 460.

MR MUDr. Vladislav Lipták
internista – sportovní lékař,
Zelinkagasse 12, Wien 1,
po, út, st 15:00-18.00, čt 9:30-12:00,
tel. 533 58 34, všechny pokladny.

MUDr. Kamila Hajek
soukromá léčba homeopatií,
Ada-Christen-Gasse 2/F/8, Wien 10,
tel. 689 22 80.

MUDr. Dorota Stefanovic
kožná lékařka, medicínsko-kozmetický
inštitút, akneinštitút a kožná ordinácia,
Spitalgasse 1A, Wien 1090,
po-pia 9:00-20:00,
tel. 406 34 99.

MUDr. Georg Sojka
neurolog a psychoterapeut,
Apostelgasse 25-27 (ve dvoře vpravo),
Wien 1030,
tel. 0664/214 01 63, termín po dohodě.

MUDr. Helena Hala
zubní lékařka, rovnání zubů, kosmetické
(bílé) plomby,
Neustiftgasse 104, 1070 Wien,
po 15:00-19:30, út 14:00-18:30,
čt 10:00-15:30, pá 10:00-13:00,
tel. 523 71 38, všechny pokladny.

MUDr. Hana Lion
zubní lékařka,
Laxenburgerstr. 136/10/2, Wien 10,
Mo 11-17, Di 8-14, Mi 9-17, Do 10-15,
Tel. 615 46 10, všechny pokladny.

Dr. Kristina Lion
všeobecná lékařka se specializací
na psychosomatiku a psychoterapii,
Röttergasse 37, 1170 Wien,
tel. 486-22-86, všechny pokladny.

Videotéka a fonotéka KLUBU (s podporou MZV-OKKV)

Seznam videokazet:
Balada pro banditu
Bohemia I
Český ráj (německy)
Čísařův pekař
Český Krumlov (německy)
Čerte, drž se svého kopyta
Hrátky s čertem
Jižní Čechy (německy)
Karlsbad
Kytice

Mikulov (německy)
Magdalena Kožená
Morava a Slezsko (německy)
Nesmrtelná teta
Obchod na korze
Ostře sledované vlaky
Penzión pro svobodné pány
Praha
Pražské jezulátko (německy)
Šakalí léta
Trhák

Všichni moji blízcí
Pohádky:
Broučci
Kocour Vavřinec
Krtečkova dobrodružství I-II
Maxipes Fík
Mach a Šebestová I
Mach a Šebestová II
Rákosníček a jeho rybník
Spejbl a Hurvínek
Tuláček

Kazety:
A vy páni muzikanti
Jarmila Šuláková – Folk songs
Jen vzpomínky poštmistrovic kluka
Krtečkova dobrodružství I-II
Neuvěřitelné situace – Šimek a Sobota
Písničky Čechů v Chorvatsku
Slzy smíchu Jiřiny Bohdalové
The best of Pavel Bobek
Všichni moji blízcí

Máte-li zájem o vypůjčení, zavolejte paní Evu Zemanovou, tel. 0664 5143329. Kauce 5 € ř videokazeta, ř 2 € na obnovu filmotéky.

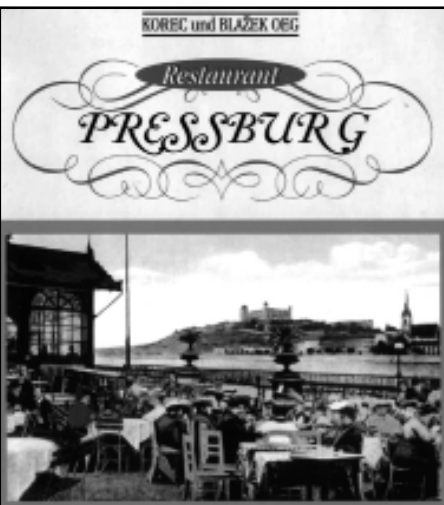
ofsetový tisk • barevné kopírování
 • grafické studio •

Rudoleckého 23, CZ - Znojmo
 tel./fax 515 22 57 30
 e-mail: info@tiskarna-sladek.cz
 www.tiskarna-sladek.cz

Kniha autorky Marie Brandeis *Přišli jsme odjinud...* s předmluvou bývalého českého velvyslance v Rakousku a nynějšího prezidenta PEN-klubu Jiřího Gruši obsahuje portréty osobností, jež jsou spjaty s českou menšinou, prostředím a kulturou ve Vídni a v Rakousku. Přehledně a zajímavě popisuje nejen bohatou historii exilového života české menšiny v Rakousku, ale i její současný stav. Publikace je dvojjazyčná: česko/německá.

Knihu je možno zakoupit/objednat v knihkupectví **Pastrňák's Austro-Bohemia Press**, 1030 Wien, Steing. 24, tel.: ++43-0-699-10596078, fax: ++43-1-812 36 50, e-mail: ivana.pastrnak@chello.at otevřeno: st, čt 17:00-18:30, nebo v **Českém centru**, 1010 Wien, Herrengasse 17.

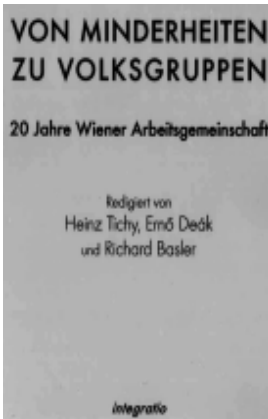

Mo-Fr 09:00-19.00, Sa 09:00-15.00

Täglich Mittagsmenü
 Spezialitäten aus der ganzen Monarchie
 Trennkost- und Seniorenkarte
 Simmeringer Hauptstr. 96a, 1110 Wien
 Tel. +74 331 81
 Přimo v nákupním centru Simmering
 3 hod. parkování v garáži zadarmo

Danica Korecová, fa. Korec
 tel./fax: 038-7486 159
 Informace v reštaurácii Pressburg

Obsah: I. K vývoji spolku; II. Aktuální přehled o autochtonních skupinách (české, chorvatské, maďarské, romské, slovenské, slovinské) a polské menšině ve Vídni a v Rakousku; Aktuální stav školství české a maďarské národní skupiny; III. Jazyk - právo - identita. 215 str., brož., německy, obr. příloha, cena: 15 € + poštovné.

Knihu je možno zakoupit/objednat v knihkupectví **Pastrňák's Austro-Bohemia Press**, 1030 Wien, Steing. 24, tel.: ++43-0-699-10596078, fax: ++43-1-812 36 50, e-mail: ivana.pastrnak@chello.at, nebo v **Českém centru**, 1010 Wien, Herrengasse 17, nebo v **Kulturním klubu**, Schlüsselgasse 18, 1080 Wien, fax: 01 79 88 454, e-mail: ag406826@unet.univie.ac.at.

BIERGARTEN · RESTAURANT

Schweizerhaus

Familie Karl Kolarik
 seit 1920
 1020 Wien, Prater 116, Tel. 728 01 52

Raumdekor

ANTON FLORIÁN
MALERMEISTER

TEL.+FAX **586 86 86**
1060 Wien, Hofmühlgasse 18
E-mail: raumdekor.florian@aon.at

MALEREI - STUCK
JALOUSIEN - ROLLO
ANSTRICH - TAPETEN
TEPPICHE - VORHÄNGE
STIL- UND LIFTKARNISEN
WAND- UND BODENBELÄGE
FARBEN - LACKE - WERKZEUGE
>>> *sleva pro krajany*

SIMMERINGER TAPETENPALETTE

Tapeten - Teppich - Vorhänge - Karniesen
Farben - Lacke u.v.a.

INKU
Fachberater

Inh. L. u G. Lunghammer
A-1110 Wien, Simm. Hauptstr.189
Tel./Fax: 01/7698200

Reisebüro Zorika LOPREIS,
1030 Wien, Rennweg 21
tel. 715 95 55, fax: 715 95 56,
e-mail: sanotours@aon.at

Zařídí pro Váš cesty do celého světa
letadlem, autobusem, vlakem, lodí.
Sleva pro krajany. Mluvíme česky.

Restaurace BÖHMERWALD – rodina Stuchlíkova

Česká kuchyně a speciality.
Oslavy pro malé i větší skupiny
v romantickém prostředí
české a slovenské restaurace.

Na Vaše objednávky se těší rodina Stuchlíkova,
1040 Wien, Argentinierstr. 66 / Wiedner Gürtel 20,
tel./fax: 505 72 34, e-mail: boehmerwald@aon.at,
otevřeno: po – ne 10-23 hod.

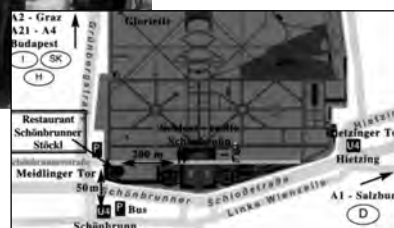
Restaurant Schönbrunner Stöckl rodina Smadišova

beim Meidlinger Tor
České a slovenské speciality!

Nabízíme:
svatby, podnikové a rodinné oslavy, Vánoce,
catering service pro každou příležitost,
slevy pro skupiny z ČR.
Těšíme se na Vaši návštěvu!

Küche/ kitchen / cucina / kuchyň
10:00-22:00, otevřeno po celý rok
1130 Wien, Schönbrunn, Meidlinger Tor, tel.: +43-1-813 42 29,
tel./fax: +43-1-812 82 71, www.schoenbrunnerstoeckl.com

Zur Böhmischen Kuchl

Speciality české a moravské kuchyně:
dršťková polévka, bramboráky, svičková, lívanečky,
Budějovické a Velkopopovické pivo –
na Vaši návštěvu se těší Dagmar Ficenc

1080 Wien, Schlüsselgasse 18, tel.: 402 57 31
otevřeno: po – pá od 11.00 – 15.00 a 17.30 – 23.00

**KLEINES
WIENER CAFE
Denis Bezucha**

1080 Wien, Kochgasse 18
tel. 01/402 32 07
po – pá 9:00-22:00
so 10:00-20:00
neděle zavřeno

Kavárna s českou kuchyní.
Oslavy na objednávku.
Budějovické pivo.

Kulturní klub Čechů a Slováků v Rakousku a České velvyslanectví v Rakousku
si Vás dovolují pozvat na

Literárně-hudební večer
věnovaný československým spisovatelům a skladatelům, obětem nacistické
zločle

9. 11. 2005 v 19,30 hod.

Bösendorfersaal

Graf Starhemberg- G. 14
1040 Wien

Program:

Renate Olárová-Deutschmann čte z děl Josefa Čapka, Karla Poláčka,
Vladislava Vančury, Mileny Jesenské a Jiřího Ortena.

Renata Renzová-Jürgens (soprán) a Prof. Ivan Pařík (klavír)
přednesou skladby z děl Pavla Haase, Hanse Krásky, Viktora Ullmanna, Karla Hašlera aj.

Vstup volný - dobrovolný příspěvek

Výtěžek večera je věnován na zřízení pamětní desky Karlu Hašlerovi
v koncentračním táboře Mauthausen, v zastoupení za všechny umučené české umělce.

RENATE OLÁROVÁ - DEUTSCHMANN, divadelní a filmová herečka, (*Útěk ze stínu*, 1958, *Žižkovská romance*, 1958, *Ta třetí*, 1968). V roce 1968 emigrovala do Rakouska. Je jednou ze zakladatelů a místopředsedkyní Kulturního klubu Čechů a Slováků v Rakousku. Angažmá v divadle Volkstheater, kde vytvořila nejednu z hlavních rolí. Působila rovněž pedagogicky.

REGINA RENZOVA - JÜRGENS, soprán, angažmá v divadlech – Opava, Ostrava, Frankfurt a. M., Mannheim, Terst, Brno. Bohatá koncertní činnost – Německo, Japonsko, Čína, Pražské jaro. Držitelka Ceny Thalie 2002 za mimořádný jevištní výkon v Národním divadle v Brně za dvojroli Marie/Marietta v opeře *Mrtvé město* od E. W. Korngolda.

IVAN PAŘÍK, dirigent. Působil v Národním divadle v Praze, v opeře v Plzni, Ostravě, Volksoper Wien, Brně, Ulmu, Bratislavě, Klagenfurtu, Nice. Četné nahrávky s různými orchestry v Českém rozhlasu, SAT 3. Od r. 1990 hudební ředitel Letního operního festivalu „Opern Air“ v Gars-u. Hostující dirigent (2002) na Korngold-ově festivalu v Brně (pod patronátem Prof. Dr. Marcel-a Prawy) opery *Mrtvé město*. Profesor na Universität für Musik und darstellende Kunst in Wien.

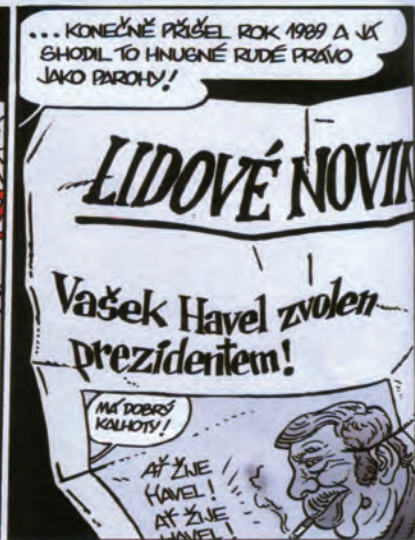
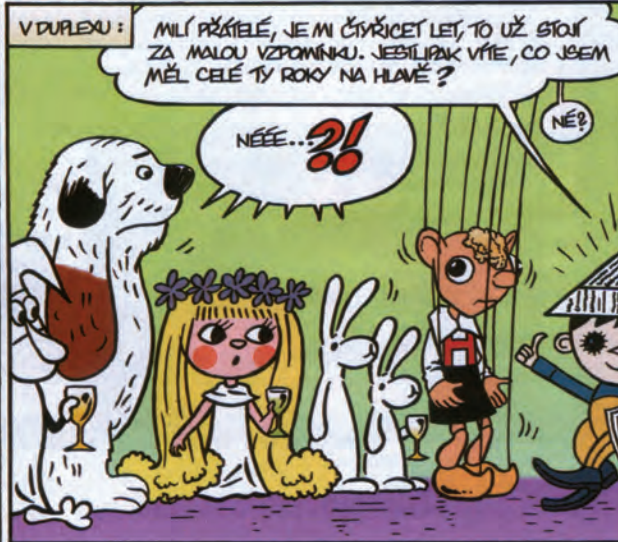
Tento pořad je podpořen z dotací pro národnostní menšiny / Gefördert aus den Mittel der
Volksgruppenförderung

NEKONEČNÝ PŘÍBĚH ČESKÉ REPUBLIKY OČIMA UFONA

VEČERNÍČEK KOLABORANTEM?

Díl č. 553

SLEDUJETE PRÁVĚDĚLNĚ NOVÝ VEČERNÍČEK? KTERÝ Z HRDINŮ JE VÁM SYMPATIČTĚJŠÍ? JE „NEK“ „BEKAN“? A JAN TĚSKAČ TĚSKANŠ? MÁTE PÁŠ?

Impressum

KULTURNÍ KLUB. Informační časopis Čechů a Slováků v Rakousku
Majitel: Kulturní klub Čechů a Slováků v Rakousku
Vydavatel: Kulturní klub Čechů a Slováků v Rakousku (ing. Helena Basler),
Schlüsselgasse 18, 1080 Wien
Sazba: KLP – Koniasch Latin Press, Praha
Tisk: Tiskárna Sládek, Znojmo

KULTURNÍ KLUB. Informationszeitschrift der Tschechen und Slowaken
in Österreich
Medieninhaber: Kulturklub der Tschechen und Slowaken in Österreich
Herausgeber: Kulturklub der Tschechen und Slowaken in Österreich
(Ing. Helena Basler), Schlüsselgasse 18, 1080 Wien
Verlagsort: 1080 Wien
Hersteller und Herstellungsort: KLP – Koniasch Latin Press, Praha &
Tiskárna Sládek, Znojmo, Tschechische Republik
Gefördert aus Mitteln der Volksgruppenförderung

Redakce: Schlüsselgasse 18, 1080 Wien,
mobil: 0043-0-664 97 33 764, fax: 0043-1-79 88 454
e-mail: info@kulturklub.at, www.kulturklub.at

Vedoucí redaktorka: ing. Helena Basler

Zástupkyně vedoucí redaktorky: Mag. Dr. Marie Brandeis

Redakce: Mgr. Pavlína Böhmová – překladatelka, Anna Křivanová – asistentka

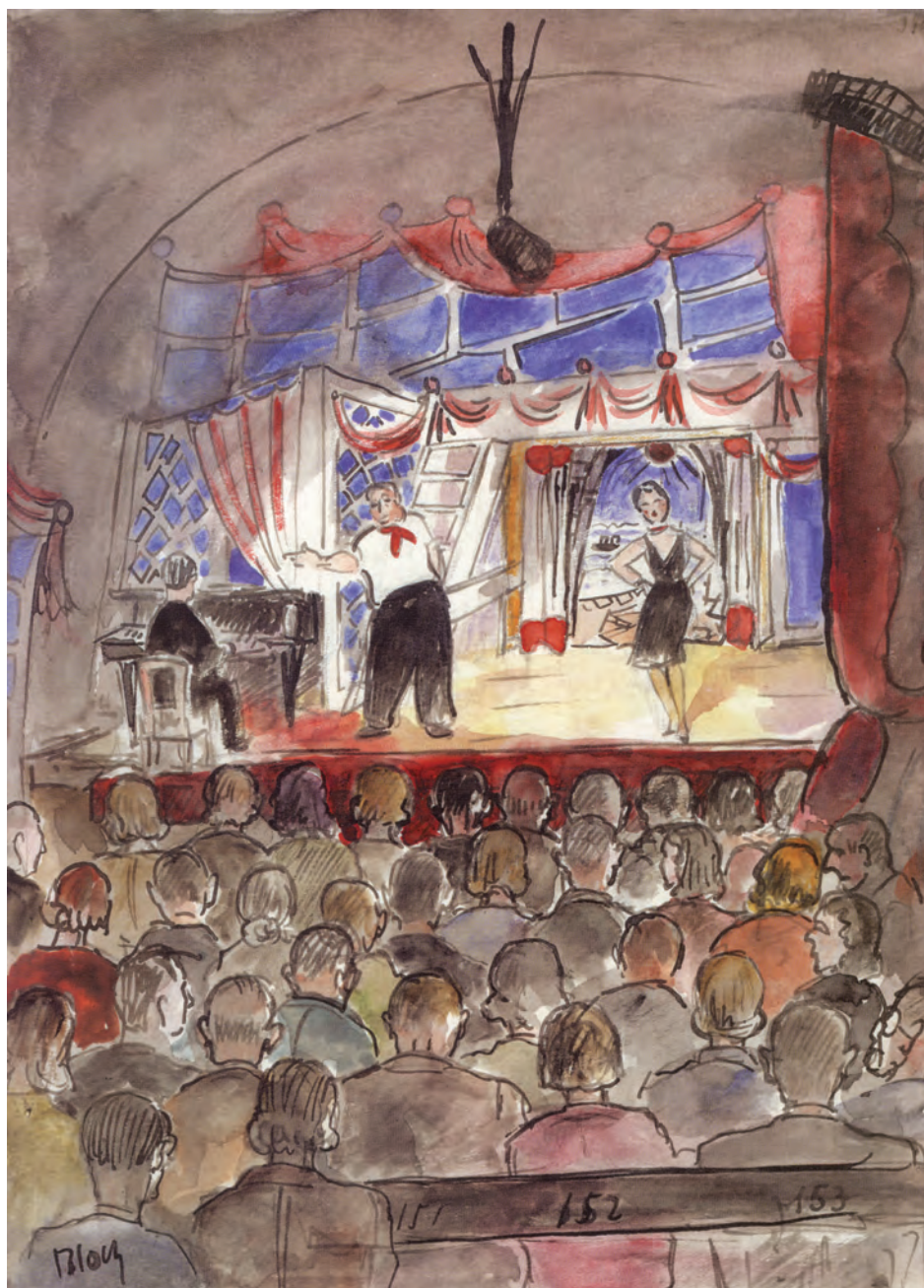
Technická redakce: Vojslav Ondříšek, ing. Kurt Mattola

Redakční kruh: Dipl. Ing. Alexej Bálek, Jan Brabenec, Dr. Martin Franc,
Dr. Karel Helmich, P. Dr. Jan Horák, Ludvík Kavín, Mgr. Jan Kahuda,
manželé Kalinovi, Jindřich Lion, Dr. Michael Lion, Dr. Marta Marková,
Petr Pastrňák, Mag. P. J. N. Popov, Andrea Ozábalová,
Dr. Květa Ozábalová, Mgr. Helena Stejskalová, Vladimír Stejskal,
Nela Štěrbová, Dagmar Vaněčková, Mgr. Tomáš Vaněk, ing. Jiří Zajíček,
Peter Žaloudek, Marie Woodhams

Fotografové: Richard Basler, Vladimír Čevela, Kurt Mattola,
Vojslav Ondříšek

Distribuce – Rakousko: Nela Štěrbová, Libuše Foltýnová

Nezapomeňte nahlásit případnou změnu adresy!

Ferdinand Bloch: Tereziňský kabaret